

Sở GD&ĐT TP Đà Nẵng
Trường THPT Đỗ Đăng Tuyển
Tổ: Ngữ văn, KHBD khối 12
GV: Đoàn Thị Bích Hà
Ngày soạn: 20/10/2025
Ngày dạy: Tuần 12-15
Tiết 35-43

BÀI 4. YẾU TỐ KÌ ẢO TRONG TRUYỆN KỂ

A. NỘI DUNG VÀ THỜI LƯỢNG THỰC HIỆN

I. CÁC NỘI DUNG CẦN THỰC HIỆN

1. Đọc:

VB1: *Hải khẩu linh từ – Đèn thiêng cửa bể* (Trích – Đoàn Thị Điểm)

VB2: *Muối của rừng* (Trích – Nguyễn Huy Thiệp)

Thực hành đọc: *Bến trần gian* (Trích – Lưu Sơn Minh)

2. **Thực hành tiếng Việt:** Nghệ thuật sử dụng điển cố trong tác phẩm văn học

3. **Viết:** Viết bài văn nghị luận về việc vay mượn – cải biến – sáng tạo trong một tác phẩm văn học

4. **Nói và nghe:** Trình bày về việc vay mượn – cải biến – sáng tạo trong một tác phẩm văn học

II. THỜI LƯỢNG THỰC HIỆN: 9 **tiết** – KHGD

B. MỤC TIÊU KHI XÂY DỰNG CHỦ ĐỀ BÀI HỌC

I. NĂNG LỰC	
Năng lực chung	Bài học góp phần phát triển năng lực chung. - Tự chủ và tự học: Tự quyết định cách giải quyết vấn đề học tập, tự đánh giá kết quả thực hiện nhiệm vụ, giải quyết vấn đề học tập của bản thân và các bạn. - Giao tiếp và hợp tác: Tăng cường khả năng trình bày, diễn đạt ý kiến, ý tưởng trước lớp, tổ nhóm học tập, tương tác tích cực với các bạn trong tổ nhóm, khi thực hiện nhiệm vụ hợp tác. - Giải quyết vấn đề và sáng tạo: Chủ động đề ra kế hoạch học tập, thực hiện nhiệm vụ học tập cá nhân và nhóm học tập, xử lý linh hoạt sáng tạo các tình huống phát sinh khi thực hiện nhiệm vụ học tập.
Năng lực đặc thù	<i>Năng lực ngôn ngữ</i> (đọc – viết – nói và nghe); <i>năng lực văn học</i>. - Nhận biết và phân tích được một số yếu tố của truyện truyền kì như: đề tài, nhân vật, ngôn ngữ, thủ pháp nghệ thuật,...; đánh giá vai trò của yếu tố kì ảo trong truyện truyền kì, liên hệ với vai trò của yếu tố này các thể loại truyện khác. - Vận dụng được kinh nghiệm đọc, trải nghiệm về cuộc sống và kiến thức văn học để đánh giá, phê bình văn bản văn học, thể hiện được cảm xúc, suy nghĩ của cá nhân về văn bản văn học. - Vận dụng được kiến thức đã học để phân tích, đánh giá nghệ thuật sử dụng điển cố trong tác phẩm văn học.

	- Viết được bài văn nghị luận về việc tiếp nhận ảnh hưởng và sáng tạo trong một (hoặc một nhóm) tác phẩm văn học. - Biết trình bày bài so sánh, đánh giá các tác phẩm văn học, qua đó làm nổi bật những yếu tố vay mượn, cải biến, sáng tạo của một tác phẩm so với tác phẩm mà nó chịu ảnh hưởng.
--	---

II. PHẨM CHẤT

- Có ý thức và thái độ trân trọng, yêu quý bảo vệ thiên nhiên; có lối sống hòa hợp với thế giới tự nhiên.

C. THIẾT BỊ DẠY HỌC VÀ HỌC LIỆU

1. Thiết bị dạy học

- Máy tính, ti vi (hoặc máy chiếu), tranh ảnh, sơ đồ, bảng biểu được sử dụng để dạy học đọc, viết và thực hành tiếng Việt.
- Phiếu bài tập, phiếu củng cố mở rộng, phiếu ghi chép, rubric đánh giá bài viết, bài nói (nếu có).

2. Học liệu

- Sách giáo khoa, sách giáo viên.
- Các video tư liệu, văn bản đọc hiểu.
- Bài giảng điện tử.

D. TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG DẠY VÀ HỌC

ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

Tiết:..35,36

VĂN BẢN 1: HẢI KHẨU LINH TỬ (ĐỀN THIÊNG CỬA BỀ)

(Trích)

Đoàn Thị Điểm

I. MỤC TIÊU

1. Năng lực

a. Năng lực chung: Bài học góp phần phát triển các năng lực chung:

- **Tự chủ và tự học:** Tự quyết định cách giải quyết vấn đề học tập, đánh giá kết quả thực hiện nhiệm vụ học tập của bản thân và các bạn.
- **Giao tiếp và hợp tác:** Tăng cường khả năng trình bày, diễn đạt ý kiến, ý tưởng trước lớp, tổ nhóm học tập, tương tác tích cực với các bạn trong tổ nhóm khi thực hiện nhiệm vụ hợp tác.
- **Giải quyết vấn đề và sáng tạo:** Chủ động đề ra kế hoạch học tập, thực hiện nhiệm vụ học tập cá nhân và nhóm học tập, xử lý linh hoạt sáng tạo các tình huống phát sinh khi thực hiện nhiệm vụ học tập.

b. Năng lực đặc thù: Bài học góp phần phát triển năng lực văn học và năng lực ngôn ngữ. Thông qua quá trình dạy **đọc, giúp HS:**

- Nhận biết và phân tích được cốt truyện, nhân vật trong truyện truyền kì.
- Thông qua đọc bản dịch và tìm hiểu cước chú, phân tích được một số khía cạnh nghệ thuật cụ thể của truyện: ngôn ngữ, thủ pháp,...
- Nhận diện, đánh giá được vai trò của yếu tố kì ảo trong truyện (nhân vật, sự kiện, thủ pháp,...), so sánh với truyện cùng loại (Ví dụ: *Chuyện chức Phán sự đền Tản Viên*, SGK Ngữ văn 10, tập một).

- Vận dụng được kinh nghiệm đọc, trải nghiệm về cuộc sống và kiến thức văn học để đánh giá, phê bình, thể hiện cảm xúc, suy nghĩ của cá nhân về tác phẩm; phân tích, đánh giá nghệ thuật sử dụng điển cố trong tác phẩm.

2. Phẩm chất: Có ý thức và thái độ trân trọng, yêu quý lịch sử, văn hoá, văn học của dân tộc.

II. THIẾT BỊ DẠY HỌC VÀ HỌC LIỆU

1. Thiết bị: Ti vi (hoặc máy chiếu), máy tính, Giấy A0, giấy nhớ hoặc bảng phụ để HS làm việc nhóm.

2. Học liệu: SGK, STK, kế hoạch bài dạy, rubric, bảng kiểm đánh giá,...

III. TIẾN TRÌNH DẠY – HỌC

1. HOẠT ĐỘNG 1: KHỞI ĐỘNG

a. Mục tiêu:

- Kết nối tri thức
- Tạo hứng thú
- Tạo ra mâu thuẫn nhận thức

b. Nội dung hoạt động: HS quan sát Clip, trả lời câu hỏi.

c. Sản phẩm: Câu trả lời của HS.

d. Tổ chức thực hiện hoạt động:

Hoạt động của GV và HS	Dự kiến sản phẩm
Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ GV nêu yêu cầu: - HS quan sát đoạn Clip: https://www.youtube.com/watch?v=kYzPs7_qxSE&t=3351s (23:21 – 27:36) - Trả lời câu hỏi: + Xác định các nhân vật trong Clip trên. + Tình huống nào được gọi ra qua đoạn đối thoại giữa các nhân vật? + Qua đoạn Clip, anh/chị có cảm nhận gì về nàng Bích Châu? Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ - HS HS xem Clip, suy nghĩ cá nhân trả lời câu hỏi. - GV quan sát, gợi ý nếu HS gặp khó khăn. Bước 3: Báo cáo, thảo luận - GV gọi 2-3 HS trả lời câu hỏi. - HS khác lắng nghe, nhận xét, góp ý. Bước 4: Đánh giá, kết luận - GV nhận xét, đánh giá câu trả lời của HS và dẫn vào bài học => Trong muôn vàn câu chuyện kì ảo chúng ta đã từng đọc, từng biết, từng nghe, từng xem, có lẽ câu chuyện về nàng Bích Châu – một nữ trung hào kiệt triều Trần để lại những ấn tượng thật khó quên. Hãy cùng nhau đọc văn bản “Hải khẩu linh từ”	- Các nhân vật trong Clip: + Nàng Bích Châu + Vua Trần + Quan quân - Tình huống gọi ra qua đoạn đối thoại giữa các nhân vật: Đất nước lâm nguy, vua Trần trấn trở, nàng Bích Châu hiến kế an dân, ý hợp lòng vua. Vua Trần ban bố 10 kế của nàng cho quan quân và nhân dân cả nước. - HS chia sẻ cảm nhận cá nhân về nhân vật nàng Bích Châu qua đoạn Clip.

để hiểu rõ hơn về nhân vật và sức hấp dẫn của nghệ thuật kể truyện.	
---	--

2. HOẠT ĐỘNG 2: HÌNH THÀNH KIẾN THỨC

2.1: Tìm hiểu tri thức Ngữ văn

a. Mục tiêu: Tìm hiểu chung về truyện truyền kì, yếu tố kì ảo trong truyện truyền kì, đặc điểm ngôn ngữ trong truyện truyền kì.

b. Nội dung hoạt động: Trò chơi: **Ai nhanh hơn?**

c. Sản phẩm: Câu trả lời nhanh, đúng của HS.

d. Tổ chức thực hiện hoạt động:

Hoạt động của GV và HS	Dự kiến sản phẩm
Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ - GV tổ chức trò chơi: Ai nhanh hơn? bằng hình thức trắc nghiệm - GV nêu nhiệm vụ: Nhiệm vụ 1. Tất cả HS trong lớp tự đọc thầm Tri thức Ngữ văn (khoảng 5 phút) Nhiệm vụ 2. HS gấp lại SGK, sau khi nghe GV đọc dứt từng câu hỏi, HS xung phong trả lời (mỗi câu trả lời đúng được 10 điểm) - Bộ câu hỏi trắc nghiệm: Hãy chọn tất cả các đáp án đúng: Câu 1. Nguồn gốc truyện truyền kì (từ đâu, khi nào?) A. Cuối đời Đường B. Trung Quốc C. Đại Việt D. Hậu Lê E. Nhật Bản F. Thời Tống G. Cuối thời Minh Trị (Đáp án: A,B) Câu 2. Truyện truyền kì phát triển trên nền tảng nào? A. Những tín ngưỡng văn hoá trong đời sống tinh thần của các dân tộc B. Trí tưởng tượng của các nhà văn trung đại C. Thần thoại, truyền thuyết,.. của văn học dân gian D. Tài năng ngôn ngữ của tác giả dân gian (Đáp án: A,C) Câu 3. Yếu tố kì ảo trong truyện truyền kì hiện diện ở những thành phần cấu tạo nào của tác phẩm? A. Nhân vật B. Sự việc	I. Tìm hiểu tri thức Ngữ văn 1. Truyện truyền kì - Thể loại văn xuôi tự sự có nguồn gốc từ văn học Trung Quốc. - Thuật ngữ <i>truyện kì</i> xuất hiện vào cuối đời Đường. - Truyện truyền kì phát triển trên nền tảng thần thoại, truyền thuyết,.. của văn học dân gian và những tín ngưỡng văn hoá trong đời sống tinh thần của các dân tộc. 2. Yếu tố kì ảo trong truyện truyền kì - Yếu tố kì ảo trong truyện truyền kì hiện diện ở mọi thành phần cấu tạo chủ yếu của tác phẩm như: Nhân vật, sự việc, thủ pháp nghệ thuật. - Nhân vật kì ảo trong truyện truyền kì có những đặc điểm: + Nhân vật có thể có năng lực siêu nhiên, xuất thân kì lạ, diện mạo khác thường, hành tung biến hoá,.. + Nhân vật kì ảo và nhân vật phàm trần đối thoại, tương tác,... với nhau một cách tự nhiên, không có sự cách biệt.

C. Giọng điệu

D. Thủ pháp nghệ thuật

(Đáp án: A,B,D)

Câu 4. Nhân vật kì ảo trong truyện truyền kì có những đặc điểm

A. Nhân vật có thể có năng lực siêu nhiên, xuất thân kì lạ, diện mạo khác thường, hành tung biến hoá,...

B. Nhân vật kì ảo và nhân vật phàm trần đối thoại, tương tác,... với nhau một cách tự nhiên, không có sự cách biệt.

C. Thân phận (khác thường, lạ lùng) của con người cũng trở thành một đối tượng phản ánh đặc biệt, nhằm thể hiện các ý niệm, khắc hoạ bức tranh phong phú về đời sống.

D. Nhân vật thuộc về một tuyến nhất định (xấu – tốt, cao cả - thấp hèn,...) và có tính chức năng (do vậy mà hành động khá đơn điệu).

E. Nhân vật được chú trọng xây dựng với những góc cạnh đa dạng, thể hiện dụng ý nghệ thuật riêng của tác giả.

(Đáp án: A,B,C,E)

Câu 5. Sự việc kì ảo trong truyện truyền kì có những đặc điểm

A. Các tình tiết, sự kiện, hành động,... kì ảo liên kết với nhau thành chuỗi, tạo nên cốt truyện có tính chất li kì, huyền hoặc.

B. Tình huống tâm lí đa dạng, phức tạp.

C. Không gian và thời gian khác lạ, bất thường.

D. Không gian cõi tiên với cảnh tượng kì thú; không gian âm phủ với khung cảnh hãi hùng; thiên nhiên sóng cuộn gió gào gọi cảm giác sợ hãi,...

E. Thời gian ban đêm mang đến ấn tượng huyền bí; thời gian hư ảo gợi ấn tượng về sự tĩnh tại, vĩnh hằng,...

(Đáp án: A,C,D,E)

Câu 6. Thủ pháp nghệ thuật trong truyện truyền kì có những đặc điểm

A. Kết hợp linh hoạt giữa yếu tố kì ảo với yếu tố thực.

B. Hoà trộn không gian các cõi (thần tiên, trần tục, âm phủ,...);

C. Thống nhất về thời gian thực và mộng, biến động xoay vần và tĩnh tại bất biến.

D. Sử dụng giấc mộng, đan xen thực tại với hồi ức.

(Đáp án: A,B,C,D)

Câu 7. Vai trò của yếu tố kì ảo trong truyện truyền kì

A. Nhằm lí giải ước mơ, khát vọng của con người.

+ Thân phận (khác thường, lạ lùng) của con người cũng trở thành một đối tượng phản ánh đặc biệt, nhằm thể hiện các ý niệm, khắc hoạ bức tranh phong phú về đời sống.

+ Nhân vật được chú trọng xây dựng với những góc cạnh đa dạng, thể hiện dụng ý nghệ thuật riêng của tác giả.

- **Sự việc kì ảo** trong truyện truyền kì có những đặc điểm:

+ Các tình tiết, sự kiện, hành động,... kì ảo liên kết với nhau thành chuỗi, tạo nên cốt truyện có tính chất li kì, huyền hoặc.

+ Không gian và thời gian khác lạ, bất thường.

+ Không gian cõi tiên với cảnh tượng kì thú; không gian âm phủ với khung cảnh hãi hùng; thiên nhiên sóng cuộn gió gào gọi cảm giác sợ hãi,...

+ Thời gian ban đêm mang đến ấn tượng huyền bí; thời gian hư ảo gợi ấn tượng về sự tĩnh tại, vĩnh hằng,...

- **Thủ pháp nghệ thuật** trong truyện truyền kì có những đặc điểm:

+ Kết hợp linh hoạt giữa yếu tố kì ảo với yếu tố thực.

+ Hoà trộn không gian các cõi (thần tiên, trần tục, âm phủ,...);

+ Thống nhất về thời gian thực và mộng, biến động xoay vần và tĩnh tại bất biến.

+ Sử dụng giấc mộng, đan xen thực tại với hồi ức.

- **Vai trò của yếu tố kì ảo trong truyện truyền kì:**

- B. Nhằm lí giải một nội dung hiện thực nhất định.
C. Nhằm nhân hóa các lực lượng tự nhiên.
D. Tạo nên sự lôi cuốn, sức hấp dẫn, sự li kì,... của tác phẩm.

(Đáp án: B,D)

Câu 8. Đặc điểm ngôn ngữ trong truyện truyền kì

- A. Đan xen tản văn với biên văn và vận văn
B. Thường sử dụng lối nói so sánh - ẩn dụ.
C. Ưu hình thức biểu đạt cầu kì, khoa trương, phóng đại.
D. Chuộng ngôn từ hoa mỹ; dùng nhiều điển cố, hình ảnh biểu trưng,...

(Đáp án: A,B,C,D)

Bước 2 + 3: Thực hiện nhiệm vụ và Báo cáo, thảo luận

- HS đọc Tri thức Ngữ văn thu thập thông tin khoảng 5 phút.
- HS gấp lại SGK, theo dõi câu hỏi, suy nghĩ trả lời nhanh câu hỏi bằng hình thức xung phong.
- HS khác quan sát, bổ sung, nhận xét cho bạn.

Bước 4: Đánh giá, kết luận

- GV hệ thống, chốt kiến thức.
- GV đánh giá phần tìm hiểu Tri thức Ngữ văn của HS; khen thưởng hoặc cho điểm theo kết quả HS trả lời.

+ Nhằm lí giải một nội dung hiện thực nhất định.

+ Tạo nên sự lôi cuốn, sức hấp dẫn, sự li kì,... của tác phẩm.

- Đặc điểm ngôn ngữ trong truyện truyền kì:

+ Đan xen tản văn với biên văn và vận văn

+ Thường sử dụng lối nói so sánh - ẩn dụ.

+ Ưu hình thức biểu đạt cầu kì, khoa trương, phóng đại.

+ Chuộng ngôn từ hoa mỹ; dùng nhiều điển cố, hình ảnh biểu trưng,...

2.2: Đọc văn bản và tìm hiểu chung về tác giả, văn bản

a. Mục tiêu: Nêu được ấn tượng chung về tác giả Đoàn Thị Điểm và văn bản *Hải khẩu linh từ* (Đền thiêng của bề).

b. Nội dung hoạt động: Học sinh đọc văn bản, thảo luận cặp đôi, hoàn thiện bảng kiến thức, thuyết trình về tác giả và văn bản.

c. Sản phẩm: Bảng kiến thức về tác giả, văn bản và phần thuyết trình của HS.

d. Tổ chức thực hiện hoạt động:

Hoạt động của GV và HS	Dự kiến sản phẩm				
Nhiệm vụ 1. Đọc văn bản Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ - GV yêu cầu 5 HS đọc từng phần, nhắc các em về các thẻ chỉ dẫn ở bên phải văn bản và những chú thích bên dưới. Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ HS thực hiện nhiệm vụ cá nhân (có thể đọc trước ở nhà và tóm tắt văn bản) Bước 3: Báo cáo, thảo luận - GV gọi HS đọc một số đoạn của văn bản + tóm tắt văn bản. - HS nhận xét, bổ sung cho nhau.	II. Đọc và tìm hiểu chung 1. Đọc văn bản 2. Tìm hiểu chung về tác giả và văn bản a. Tác giả Đoàn Thị Điểm <table> <tr> <th>Phương diện tìm hiểu</th><th>Nội dung cụ thể</th></tr> <tr> <td>Năm sinh - mất</td><td>Đoàn Thị Điểm, biệt hiệu Hồng Hà nữ sĩ (1705 - 1748).</td></tr> </table>	Phương diện tìm hiểu	Nội dung cụ thể	Năm sinh - mất	Đoàn Thị Điểm, biệt hiệu Hồng Hà nữ sĩ (1705 - 1748).
Phương diện tìm hiểu	Nội dung cụ thể				
Năm sinh - mất	Đoàn Thị Điểm, biệt hiệu Hồng Hà nữ sĩ (1705 - 1748).				

Bước 4: Đánh giá, kết luận - GV cũng có thể đọc mẫu một đoạn và hướng dẫn HS chọn giọng đọc phù hợp với nội dung văn bản. - Nhắc HS chú ý nghĩa của các từ ngữ được giải thích ở từng chân trang trong SGK.		Quê quán	Làng Giai Phạm, huyện Văn Giang, xứ Kinh Bắc (nay thuộc huyện Yên Mỹ, tỉnh Hưng Yên).
Nhiệm vụ 2. Tìm hiểu chung về tác giả và văn bản.		Gia đình	Sinh ra trong một gia đình có truyền thống khoa bảng.
Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ - Giáo viên nêu yêu cầu: HS làm việc theo cặp đôi, đọc SGK về tác giả, đọc văn bản, kết hợp với tự tìm hiểu trước ở nhà, hoàn thiện bảng kiến thức về tác giả và văn bản:		Vị trí	- Bà từng mở trường dạy học và có công dạy học cho cung nữ trong phủ chúa Trịnh. - Là người tài sắc, biết nghề làm thuốc, văn chương nổi tiếng đương thời.
Bảng kiến thức tìm hiểu chung về tác giả		Các tác phẩm tiêu biểu	- <i>Truyện kì tân phả</i> và bản dịch (diễn âm). - <i>Chinh phụ ngâm khúc</i> (nguyên tác Hán văn của Đặng Trần Côn).
Phương diện tìm hiểu	Nội dung cụ thể		
Năm sinh – mất			
Quê quán			
Gia đình			
Vị trí			
Các tác phẩm tiêu biểu			
Bảng kiến thức tìm hiểu chung về văn bản			
Phương diện tìm hiểu	Nội dung cụ thể		
Xuất xứ			
Thể loại			
Hệ thống nhân vật trong truyện			
Nhân vật chính			
Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ - HS thực hiện nhiệm vụ theo cặp đôi. - GV hỗ trợ, quan sát, khích lệ HS.			
Bước 3: Báo cáo, thảo luận - GV gọi 2-3 cặp đôi lên bảng thuyết trình lần lượt về tác giả và văn bản dựa vào bảng kiến thức đã chuẩn bị. - HS khác nhận xét, bổ sung nếu cần.			
Bước 4: Đánh giá, kết luận - GV nhận xét, chốt kiến thức.			

b. Văn bản <i>Hải khẩu linh từ</i>.	
Phương diện tìm hiểu	Nội dung cụ thể
Xuất xứ	Trích <i>Truyện kì tân phả</i> (Cuốn phả mới về truyện “Truyện kì”).
Thể loại	Truyện truyền kì.
Hệ thống nhân vật trong truyện	Vua Trần Duệ Tông, Bích Châu, các phụ lão, Giao thần, vua Lê Thánh Tông, Nguyễn Trọng Ý, Lương Thế Vinh, Quảng Lợi vương,...
Nhân vật chính	Nàng Bích Châu – một cung phi đời Trần, tài sắc đức độ, một lòng vì non sông đất nước.

2.3: Khám phá văn bản

a. Mục tiêu: Phát triển năng lực đọc hiểu theo đặc trưng thể loại cho học sinh.

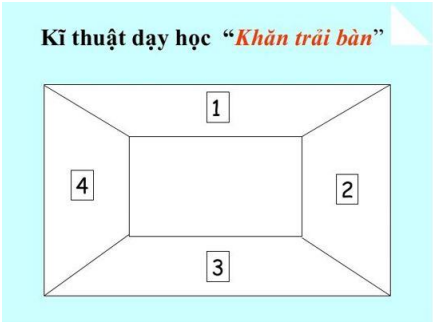
- Nhận biết và phân tích được cốt truyện, nhân vật trong truyện truyền kì.

- Thông qua đọc bản dịch và tìm hiểu cước chú, phân tích được một số khía cạnh nghệ thuật cụ thể của truyện: ngôn ngữ, thủ pháp,...
- Nhận diện, đánh giá được vai trò của yếu tố kì ảo trong truyện (nhân vật, sự kiện, thủ pháp,...), so sánh với truyện cùng loại (Ví dụ: *Chuyện chức Phán sự đền Tản Viên*, SGK Ngữ văn 10, tập một).
- Vận dụng được kinh nghiệm đọc, trải nghiệm về cuộc sống và kiến thức văn học để đánh giá, phê bình, thể hiện cảm xúc, suy nghĩ của cá nhân về tác phẩm; phân tích, đánh giá nghệ thuật sử dụng điển cố trong tác phẩm.

b. Nội dung hoạt động: HS hoạt động nhóm để khám phá nội dung và nghệ thuật của văn bản.

c. Sản phẩm: Câu trả lời của cá nhân và nhóm.

d. Tổ chức thực hiện hoạt động:

Hoạt động của GV và HS	Dự kiến sản phẩm
Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ GV tổ chức tiết dạy theo kĩ thuật khăn trải bàn Kĩ thuật dạy học “Khăn trải bàn” - GV chia lớp thành 4 nhóm thảo luận Nhóm 1: Tìm hiểu cốt truyện truyền kì <u>Cu thể:</u> Sơ đồ hóa các sự kiện chính liên quan tới nhân vật nàng Bích Châu Nhóm 2: Tìm hiểu nhân vật truyền kì <u>Cu thể:</u> - Thông qua lời can gián, suy nghĩ và hành động của nàng Bích Châu, bạn có nhận xét gì về phẩm chất, đức tính của mẫu hình người phụ nữ mà tác giả đã xây dựng trong truyện? - Bình luận về chi tiết nàng Bích Châu hiển linh giúp vua thắng trận và việc nàng được lập đền thờ. Nhóm 3: Tìm hiểu thủ pháp truyền kì	III. Khám phá văn bản 1. Cốt truyện li kì Sơ đồ hóa các sự kiện chính liên quan tới nhân vật nàng Bích Châu (xem bên dưới) 2. Nhân vật xuất chúng - Vẻ đẹp nàng Bích Châu: + Khi nhà vua muốn đẩy binh thảo phạt Chiêm Thành, Bích Châu dâng biểu can gián, khuyên vua nên rộng lượng, dừng việc binh đao. -> Bích Châu là con người vừa có tính cách cương trực, vừa có lòng bao dung, thương yêu dân chúng, ghét cảnh chiến tranh; nàng biết suy nghĩ những điều gốc rễ của chính sự quốc gia, lo lắng cho nền trị bình của đất nước,... + Khi Giao thần buộc nhà vua phải cống nạp phi tần, đúng vào lúc đất nước gặp nạn, mặc dù nhà vua không chuẩn thuận nhưng Bích Châu vẫn quyết gieo mình xuống biển, tự nộp thân mình để giải gỡ mối nguy trước mắt của quan quân. -> Nàng là con người quyết liệt, một lòng vì nghĩa vong thân, vì an nguy của đất nước mà dũng cảm hi sinh,... => Nàng Bích Châu được xây dựng với những đức tính, phẩm chất ngời sáng: trung trinh, kiên định;

Cụ thể:

- Lập bảng thống kê các sự kiện, nhân vật, chi tiết,... có tính chất linh thiêng, kì ảo xuất hiện trong văn bản.

STT	Sự kiện, chi tiết	Nhân vật	Vị trí ngữ cảnh xuất hiện
1			
2			
...			

- Sự đan xen giữa yếu tố lịch sử và yếu tố kì ảo trong câu chuyện đã đóng vai trò như thế nào trong việc thể hiện thông điệp của tác phẩm?

- Trong số các chi tiết, sự việc kì ảo trong *Đền thiêng của bề*, theo bạn, chi tiết hoặc sự việc nào hấp dẫn hơn cả? Vì sao?

Nhóm 4: Tìm hiểu quan điểm hiện thực của tác giả

Cụ thể:

- Nêu suy nghĩ của bạn về quan điểm hiện thực của tác giả thể hiện qua:

+ Việc miêu tả “bộ máy nhà nước” của Quảng Lợi vương.

+ Nội dung hai bức thư trao đổi của vua Lê Thánh Tông và Quảng Lợi vương.

Nhóm 5: Tìm hiểu nghệ thuật sử dụng ngôn ngữ đối thoại trong văn bản

Cụ thể:

- Hoàn thành Bảng khảo sát lời thoại:

Số lượt lời thoại	
Đặc điểm lời thoại	
Tác dụng của lời thoại	

có trí tuệ sắc sảo và tinh thần trượng nghĩa; có lòng nhân từ khoan hậu và đức hi sinh;...

- Ý nghĩa của hình tượng Bích Châu:

+ Khi sống, nàng Bích Châu vẹn một lòng trung trinh.

+ Khi sang thế giới bên kia, nàng hiển linh hai lần: Lần thứ nhất, nàng giải bày mối oan khuất với vua Lê; lần thứ hai, nàng tỏ bày sự “không được yên lòng về chỗ vua tôi, chồng vợ” vì ý kết của bài thơ nhà vua ngự đề trên miếu thờ. Nhà vua thể theo tâm nguyện của nàng mà sửa lại.

-> Chết mà không mất, linh hồn Bích Châu vẫn một lòng theo giúp minh quân.

=> Bích Châu trung nghĩa với nước non, vẹn toàn tình phu thê, nàng chính là mẫu hình người phụ nữ xuất chúng, trở thành một biểu tượng bất tử trong lòng nhân dân.

3. Thủ pháp truyền kì

- Bảng thống kê các sự kiện, nhân vật, chi tiết,... có tính chất linh thiêng, kì ảo xuất hiện trong văn bản (xem bên dưới)

- Sự đan xen giữa yếu tố lịch sử và yếu tố huyền thoại

+ Sự đan xen giữa yếu tố lịch sử và yếu tố huyền thoại trong câu chuyện được tác giả “tổ chức” ở nhiều tầng bậc và khía cạnh:

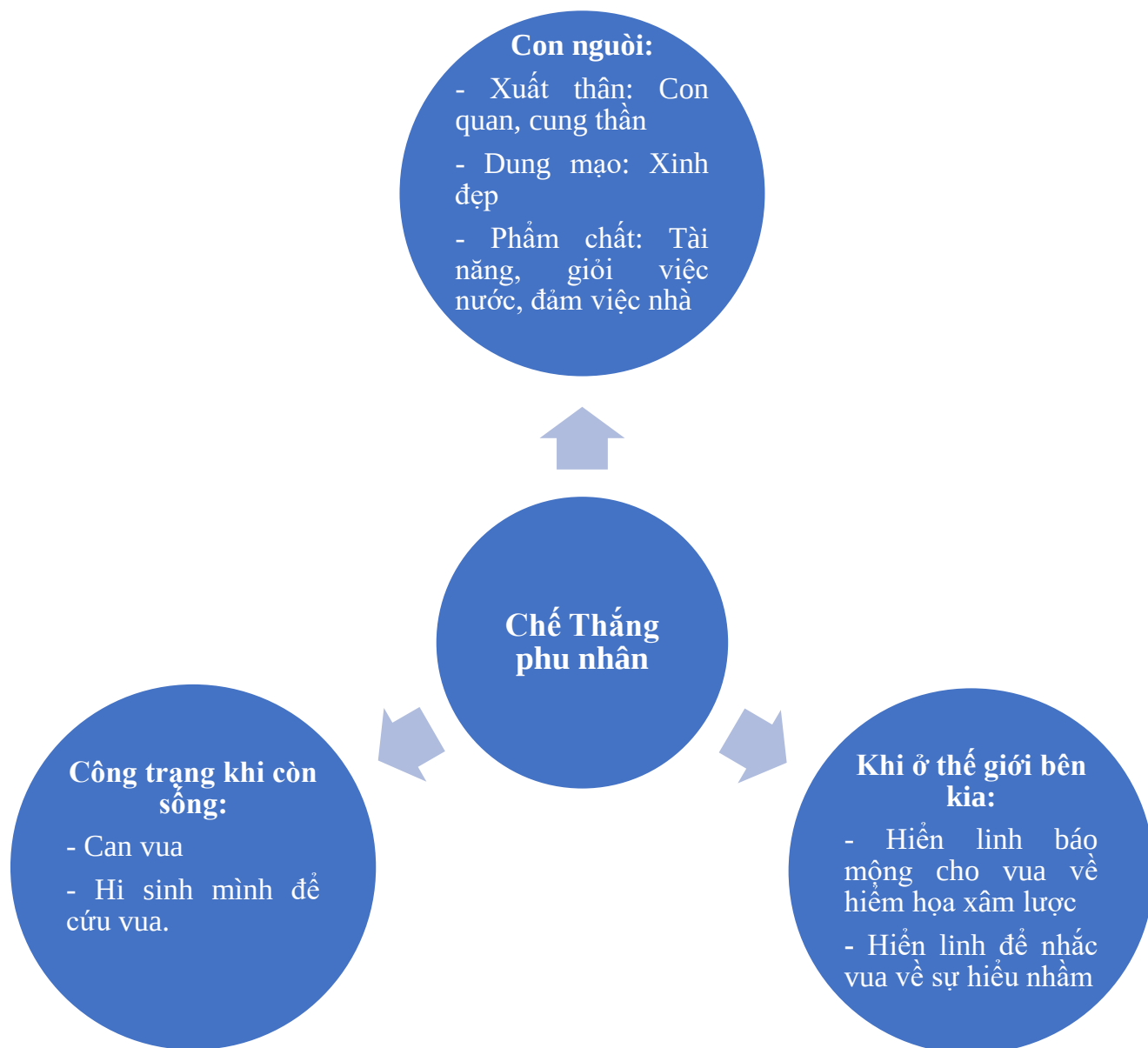
++ Cốt lõi là các sự thật lịch sử (sự nghiệp mở rộng bờ cõi của các vua đời Trần và đời Lê; ngôi đền thờ Chế Thắng phu nhân ở Hà Tĩnh;...).

++ Các chi tiết, nhân vật, sự kiện kì ảo xuất hiện gắn liền từ đầu đến cuối thiên truyện (Giao thần cản trở, Bích Châu hiến mạng cứu nguy; thủy quốc của Quảng Lợi vương; viên ngọc minh châu; Bích Châu hiển linh;...).

- Trình bày nhận xét về nghệ thuật sử dụng ngôn ngữ đối thoại trong văn bản. Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ HS thực hiện nhiệm vụ theo nhóm (tùy theo từng nhiệm vụ được giao). Bước 3: Báo cáo, thảo luận - Các nhóm báo cáo sản phẩm: + Lượt 1: ++ Đại diện nhóm 1 báo cáo. Nhóm 2 nhận xét, bổ sung đặt câu hỏi. ++ GV tiểu kết phần 1 + Lượt 2: ++ Đại diện nhóm 2 báo cáo. Nhóm 3 nhận xét, bổ sung đặt câu hỏi. ++ GV tiểu kết phần 2 + Lượt 3: ++ Đại diện nhóm 3 báo cáo. Nhóm 4 nhận xét, bổ sung đặt câu hỏi. ++ GV tiểu kết phần 3 + Lượt 4: ++ Đại diện nhóm 4 báo cáo. Nhóm 5 nhận xét, bổ sung đặt câu hỏi. ++ GV tiểu kết phần 4 + Lượt 5: ++ Đại diện nhóm 5 báo cáo. Nhóm 1 nhận xét, bổ sung đặt câu hỏi. ++ GV tiểu kết phần 5 Bước 4: Đánh giá, kết luận GV tổ chức nhận xét, đánh giá phần làm việc của các nhóm theo Rubric và bảng kiểm, chốt vấn đề.	+ Sự đan xen giữa yếu tố lịch sử và yếu tố huyền thoại trong truyện có ý nghĩa đặc biệt quan trọng, giúp việc thể hiện nội dung tư tưởng - chủ đề của tác phẩm được trọn vẹn và hấp dẫn, lôi cuốn: ++ Nền trị bình của đất nước là thiêng liêng, chính sự quốc gia là việc hệ trọng, mỗi người đều phải có khát vọng phụng sự. ++ Các thế lực siêu nhiên cũng theo đó mà chịu nhượng bộ, bị “khuất phục” trước ý chí kiên định, tấm lòng vì nghĩa chân chính của con người. ++ Con người, nếu giữ trọn đạo nghĩa, biết hiến dâng cho mục đích cao đẹp thì sẽ được hoá thân vào lịch sử, trở nên linh thiêng bất tử;... - Chi tiết kì ảo đặc sắc: Chi tiết nàng Bích Châu hiển linh giáng trần sau khi u hồn đã được tế độ, nàng “trò chuyện” với vua Lê Thánh Tông và “thắc mắc” về hai câu kết bài thơ nhà vua ngự đề ở ngôi miếu thờ. Chi tiết này chứng tỏ: Dẫu là tiên cũng vẫn tưởng nghĩ đến ân nghĩa vua tôi, chồng vợ; Bích Châu quả là bậc “anh kiệt trong đám nữ lưu”, đáng được ngợi ca, truyền tụng. 4. Quan điểm hiện thực - “Quan điểm hiện thực” nói đến ở đây chính là cách nhìn nhận, xem xét, đánh giá,... của tác giả đối với các hiện tượng của đời sống (lịch sử, xã hội; hiện thực cuộc sống,...). - “Quan điểm hiện thực” trong truyện: + “Bộ máy nhà nước” của Quảng Lợi vương: Theo thiết chế, mô hình bộ máy cai trị của nhà nước phong kiến (đương thời, đời Lê); đứng đầu là nhà vua, bên dưới là “nội các” gồm các “ban”, “bộ”, “ngành”/ với các chức quan, phẩm hàm,... tương ứng theo một tôn ti trật tự cụ thể, tức có “hiển chương”, pháp độ rõ ràng.
---	---

	+ Nội dung hai bức thư trao đổi của vua Lê Thánh Tông và Quảng Lợi vương: Lời lẽ đối đãi theo phép tắc ngoại giao; chuẩn mực xã hội và kỉ cương phép nước được đề cao; chính tà phân rõ, luân thường đạo lý được coi trọng; kẻ biết trọng danh dự, giữ tiết tháo được nể vì;... => Quan điểm về hiện thực lịch sử, xã hội của tác giả: Đề cao vương đạo - phép nước theo tinh thần Nho giáo; coi trọng sự ổn định xã hội và tính tôn ti trật tự của thiết chế nhà nước; đề cao phẩm cách cá nhân, đạo lí làm người;... 5. Ngôn ngữ đối thoại - Số lượt: Trên 30 lời thoại. - Đặc điểm lời thoại: + Các nhân vật chính đều có lời thoại trực tiếp. + Kết hợp lời thoại trong “hiện thực lịch sử” và lời thoại của các nhân vật thuộc hai thế giới hữu hình và vô hình,... + Lời thoại tương thích với nội dung và diễn biến câu chuyện,... => Điều này đã góp phần làm nên sự hấp dẫn của câu chuyện và mang lại sự thuyết phục trong việc thể hiện chủ đề – tư tưởng của tác phẩm.
--	--

Sơ đồ hóa các sự kiện chính liên quan tới nhân vật nàng Bích Châu

Bảng thống kê các sự kiện, nhân vật, chi tiết,... có tính chất linh thiêng, kì ảo

STT	Sự kiện, chi tiết	Nhân vật	Vị trí ngữ cảnh xuất hiện
1	Thần miếu ở phía trước rất hiển linh, nếu đến đó lễ bái thì sẽ được thuận buồm xuôi gió.		Giới thiệu bối cảnh
2	“Bích Châu ngựa mặt lên xem tượng trời, thấy một đám mây đen”. Ứng nghiệm liền sau đó “Bỗng một trận gió lốc cuồn cuộn thổi vào thuyền vua, lớp lớp cờ đào bị gió cuốn sang phía tây nam”.	Nhân vật Bích Châu	Trên đất Kỳ Hoa
3	Đô đốc vùng biển Nam nanh to râu xồm, diện mạo hung tợn, đầu đội mũ lưu tinh, mình mặc áo gấm vẩy, bước	Giao thần	Giao thần xuất hiện

	đài, cúi đầu, nghiêng mình, lắc lư đi thẳng đến trước mặt vua thi lễ.		
4	Một người con gái, nhan sắc rất đẹp, từ dưới nước hiện lên, lạy khóc, kể sự tình rồi giao ngọc minh châu.	Linh hồn Bích Châu	Bích Châu hiển linh lần 1 trong giấc mộng của vua Lê Thánh Tông
5	Vụ xử án của Quảng Lợi Vương.	Quảng Lợi vương	Nơi thủy cung
6	Quang cảnh thủy cung kì lạ.		
7	Nhà vua thấy một mỹ nhân vẽ mặt đoan trang, mặc áo trắng thướt thướt về câu kết bài thơ ngự đề vàng ngọc ở trên tường.	Linh hồn Bích Châu	Bích Châu hiển linh lần 2

RUBRIC ĐÁNH GIÁ HOẠT ĐỘNG NHÓM

Cấp độ Tiêu chí	Tốt (4 điểm)	Khá (3 điểm)	Trung bình (2 điểm)	Cần điều chỉnh (1 điểm)
1. Sự tham gia	Tham gia đầy đủ và chăm chỉ làm việc trong tất cả khoảng thời gian cho phép.	Tham gia đầy đủ và chăm chỉ làm việc trong hầu hết khoảng thời gian cho phép.	Tham gia nhưng thường lảng phí thời gian và ít khi làm việc.	Tham gia nhưng thực hiện những việc không liên quan đến nhiệm vụ được giao.
2. Trao đổi và tranh luận trong nhóm	Chú ý trao đổi, lắng nghe cẩn thận các ý kiến của những người khác, đưa ra các ý kiến cá nhân.	Thường lắng nghe cẩn thận các ý kiến của người khác. Đôi khi đưa ra ý kiến riêng của bản thân.	Đôi khi không lắng nghe các ý kiến của người khác. Thường không có các ý kiến riêng trong các hoạt động của nhóm.	Không lắng nghe ý kiến của người khác, không đưa ra ý kiến riêng.
3. Sự hợp tác	Tôn trọng ý kiến của những thành viên khác và hợp tác đưa ra ý kiến chung.	Thường tôn trọng ý kiến của những thành viên khác và hợp tác đưa ra ý kiến chung.	Tôn trọng ý kiến của những thành viên khác nhưng hợp tác đưa ra ý kiến chung.	Không tôn trọng ý kiến của những thành viên khác, không hợp tác đưa ra ý kiến chung.
4. Sự sắp xếp thời gian	Hoàn thành công việc được giao đúng thời gian, không làm đình trệ tiến triển công việc của nhóm.	Thường hoàn thành công việc được giao đúng thời gian, không làm đình trệ tiến triển công việc của nhóm.	Không hoàn thành công việc được giao đúng thời gian, làm đình trệ tiến triển công việc của nhóm.	Không hoàn thành công việc được giao đúng thời gian, thường xuyên buộc nhóm phải điều

				chỉnh hoặc thay đổi.
--	--	--	--	----------------------

BẢNG KIỂM ĐÁNH GIÁ SẢN PHẨM TRÌNH BÀY NỘI DUNG THẢO LUẬN CỦA CÁC NHÓM

STT	Tiêu chí	Xuất hiện	Không xuất hiện
1	Thể hiện nội dung sơ sài, nghèo nàn.		
2	Thể hiện được đúng đủ nội dung.		
3	Thể hiện được sâu sắc nội dung.		
4	Thuyết trình đơn điệu, kém hấp dẫn.		
5	Thuyết trình sinh động, hấp dẫn, thuyết phục.		
6	Cách thức thể hiện và nội dung hài hòa để lại ấn tượng sâu sắc với các bạn.		

2.4. Hướng dẫn tổng kết

a. Mục tiêu: Giúp HS khái quát nghệ thuật, nội dung, tư tưởng, chủ đề của văn bản.

b. Nội dung:

- GV sử dụng KT đặt câu hỏi, tổ chức hoạt động cá nhân.
- HS làm việc cá nhân, trình bày sản phẩm, quan sát và bổ sung.

c. Sản phẩm: Câu trả lời của HS.

d. Tổ chức thực hiện:

Hoạt động của GV và HS	Dự kiến sản phẩm
Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ GV nêu vấn đề: - Nêu nội dung, chủ đề, tư tưởng của văn bản. - Theo anh/chị, những yếu tố nào về nghệ thuật đã tạo nên sức hấp dẫn của văn bản? Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ - HS suy nghĩ cá nhân và ghi ra giấy câu trả lời trong 02 phút. - GV hướng theo dõi, hỗ trợ (nếu HS gặp khó khăn). Bước 3: Báo cáo, thảo luận - GV gọi 2 HS trình bày 01 phút kết quả. - HS khác lắng nghe, nhận xét, bổ sung Bước 4: Đánh giá, kết luận GV chuẩn kiến thức.	IV. Tổng kết 1. Nội dung Câu chuyện ca ngợi tấm gương tài sắc vẹn toàn, bao dung đôn hậu; một lòng trung nghĩa, vì nước quên thân,... của nàng Bích Châu, người phụ nữ tài sắc vẹn toàn, một lòng vì non sông đất nước; đồng thời gián tiếp đề cập quá trình thống nhất giang sơn của các triều đại phong kiến. 2. Nghệ thuật - Sự đan xen giữa yếu lịch sử và yếu tố kì ảo. - Sự kiện, nhân vật, chi tiết,... có tính chất linh thiêng, kì ảo. - Ngôn ngữ đối thoại được tác giả sử dụng khá nhuần nhuyễn, tự nhiên, tương thích với nội dung và diễn biến câu chuyện.

2.5. Hướng dẫn cách đọc hiểu một văn bản thuộc thể loại truyện truyền kì

a. Mục tiêu: Giúp HS nắm được cách đọc hiểu một văn bản truyện truyền kì.

b. Nội dung:

- GV sử dụng KT đặt câu hỏi, tổ chức hoạt động cặp đôi.
- HS làm việc nhóm, trình bày sản phẩm, quan sát và bổ sung.

c. Sản phẩm: Câu trả lời của HS.

d. Tổ chức thực hiện:

Hoạt động của GV và HS	Dự kiến sản phẩm
Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ GV nêu câu hỏi: Qua quá trình đọc hiểu văn bản <i>Đền thiêng của bề</i> của tác giả Đoàn Thị Điểm, em hãy rút ra cách đọc hiểu một văn bản truyện truyền kì. Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ - HS thảo luận cặp đôi và ghi ra giấy câu trả lời trong 02 phút. - GV hướng theo dõi, hỗ trợ (nếu HS gặp khó khăn). Bước 3: Báo cáo, thảo luận - GV gọi 2-3 cặp đôi trình bày 01 phút kết quả. - HS khác lắng nghe, nhận xét, bổ sung. Bước 4: Đánh giá, kết luận GV chuẩn kiến thức.	V. Cách đọc hiểu một văn bản truyện truyền kì - Xác định đề tài, cốt truyện và hệ thống sự kiện. - Phân tích nhân vật truyện kì. - Nhận xét về ngôn ngữ, đặc biệt là ngôn ngữ đối thoại. - Đánh giá các yếu tố kì ảo. - Vận dụng hiểu biết lịch sử và thời đại để hiểu quan điểm hiện thực tác giả gửi gắm qua tác phẩm.

3. HOẠT ĐỘNG 3: LUYỆN TẬP

a. Mục tiêu: HS hiểu được kiến thức trong bài học để thực hiện bài tập GV giao.

b. Nội dung: HS đọc văn bản, kết nối đọc và viết tích cực.

c. Sản phẩm: Đoạn văn cảm nhận về nhân vật của HS.

d. Tổ chức thực hiện:

Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ

Nhiệm vụ: Viết đoạn văn (khoảng 150 chữ) nêu cảm nhận của bạn về hình tượng nhân vật Bích Châu trong tác phẩm.

Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ

HS thực hiện nhiệm vụ cá nhân tại lớp khoảng 10 phút

Bước 3: Báo cáo, thảo luận

- GV chọn 2-3 HS trình bày kết quả
- HS khác lắng nghe và nhận xét, bổ sung nếu cần

Bước 4: Đánh giá, kết luận

Giáo viên nhận xét, hướng dẫn trả lời theo bảng kiểm:

Bảng kiểm đánh giá bài viết của HS

Tiêu chí		Mô tả tiêu chí	Kết quả	
			Đạt	Chưa đạt
Hình thức		Đảm bảo quy cách một đoạn văn với độ dài khoảng 150 chữ.		
Xác định đúng vấn đề nghị luận		Cảm nhận về hình tượng nhân vật Bích Châu trong tác phẩm.		
Nội dung	Đề xuất được hệ thống ý	Cảm nhận chung về nhân vật Bích Châu.		

		Cảm nhận cụ thể về nhân vật Bích Châu: Tài sắc vẹn toàn, bao dung đôn hậu; một lòng trung nghĩa, vì nước quên thân;... Tác giả đã xuất phát từ cảm quan luân lí, đạo đức và tư tưởng Nho học chính thống để xây dựng một mẫu hình nhân vật người phụ nữ lí tưởng.		
		Bày tỏ cảm xúc và suy nghĩ về nhân vật Bích Châu.		
	Sắp xếp ý	Sắp xếp hệ thống ý phù hợp		
Lập luận	Triển khai luận điểm	Triển khai được ít nhất 2 luận điểm		
	Thao tác lập luận và phương thức biểu đạt	Thao tác lập luận và phương thức biểu đạt phù hợp		
	Lí lẽ - dẫn chứng	Lập luận chặt chẽ, thuyết phục		
Diễn đạt		Đảm bảo chuẩn chính tả, dùng từ, ngữ pháp		
Sáng tạo		Suy nghĩ, cảm nhận sâu sắc, diễn đạt mới mẻ		

Đoạn văn tham khảo

Hồng Hà nữ sĩ đã hư cấu nên nhân vật Bích Châu để chuyển tải tư tưởng của bà chẳng, hay nàng cung nhân xinh đẹp và trí tuệ ấy là nhân vật lịch sử có thật? Nguyễn Thị Bích Châu đã được suy tôn thành một vị thánh, một vị Thượng đẳng thần mà nhân dân và các triều đại phong kiến Việt Nam thờ phụng. Nàng Bích Châu trong tác phẩm tài sắc vẹn toàn, bao dung đôn hậu; một lòng trung nghĩa, vì nước quên thân,... Dâng lên vua Kê minh thập sách, nàng muốn hiến kế sách an dân trị nước cho muôn đời. Kê minh thập sách thể hiện sự thông tuệ và hiểu rõ thời cuộc của tác giả – một người phụ nữ đầy quả cảm. Bà khuyên nhà Vua trước tiên cần “bền gốc” nhằm ổn định cuộc sống người dân, từ tham quan, ổn định triều đình, sau đó mới rèn luyện binh tướng nhằm có quân mạnh thì mới nên đánh Chiêm Thành. Tác phẩm có giá trị thức tỉnh, gợi dẫn, chỉ bảo về chiến lược trị quốc, không chỉ có ý nghĩa đương thời mà còn có giá trị đến tận hôm nay. Với *Hải khẩu linh từ*, Đoàn Thị Điểm đã xuất phát từ cảm quan luân lí, đạo đức và tư tưởng Nho học chính thống để xây dựng một mẫu hình nhân vật người phụ nữ lí tưởng.

4. HOẠT ĐỘNG 4: VẬN DỤNG

- a. Mục tiêu:** Vận dụng được kiến thức và kĩ năng đã học về văn bản *Hải khẩu linh từ* để thực hiện một số nhiệm vụ thực tiễn.
- b. Nội dung:** Thực hiện bài tập vận dụng.
- c. Sản phẩm:** Tác phẩm nghệ thuật mang tính sáng tạo của HS.
- d. Tổ chức thực hiện:**

Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ

GV nêu yêu cầu: HS (theo nhóm sở thích) sáng tạo một sản phẩm bất kì tùy thuộc năng lực cá nhân (ngôn ngữ, vũ đạo, diễn xuất, điêu khắc, hội họa,...) với chủ đề: Nàng Bích Châu – Nữ trung hào kiệt nước Nam.

Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ

HS thực hiện nhiệm vụ ở nhà.

Bước 3: Báo cáo, thảo luận

HS quay lại quá trình làm sản phẩm theo nhóm nộp vào nhóm zalo của lớp hoặc nộp trực tiếp cho giáo viên (hạn sau 3 – 5 ngày).

Bước 4: Đánh giá, kết luận

GV giới thiệu sản phẩm của HS, nêu nhận xét, đánh giá.

Rubric đánh giá sản phẩm vận dụng

Tiêu chí	Mô tả tiêu chí	Điểm
Hình thức	Đảm bảo hình thức loại hình nghệ thuật đã chọn.	2,0
Nội dung	Thể hiện đúng chủ đề: Nàng Bích Châu – Nữ trung hào kiệt nước Nam.	3,0
Trình bày	Trình bày sinh động, hấp dẫn.	2,0
Sáng tạo	Thể hiện được năng lực đặc biệt, chạm tới trái tim người thưởng thức.	3,0

HƯỚNG DẪN HỌC Ở NHÀ

- Vẽ sơ đồ tư duy về các đơn vị kiến thức của bài học.
- Tìm đọc thêm các văn bản truyện truyền kì.

- Chuẩn bị bài:

1. Tìm đọc trước các truyện ngắn của tác giả Nguyễn Huy Thiệp.
2. Đọc và chuẩn bị Văn bản 2. *Muối của rừng* (Trích – Nguyễn Huy Thiệp).

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bùi Mạnh Hùng (Tổng chủ biên), Sách giáo viên Ngữ văn lớp 12, tập một, NXB Giáo dục Việt Nam.
- Nguyễn Thị Bích, KHBD môn Ngữ văn lớp 12, tập một, NXB Giáo dục Việt Nam.
- Nội dung công văn 5512/BGD-ĐT.
- Nội dung modul 1, 2, 3 được tập huấn.
- Một số tài liệu trên mạng internet.

RÚT KINH NGHIỆM

.....

.....

.....

Ngày soạn:

Ngày dạy:

ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

Tiết: 37,38

VĂN BẢN 2: MUỐI CỦA RỪNG

(Trích)

Nguyễn Huy Thiệp

I. MỤC TIÊU

1. Năng lực

a. Năng lực chung: Bài học góp phần phát triển các năng lực chung:

- **Tự chủ và tự học:** Tự quyết định cách giải quyết vấn đề học tập, đánh giá kết quả thực hiện nhiệm vụ học tập của bản thân và các bạn.
- **Giao tiếp và hợp tác:** Tăng cường khả năng trình bày, diễn đạt ý kiến, ý tưởng trước lớp, tổ nhóm học tập, tương tác tích cực với các bạn trong tổ nhóm khi thực hiện nhiệm vụ hợp tác.
- **Giải quyết vấn đề và sáng tạo:** Chủ động đề ra kế hoạch học tập, thực hiện nhiệm vụ học tập cá nhân và nhóm học tập, xử lý linh hoạt sáng tạo các tình huống phát sinh khi thực hiện nhiệm vụ học tập.

b. Năng lực đặc thù: Bài học góp phần phát triển năng lực văn học và năng lực ngôn ngữ. Thông qua quá trình dạy **đọc, giúp:**

- HS nhận biết và phân tích, đánh giá được vai trò của yếu tố kì ảo trong truyện ngắn hiện đại,
- HS vận dụng được kinh nghiệm đọc, trải nghiệm cuộc sống và tri thức văn học để đánh giá, phê bình, thể hiện cảm xúc, suy nghĩ của cá nhân về tác phẩm.
- HS biết nhận xét nội dung bao quát của văn bản, phân tích được các chi tiết tiêu biểu trong văn bản.
- HS biết so sánh, đánh giá các tác phẩm văn học có những mối liên hệ nhất định với nhau, làm rõ được những yếu tố vay mượn, cải biên,...

2. Phẩm chất: HS có ý thức trân trọng, bảo vệ thiên nhiên, có lối sống hoà hợp với thế giới tự nhiên.

II. THIẾT BỊ DẠY HỌC VÀ HỌC LIỆU

1. Thiết bị: Ti vi (hoặc máy chiếu), máy tính, Giấy A0, bảng phụ để HS làm việc nhóm.

2. Học liệu: SGK, STK, kế hoạch bài dạy, sơ đồ, phiếu học tập, rubric đánh giá,...

III. TIẾN TRÌNH DẠY – HỌC

1. HOẠT ĐỘNG 1: KHỞI ĐỘNG

a. Mục tiêu:

- Kết nối tri thức
- Tạo hứng thú
- Tạo ra mâu thuẫn nhận thức
- Khơi gợi những năng lực sáng tạo trong mỗi HS

b. Nội dung hoạt động: HS tham gia trò chơi **Điền bảng**

c. Sản phẩm: Câu trả lời của HS

d. Tổ chức thực hiện hoạt động:

Điền bảng

Yếu tố kì ảo trong truyện ngắn Nguyễn Huy Thiệp	
Tác phẩm	Yếu tố kì ảo

Hoạt động của GV và HS	Dự kiến sản phẩm																
Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ Trò chơi: Điền bảng GV nêu vấn đề: - Lớp hình thành 4 đội chơi (4 tổ) - Mỗi đội nhận 1 bảng, trong thời gian 5 phút, các đội trao đổi, điền tên tác phẩm, yếu tố kì ảo tương ứng. - Hết thời gian, các đội cử đại diện lên bảng dán kết quả (mỗi tác phẩm kèm yếu tố kì ảo đúng được tính 10 điểm) - MC dẫn chương trình, 2 thư kí quan sát, tổng hợp điểm của mỗi đội chơi. Bước 2 + 3: Thực hiện nhiệm vụ và báo cáo, thảo luận Dưới sự dẫn dắt của MC, 4 đội chơi điền tên tác phẩm và ghi lại những yếu tố kì ảo của tác phẩm đó vào bảng cho sẵn và dán kết quả lên bảng. Bước 4: Đánh giá, kết luận - GV nhận xét, đánh giá câu trả lời của HS, căn cứ vào tổng điểm xếp thứ tự các đội, trao thưởng Nhất, Nhì,... - GV dẫn vào bài: Yếu tố kì ảo không chỉ có trong các tác phẩm dân gian mà xuất hiện khá nhiều trong các tác phẩm hiện đại. <i>Muối của rừng</i> là một trong những truyện ngắn để lại những ấn tượng đặc biệt Nguyễn Huy Thiệp đem tới chúng ta. Hãy cùng khám phá nhé!	<table border="1" style="width: 100%;"> <thead> <tr> <th colspan="2">Yếu tố kì ảo trong truyện ngắn Nguyễn Huy Thiệp</th></tr> <tr> <th>Tác phẩm</th><th>Yếu tố kì ảo</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Muối của rừng</td><td>Hoa tử huyền</td></tr> <tr> <td>Thương nhớ đồng quê</td><td>Linh cảm của người mẹ</td></tr> <tr> <td>Kiểm sắc</td><td>Khả năng linh cảm của nhân vật Vinh Hoa</td></tr> <tr> <td>Giọt máu</td><td>Sự tiên đoán của Tôn Nữ Phương</td></tr> <tr> <td>Trái tim hổ</td><td>Trái tim hổ thiêng</td></tr> <tr> <td>...</td><td>...</td></tr> </tbody> </table>	Yếu tố kì ảo trong truyện ngắn Nguyễn Huy Thiệp		Tác phẩm	Yếu tố kì ảo	Muối của rừng	Hoa tử huyền	Thương nhớ đồng quê	Linh cảm của người mẹ	Kiểm sắc	Khả năng linh cảm của nhân vật Vinh Hoa	Giọt máu	Sự tiên đoán của Tôn Nữ Phương	Trái tim hổ	Trái tim hổ thiêng	...	...
Yếu tố kì ảo trong truyện ngắn Nguyễn Huy Thiệp																	
Tác phẩm	Yếu tố kì ảo																
Muối của rừng	Hoa tử huyền																
Thương nhớ đồng quê	Linh cảm của người mẹ																
Kiểm sắc	Khả năng linh cảm của nhân vật Vinh Hoa																
Giọt máu	Sự tiên đoán của Tôn Nữ Phương																
Trái tim hổ	Trái tim hổ thiêng																
...	...																

2. HOẠT ĐỘNG 2: HÌNH THÀNH KIẾN THỨC

2.1: Đọc và tìm hiểu chung về tác giả, văn bản

a. Mục tiêu: Nêu được ấn tượng chung về tác giả và văn bản.

b. Nội dung hoạt động: Học sinh đọc văn bản, hoàn thành phiếu học tập và thuyết trình về tác giả, văn bản.

c. Sản phẩm: Kết quả đọc, Phiếu học tập và thuyết trình của HS.

d. Tổ chức thực hiện hoạt động:

Hoạt động của GV và HS	Dự kiến sản phẩm
------------------------	------------------

Nhiệm vụ 1. Đọc văn bản Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ GV nêu yêu cầu và hướng dẫn: - HS nối tiếp nhau đọc từng phần của văn bản. - Lưu ý theo dõi các thẻ chỉ dẫn trong khi đọc. Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ HS thực hiện nhiệm vụ cá nhân Bước 3: Báo cáo, thảo luận - GV gọi HS lần lượt đọc bài - HS nhận xét lẫn nhau. Bước 4: Đánh giá, kết luận - GV nhận xét việc đọc của từng HS. Nhiệm vụ 2. Tìm hiểu chung về tác giả và văn bản. Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ - Giáo viên nêu yêu cầu: HS làm việc theo nhóm bàn, đọc SGK về tác giả, đọc lại văn bản, kết hợp với tự tìm hiểu trước ở nhà, hoàn thiện bảng kiến thức về tác giả và văn bản: Bảng kiến thức tìm hiểu chung về tác giả <table border="1"> <tr> <th>Phương diện tìm hiểu</th><th>Nội dung cụ thể</th></tr> <tr> <td>Năm sinh - mất</td><td></td></tr> <tr> <td>Quê quán</td><td></td></tr> <tr> <td>Vị trí</td><td></td></tr> <tr> <td>Thành tựu và đặc điểm sáng tác</td><td></td></tr> <tr> <td>Tác phẩm tiêu biểu</td><td></td></tr> </table>	Phương diện tìm hiểu	Nội dung cụ thể	Năm sinh - mất		Quê quán		Vị trí		Thành tựu và đặc điểm sáng tác		Tác phẩm tiêu biểu		I. Đọc và tìm hiểu chung 1. Đọc văn bản 2. Tìm hiểu chung về tác giả và văn bản a. Tác giả Nguyễn Huy Thiệp <table border="1"> <tr> <th>Phương diện tìm hiểu</th><th>Nội dung cụ thể</th></tr> <tr> <td>Năm sinh - mất</td><td>1950 - 2021.</td></tr> <tr> <td>Quê quán</td><td>Sinh tại Thái Nguyên, quê gốc ở Huyện Thanh Trì, Hà Nội.</td></tr> <tr> <td>Vị trí</td><td>Nguyễn Huy Thiệp là một cây bút xuất sắc của văn học Việt Nam hiện đại.</td></tr> <tr> <td>Thành tựu và đặc điểm sáng tác</td><td> - Nguyễn Huy Thiệp nổi tiếng với các thể loại truyện ngắn, kịch, tiểu thuyết, thơ và phê bình văn học. - Truyện ngắn là thành tựu đặc sắc nhất của ông. - Nổi bật ở truyện ngắn của Nguyễn Huy Thiệp là cái nhìn sắc lạnh về hiện thực và lịch sử; bút pháp cô đọng, dồn nén và ngôn ngữ giàu tính đối thoại; thể hiện được sự phồn tạp, bí ẩn của đời sống. </td></tr> <tr> <td>Tác phẩm tiêu biểu</td><td><i>Tướng về hưu, Không có vua, Những ngọn gió Hua Tát, Chạy đi sông ơi, Con gái thủy thần,...</i></td></tr> </table> b. Văn bản <i>Muối của rừng</i> <table border="1"> <tr> <th>Phương diện tìm hiểu</th><th>Nội dung cụ thể</th></tr> <tr> <td>Xuất xứ</td><td><i>Muối của rừng</i> in lần đầu trên báo Văn nghệ năm 1987.</td></tr> <tr> <td>Thể loại</td><td>Truyện truyền kì.</td></tr> <tr> <td>Chủ đề</td><td>Mối quan hệ giữa con người với đời sống tự nhiên.</td></tr> <tr> <td>Cách kể chuyện đặc sắc</td><td>Từ nhiều điểm nhìn và sử dụng một số chi tiết kì ảo.</td></tr> <tr> <td>Chi tiết nói về sự chuyển đổi</td><td>Sự biến đổi đột ngột của tâm trạng báo hiệu sự thay đổi nội tâm của nhân vật, nhân vật bắt đầu nhận thức được sai lầm của bản thân, nhận thức</td></tr> </table>	Phương diện tìm hiểu	Nội dung cụ thể	Năm sinh - mất	1950 - 2021.	Quê quán	Sinh tại Thái Nguyên, quê gốc ở Huyện Thanh Trì, Hà Nội.	Vị trí	Nguyễn Huy Thiệp là một cây bút xuất sắc của văn học Việt Nam hiện đại.	Thành tựu và đặc điểm sáng tác	- Nguyễn Huy Thiệp nổi tiếng với các thể loại truyện ngắn, kịch, tiểu thuyết, thơ và phê bình văn học. - Truyện ngắn là thành tựu đặc sắc nhất của ông. - Nổi bật ở truyện ngắn của Nguyễn Huy Thiệp là cái nhìn sắc lạnh về hiện thực và lịch sử; bút pháp cô đọng, dồn nén và ngôn ngữ giàu tính đối thoại; thể hiện được sự phồn tạp, bí ẩn của đời sống.	Tác phẩm tiêu biểu	<i>Tướng về hưu, Không có vua, Những ngọn gió Hua Tát, Chạy đi sông ơi, Con gái thủy thần,...</i>	Phương diện tìm hiểu	Nội dung cụ thể	Xuất xứ	<i>Muối của rừng</i> in lần đầu trên báo Văn nghệ năm 1987.	Thể loại	Truyện truyền kì.	Chủ đề	Mối quan hệ giữa con người với đời sống tự nhiên.	Cách kể chuyện đặc sắc	Từ nhiều điểm nhìn và sử dụng một số chi tiết kì ảo.	Chi tiết nói về sự chuyển đổi	Sự biến đổi đột ngột của tâm trạng báo hiệu sự thay đổi nội tâm của nhân vật, nhân vật bắt đầu nhận thức được sai lầm của bản thân, nhận thức
Phương diện tìm hiểu	Nội dung cụ thể																																				
Năm sinh - mất																																					
Quê quán																																					
Vị trí																																					
Thành tựu và đặc điểm sáng tác																																					
Tác phẩm tiêu biểu																																					
Phương diện tìm hiểu	Nội dung cụ thể																																				
Năm sinh - mất	1950 - 2021.																																				
Quê quán	Sinh tại Thái Nguyên, quê gốc ở Huyện Thanh Trì, Hà Nội.																																				
Vị trí	Nguyễn Huy Thiệp là một cây bút xuất sắc của văn học Việt Nam hiện đại.																																				
Thành tựu và đặc điểm sáng tác	- Nguyễn Huy Thiệp nổi tiếng với các thể loại truyện ngắn, kịch, tiểu thuyết, thơ và phê bình văn học. - Truyện ngắn là thành tựu đặc sắc nhất của ông. - Nổi bật ở truyện ngắn của Nguyễn Huy Thiệp là cái nhìn sắc lạnh về hiện thực và lịch sử; bút pháp cô đọng, dồn nén và ngôn ngữ giàu tính đối thoại; thể hiện được sự phồn tạp, bí ẩn của đời sống.																																				
Tác phẩm tiêu biểu	<i>Tướng về hưu, Không có vua, Những ngọn gió Hua Tát, Chạy đi sông ơi, Con gái thủy thần,...</i>																																				
Phương diện tìm hiểu	Nội dung cụ thể																																				
Xuất xứ	<i>Muối của rừng</i> in lần đầu trên báo Văn nghệ năm 1987.																																				
Thể loại	Truyện truyền kì.																																				
Chủ đề	Mối quan hệ giữa con người với đời sống tự nhiên.																																				
Cách kể chuyện đặc sắc	Từ nhiều điểm nhìn và sử dụng một số chi tiết kì ảo.																																				
Chi tiết nói về sự chuyển đổi	Sự biến đổi đột ngột của tâm trạng báo hiệu sự thay đổi nội tâm của nhân vật, nhân vật bắt đầu nhận thức được sai lầm của bản thân, nhận thức																																				

Bảng kiến thức tìm hiểu chung về văn bản		tâm trạng đột ngột của nhân vật có thể báo hiệu điều gì?	được sự thay đổi trong cá nhân, từ đó sẽ có bước ngoặt trong nhận thức để nhìn nhận sự việc theo một cách mới.
Phương diện tìm hiểu	Nội dung cụ thể		
Xuất xứ		Sự tương phản giữa suy nghĩ của nhân vật và đời sống của đàn khỉ trong rừng có ý nghĩa gì?	Sự đối lập này nhấn mạnh tác động tiêu cực mà con người gây ra đối với tự nhiên. Tác phẩm gợi lên ý thức về sự cần thiết của việc bảo vệ môi trường và sự sống của các loài động vật, kêu gọi mọi người cùng nhau hành động để bảo vệ và giữ gìn thiên nhiên.
Thể loại		Mục đích của việc tạo ra những mâu thuẫn trong hành động của các nhân vật.	Sự mâu thuẫn trong hành động của nhân vật ông Diêu đặt ra một bức tranh phức tạp về tâm lí con người. Tác phẩm mở ra cơ hội để độc giả hiểu rõ hơn về cách mà hành động của con người ảnh hưởng tiêu cực đến môi trường tự nhiên. Đồng thời, nó cũng thúc đẩy ý thức về việc cần phải chung tay bảo vệ thiên nhiên và môi trường sống của các loài động vật.
Chủ đề		Sự thay đổi điểm nhìn và cách đánh giá về ông Diêu có ý nghĩa gì?	Sự thay đổi trong cách nhìn nhận và đánh giá về ông Diêu phản ánh sự trưởng thành trong tư duy của độc giả. Họ đã học cách nhìn nhận con người từ nhiều góc độ khác nhau, với sự khách quan và toàn diện. Đồng thời, họ cũng đã phát triển khả năng thông cảm và sẵn lòng chia sẻ với những khó khăn và mâu thuẫn trong cuộc sống của người khác.
Cách kể chuyện đặc sắc		Bài học rút ra từ sự tự khám phá của ông Diêu về chính mình.	Hành trình tự tìm hiểu của ông Diêu mang lại một bài học sâu sắc về ý nghĩa của cuộc sống và tình thương. Tác phẩm nhấn mạnh vào sự cần thiết của việc cùng nhau bảo vệ môi trường và tự nhiên, đặc biệt là môi trường sống của các loài động vật.
Chi tiết nói về sự chuyển đổi tâm trạng đột ngột của nhân vật có thể báo hiệu điều gì?		Tâm trạng ông Diêu khi nghe	Đó là cảnh tượng bất ngờ và kinh hoàng. Cảnh vật dưới vực ngút ngàn và hun hút, khiến ông
Sự tương phản giữa suy nghĩ của nhân vật và đời sống của đàn khỉ trong rừng có ý nghĩa gì?			
Mục đích của việc tạo ra những mâu thuẫn trong hành động của các nhân vật.			
Sự thay đổi điểm nhìn và cách đánh giá về ông Diêu có ý nghĩa gì?			
Bài học rút ra từ sự tự khám phá của ông Diêu về chính mình.			
Tâm trạng ông Diêu khi nghe			

tiếng rú thê thảm của con khi nhỏ		khi nghe tiếng rú thê thảm của con khi nhỏ	cảm thấy sợ hãi tột cùng. Điều này khiến ông rùng mình và bỏ chạy, có lẽ là lần đầu tiên ông trải qua cảm giác sợ hãi như vậy kể từ khi còn nhỏ.
Vì sao khi đối mặt với Hồn Chết, nhân vật lại nghĩ đến “ma”? Tâm trạng của ông Diêu trước những “sự lạ” là gì?		Vì sao khi đối mặt với Hồn Chết, nhân vật lại nghĩ đến “ma”? Tâm trạng của ông Diêu trước những “sự lạ” là gì?	- Ý nghĩa của việc nhân vật nghĩ đến “ma”: Hồn Chết và “ma” có thể được hiểu là biểu tượng của những nỗi sợ hãi và lo lắng ẩn sâu trong tâm hồn con người. Hành trình tự tìm hiểu bản thân: Việc đương đầu với “ma” trở thành một hành trình khám phá bản thân, vượt qua những giới hạn tâm trí và tinh thần của chính mình. - Tâm trạng của ông Diêu trước những “sự lạ” chính là lo lắng, hoang mang sau đó là tò mò, muốn khám phá và cuối cùng là bình tĩnh, chấp nhận.
Điều gì khiến ông Diêu chưa chịu bỏ cuộc?		Điều gì khiến ông Diêu chưa chịu bỏ cuộc?	Ông Diêu không từ bỏ việc truy lùng con khi trắng vì nhiều lí do, từ lòng tham, sự hận thù đến lòng kiên trì và ý chí quyết tâm. Hành trình này cũng là một biểu tượng cho việc theo đuổi ước mơ và vượt qua chính mình.
Ông Diêu đã chứng kiến những “sự lạ” nào? Dự đoán những hành động tiếp theo của nhân vật.		Ông Diêu đã chứng kiến những “sự lạ” nào? Dự đoán những hành động tiếp theo của nhân vật.	- Những “sự lạ” mà ông Diêu đã chứng kiến: hòn đá biết nói, con khi trắng kì bí, hiện tượng kì ảo. - Dự đoán: Có thể là ông Diêu sẽ tiếp tục truy lùng con khi trắng. Có thể sẽ khám phá bí mật của Hồn Chết. Cũng có thể là ông sẽ bỏ cuộc về nhà với sự hối hận sau sắc.
Ông Diêu đang đối diện với tình thế gì?		Ông Diêu đang đối diện với tình thế gì?	Ông Diêu đang đối mặt với tình huống khó khăn: cứu con khi khỏi lũ mối, nhưng có thể làm cho con khi trở thành thức ăn cho mối, hoặc mang con khi về hoặc thả nó trở lại rừng.
Ý nghĩa của chi tiết hoa tử huyền			
Bố cục của văn bản			
Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ - HS thực hiện nhiệm vụ theo cặp đôi. - GV hỗ trợ, quan sát, khích lệ HS.			
Bước 3: Báo cáo, thảo luận - GV gọi 2-3 cặp đôi lên bảng thuyết trình lần lượt về tác giả và văn bản dựa vào bảng kiến thức đã chuẩn bị.			

- HS khác nhận xét, bổ sung nếu cần. Bước 4: Đánh giá, kết luận - GV nhận xét, chốt kiến thức.	tình thế gì?	Trong tình thế này, ông phải đối mặt với sự rối bời và sợ hãi về sự chế giễu từ người khác nếu ông không mang được con vật nào trở về từ rừng.
	Ý nghĩa của chi tiết hoa tử huyền	Hoa tử huyền là một chi tiết quan trọng trong <i>Muối của rừng</i> . Nó không chỉ là phần không thể thiếu của kết thúc mở của tác phẩm mà còn chứa đựng ý nghĩa nhân văn sâu sắc.
	Bố cục của văn bản	- Đoạn 1: “Ông Diều... nặng nề.”: ông Diều gặp đàn khỉ và bắn trúng con khỉ đực. - Đoạn 2: “Sự hỗn loạn... buông môi.”: ông Diều chứng kiến khỉ cái quay lại dúi khỉ đực chạy đi. - Đoạn 3: “Từ mô đá... từng đường nét.”: ông Diều bị khỉ con cướp súng và chứng kiến những sự lạ. - Đoạn 4: “Có tiếng kêu... an toàn.”: ông Diều leo lên mỏm núi và cứu chữa con khỉ đực. - Đoạn 5: “Ông Diều lần mò... con khỉ đực nằm.”: Ông Diều ôm khỉ đực xuống núi rồi lại phóng sinh cho nó. - Đoạn 6: Phần còn lại, ông Diều ra về và gặp hoa tử huyền.

2.2: Khám phá văn bản

a. Mục tiêu:

- HS nhận biết và phân tích, đánh giá được vai trò của yếu tố kì ảo trong truyện ngắn hiện đại,
- HS vận dụng được kinh nghiệm đọc, trải nghiệm cuộc sống và tri thức văn học để đánh giá, phê bình, thể hiện cảm xúc, suy nghĩ của cá nhân về tác phẩm.
- HS biết nhận xét nội dung bao quát của văn bản, phân tích được các chi tiết tiêu biểu trong văn bản.
- HS biết so sánh, đánh giá các tác phẩm văn học có những mối liên hệ nhất định với nhau, làm rõ được những yếu tố vay mượn, cải biên,...

b. Nội dung hoạt động: HS hoạt động nhóm để tìm hiểu nội dung, nghệ thuật văn bản.

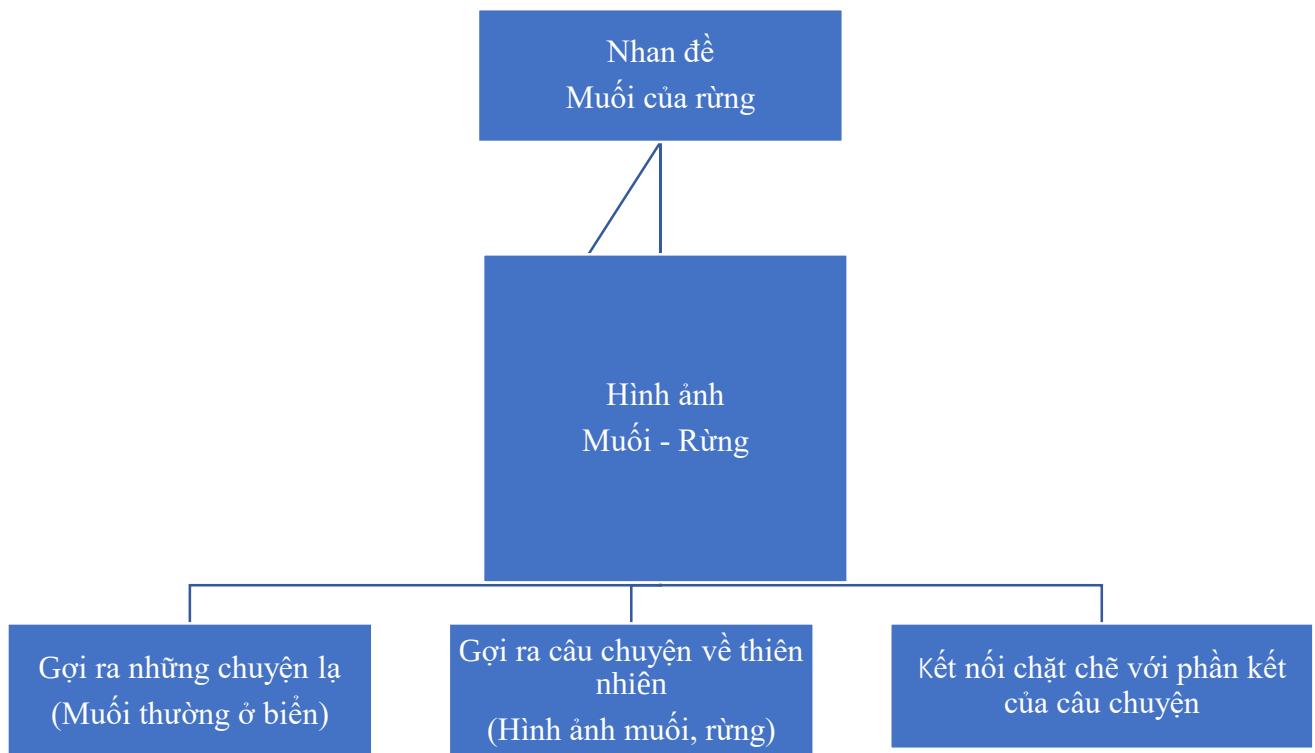
c. Sản phẩm: Câu trả lời và phiếu học tập đã hoàn thiện của nhóm.

d. Tổ chức thực hiện hoạt động:

Hoạt động của GV và HS	Dự kiến sản phẩm
Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ - GV chia lớp thành 5 nhóm (các nhóm tự lựa chọn hình thức phù hợp để thực hiện nhiệm vụ như: thiết kế infographic, bảng biểu, sơ đồ,...) căn cứ nhiệm vụ của nhóm: Nhóm 1. Tìm hiểu mối quan hệ nhan đề và nội dung câu chuyện	II. Khám phá văn bản 1. Mối quan hệ nhan đề và nội dung câu chuyện

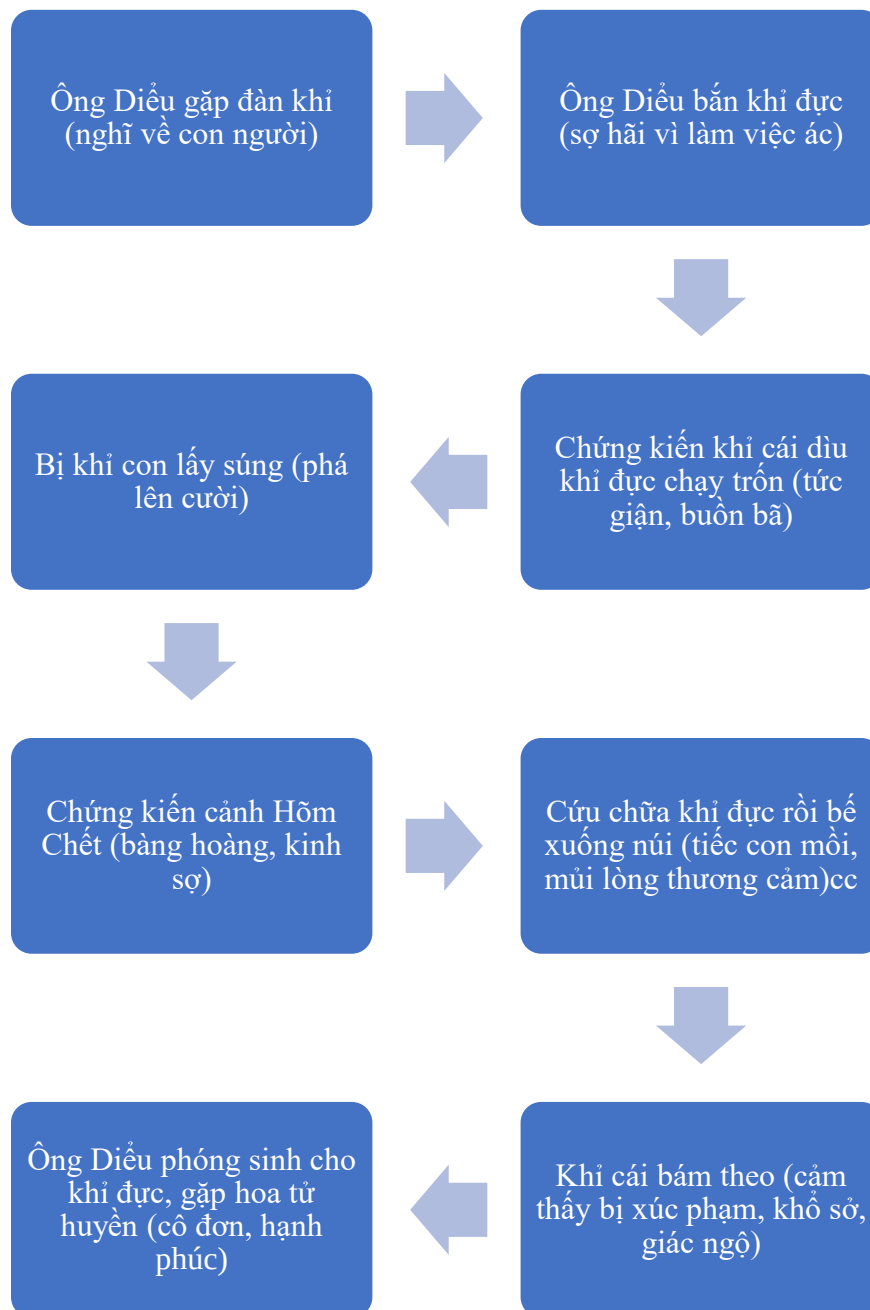
Cụ thể: Giữa nhan đề <i>Muối của rừng</i> và nội dung câu chuyện có liên hệ với nhau như thế nào? 3. Thiết kế sơ đồ thể hiện mối quan hệ giữa luận đề và hệ thống luận điểm trong văn bản. Nhóm 2. Tìm hiểu hành trình đi săn - trải nghiệm - nhận thức của ông Diều Cụ thể: Hành trình đi săn của ông Diều cũng là hành trình trải nghiệm và nhận thức. Bạn hãy kể tóm tắt hành trình đó bằng sơ đồ. Nhóm 3. Tìm hiểu nội tâm và sự biến đổi nội tâm của ông Diều Cụ thể: - Ông Diều đã có những suy nghĩ gì khi chứng kiến đời sống của đàn khỉ trong khu rừng mùa xuân? Bạn có đồng tình với những ý nghĩ đó không? Vì sao? - Từ lúc đến Hồn Chết, những sự kiện kì lạ đã làm cho ông Diều thay đổi cảm xúc và suy nghĩ như thế nào? Nhóm 4. Tìm hiểu sự tương phản trong nhân vật ông Diều và triết lí nhân sinh sâu sắc Cụ thể: Phân tích sự tương phản về diện mạo và tình thế của ông Diều ở đầu truyện và cuối truyện, từ đó, làm rõ thông điệp của tác phẩm. Nhóm 5. Tìm hiểu sức hấp dẫn trong nghệ thuật kể chuyện Cụ thể: - Nhận xét về ngôi kể và điểm nhìn trong truyện <i>Muối của rừng</i>. - Bạn nghĩ gì về chi tiết “Hoa tử huyền” xuất hiện ở cuối truyện? - Những chi tiết kì ảo trong <i>Muối của rừng</i> có điểm gì khác với chi tiết kì ảo trong <i>Đền thiêng cửa bể</i>? Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ Vòng 1: GV giao nhiệm vụ cho từng nhóm theo nhiệm vụ cụ thể. Vòng 2: HS thiết lập nhóm mới (với thành phần gồm đầy đủ thành viên trong 5 nhóm cũ) thảo luận, trao đổi các vấn đề đã tìm hiểu ở vòng 1. Bước 3: Báo cáo, thảo luận - Gv gọi đại diện HS các nhóm báo cáo kết quả. - Các HS khác theo dõi, đánh giá và có thể đặt câu hỏi tìm hiểu về bài học. Bước 4: Đánh giá, kết luận GV nhận xét, chốt vấn đề.	(tham khảo sơ đồ và gợi ý bên dưới) 2. Nhân vật ông Diều * Hành trình đi săn - trải nghiệm - nhận thức của ông Diều (tham khảo sơ đồ gợi ý bên dưới) * Nội tâm và sự biến đổi nội tâm của ông Diều (tham khảo bảng gợi ý bên dưới) * Sự tương phản trong nhân vật ông Diều và triết lí nhân sinh sâu sắc (tham khảo bảng gợi ý bên dưới) 3. Sức hấp dẫn trong nghệ thuật kể chuyện (tham khảo bảng gợi ý bên dưới) - Ngôi kể - Điểm nhìn, sự dịch chuyển điểm nhìn - Xây dựng chi tiết, hình ảnh + Hình ảnh mang tính biểu tượng + Chi tiết kì ảo
--	--

Mối quan hệ nhan đề và nội dung câu chuyện

=> Đây là sự lặp lại có chủ ý của tác giả về kết cấu để nhấn mạnh thông điệp: Con người sẽ được bình yên, no ấm khi biết sống hòa hợp với tự nhiên (“Khi rừng kết muối, đây là điềm báo đất nước thanh bình, mùa màng phong túc.”).

Sơ đồ tóm tắt hành trình đi săn - trải nghiệm - nhận thức của ông Diều

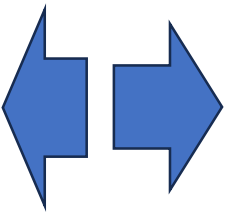

Nội tâm và sự biến đổi nội tâm của ông Diêu

Nội tâm và sự biến đổi nội tâm của ông Diêu		
Suy nghĩ của ông Diêu khi chứng kiến đời sống của đàn khỉ trong khu rừng mùa xuân	Về con khỉ đầu đàn	“góm lăm đấy”, “tự tin đến thô bạo”
	Về con khỉ đực	“cái thằng bố ô trọc ấy”, “đồ phong tình phóng đãng”, “tên bạo chúa khốn nạn”
	Về con khỉ cái	“giống cái bao giờ cũng dễ phân tâm”, “với giống cái thì thân thể mình là quan trọng nhất”
	Nhận xét	Thể hiện tính chủ quan, cực đoan, định kiến.
Cảm xúc và suy nghĩ khi chứng kiến những sự	Những sự kiện kì lạ	- Cảnh tượng ở Hổm Chết: “sương mù dâng lên cuộn cuộn, trông vừa kinh dị, vừa đầy tử khí”. - Khỉ con màu trắng – “Cô hồn của những bà cô ông mãnh thường biến thành hình khỉ trắng”.

kiện kì lạ từ lúc đến Hổm Chết		- Chỗ con khỉ đực bị thương nằm trên “ngọn đá phẳng lì và khá chông chênh”, “cảm tưởng như bất cứ lúc nào tảng đá cũng có thể lăn nhào”. - Tiếng kêu của khỉ đực “tựa như Thần Chết bực mình”, “lấp bắp nghe như tiếng của trẻ con”. - Núi lở bất ngờ “đoạn đường mà ông leo lên lúc này loáng cái chỉ còn một vết chém thẳng phẳng lì”. - Chỗ ông Diêu để quần áo “đùn lên một đống mối to gần bằng cây rạ”. + Khỉ cái đeo bám “lẻo đẻo đằng sau”, “lẳng nhẳng bám theo”;...
Cảm xúc và suy nghĩ của ông Diêu		- “kinh hoàng”, “hay là ma?”, “bàng hoàng”, “không ngờ”, “rùng mình”, “kinh hãi”, “thót mình”, “giật mình”, “thấy buồn tê tái”,... - Diễn biến tâm trạng của ông Diêu hết sức phức tạp: kinh ngạc - sợ hãi - buồn bã khi nhận thấy thiên nhiên bị hủy hoại, khi bị thiên nhiên cảnh báo và trừng phạt, khi nhận thấy bản tính và phẩm tính của loài vật. => Những sự việc kì lạ trên hành trình săn khỉ đã làm cho ông Diêu thay đổi nhận thức và liên tục hành động “lạ lùng”.

Sự tương phản trong nhân vật ông Diêu và triết lí nhân sinh sâu sắc

Nhân vật ông Diêu			
Các mặt	Ở đầu truyện		Ở cuối truyện
Tình thế	Ông Diêu đi săn		Sau khi bắn khỉ đực và cứu chữa rồi phóng sinh cho con mồi, trải qua nhiều cảm xúc và suy nghĩ, nhận thức, ông Diêu “trần trụi như thế, cô đơn như thế” khi ra khỏi rừng.
Diện mạo	trang phục đầy đủ, mang theo súng săn, lương thực		Rừng đã tước đoạt của ông tất cả quần áo, thức ăn, vũ khí.
Trạng thái, tinh thần	tinh thần chủ động, tự tin và tâm thế kẻ cả, định kiến		Rừng trả lại cho ông trạng thái tự nhiên, hoà hợp với đất trời trong mưa xuân dịu dàng.
Tư thế, thái độ	Đây là hình ảnh con người cao ngạo, làm chủ tự nhiên, khai thác, hủy hoại tự nhiên		Con người đã trở nên khiêm nhường, nhỏ bé trước tự nhiên. Con người chỉ là một loài giữa muôn loài trong vũ trụ.

	để phục vụ cuộc sống của mình.		
Thông điệp của tác phẩm	Con người cần phải biết sống hoà hợp với tự nhiên.		

Sức hấp dẫn trong nghệ thuật kể chuyện

Sức hấp dẫn trong nghệ thuật kể chuyện			
Nhận xét ngôi kể, điểm nhìn	- Ngôi kể: ngôi thứ ba. - Điểm nhìn dịch chuyển: khi thì ở điểm nhìn của ông Diêu; khi thì là con khi cái; và khi thì ở điểm nhìn của người kể chuyện. => Khiến vấn đề được soi tỏ từ nhiều phía, nhiều chiều, cho thấy cái nhìn sắc lạnh về hiện thực, tạo tính đối thoại, thể hiện được sự phồn tạp, bí ẩn của đời sống trong truyện ngắn Nguyễn Huy Thiệp.		
Xây dựng chi tiết, hình ảnh	Hình ảnh mang tính biểu tượng	- Tên hoa do nhà văn hư cấu, gợi liên tưởng về sự huyền hoặc, lạ lùng (tử: màu đỏ tía; <i>huyền</i>: màu đen; kết quả của sự “phối màu” đặc biệt này tạo ấn tượng kì ảo). - Đặc tả hoa gợi dẫn về loài hoa có thật (cây muối, sung muối, dã sơn, diêm phu mộc, ngũ bội tử,...). - Tình huống gặp hoa: bất ngờ, ngoài dự kiến (“lối đi khác”, “đầy bụi gai ngang đường nhưng hoa tử huyền nhiều không kể xiết”). - Cảm xúc của ông Diêu: “dừng lại sững sờ”. - Lời bình luận “Khi rừng kết muối, đây là diêm báo đất nước thanh bình, mùa màng phong túc.”. => Hoa tử huyền xuất hiện như là sự ghi nhận, ban thưởng cho ông Diêu, cho những người biết sống hòa hợp với tự nhiên.	
	Chi tiết kì ảo	- Vai trò: + Tạo nên sự hấp dẫn, li kì cho câu chuyện. + Thể hiện quan niệm về thế giới tự nhiên và tâm linh. + Phản ánh những vấn đề xã hội và gửi gắm thông điệp của tác giả. - Liên hệ: + Ở <i>Đền thiêng của bề</i>, yếu tố kì ảo xuất hiện với tần số cao, đóng vai trò cốt lõi, tạo nên cấu trúc và mạch truyện, thể hiện ước mơ và niềm tin vào công lí, ca ngợi phẩm chất tốt đẹp, làm nên đặc trưng của truyện truyền kì. + Ở <i>Muối của rừng</i>, nhà văn xây dựng một số ít chi tiết có tính chất kì lạ, hiếm gặp để tạo tình huống đặc biệt nhằm bộc lộ cảm xúc, suy nghĩ của nhân vật trong truyện ngắn hiện đại, góp phần thể hiện chủ đề, thể hiện sự bí ẩn của thiên nhiên, thức tỉnh con người chứ không chỉ phôi trực tiếp đến cấu trúc nội dung hay mạch tự sự của tác phẩm.	

2.3. Hướng dẫn tổng kết

a. Mục tiêu: Giúp HS khái quát nghệ thuật, nội dung, ý nghĩa của văn bản.

b. Nội dung:

- GV sử dụng KT đặt câu hỏi, tổ chức hoạt động cặp đôi.
- HS làm việc cặp đôi, trình bày sản phẩm, quan sát và bổ sung.

c. Sản phẩm: Câu trả lời của nhóm HS.

d. Tổ chức thực hiện:

Hoạt động của GV và HS	Dự kiến sản phẩm
Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ GV nêu yêu cầu: - Văn bản đề cập đến vấn đề gì? - Những yếu tố nào về nghệ thuật đã tạo nên sức hấp dẫn của văn bản? Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ - HS thảo luận cặp đôi và ghi ra giấy nhớ câu trả lời trong 02 phút. - GV hướng theo dõi, hỗ trợ (nếu HS gặp khó khăn). Bước 3: Báo cáo, thảo luận - GV gọi 2-3 cặp đôi trình bày kết quả trong 01 phút - HS khác lắng nghe, nhận xét, bổ sung Bước 4: Đánh giá, kết luận GV chuẩn kiến thức.	III. Tổng kết 1. Nội dung - Truyện ngắn đã giống lên hồi chuông cảnh tỉnh về nạn săn bắt động vật trái phép. Con người cần ý thức bảo vệ các loài động vật nói riêng và bảo vệ thiên nhiên nói chung để góp phần làm cuộc sống tốt đẹp hơn. 2. Nghệ thuật - Cốt truyện đơn giản, ngắn gọn. - Tình tiết hấp dẫn, xung đột, kịch tính. - Nhân vật chân thực, sinh động. - Ngôn ngữ giản dị, gần gũi. - Hình ảnh biểu tượng, chi tiết kì ảo, hấp dẫn,...

2.4. Hướng dẫn cách đọc hiểu một văn bản truyện hiện đại có yếu tố kì ảo

a. Mục tiêu: Giúp HS nắm được cách đọc hiểu truyện hiện đại có yếu tố kì ảo.

b. Nội dung:

- GV sử dụng KT đặt câu hỏi, tổ chức hoạt động cá nhân.
- HS làm việc cá nhân, trình bày sản phẩm, quan sát và bổ sung.

c. Sản phẩm: Câu trả lời của HS.

d. Tổ chức thực hiện:

Hoạt động của GV và HS	Dự kiến sản phẩm
Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ GV nêu câu hỏi: Qua trải nghiệm đọc hiểu văn bản <i>Muối của rừng</i> của tác giả Nguyễn Huy Thiệp, em hãy nêu cách đọc hiểu truyện hiện đại có yếu tố kì ảo. Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ - HS suy nghĩ cá nhân và ghi ra vở câu trả lời trong 02 phút. - GV hướng theo dõi, hỗ trợ (nếu HS gặp khó khăn). Bước 3: Báo cáo, thảo luận - GV gọi 2 HS trình bày 01 phút kết quả. - HS khác lắng nghe, nhận xét, bổ sung.	IV. Cách đọc hiểu truyện hiện đại có yếu tố kì ảo - Nhận biết yếu tố kì ảo. - Phân tích, đánh giá được vai trò của yếu tố kì ảo trong việc khắc họa nhân vật. - Vận dụng kinh nghiệm đọc để hiểu quan niệm của nhà văn về đời sống và đánh giá được phong cách nhà văn.

Bước 4: Đánh giá, kết luận

GV chuẩn kiến thức.

3. HOẠT ĐỘNG 3: LUYỆN TẬP

a. Mục tiêu: Giúp HS phát triển năng lực phân tích, đánh giá việc sử dụng một phương thức nghệ thuật cụ thể trong tác phẩm, ở đây là yếu tố kì ảo trong truyện ngắn *Muối của rừng*.

b. Nội dung: HS đọc văn bản, kết nối đọc và viết tích cực.

c. Sản phẩm: Đoạn văn khoảng 150 chữ về vai trò của yếu tố kì ảo trong truyện ngắn *Muối của rừng*.

d. Tổ chức thực hiện:

Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ

Nhiệm vụ: Viết đoạn văn (khoảng 150 chữ) trình bày suy nghĩ của bạn về vai trò của yếu tố kì ảo trong truyện ngắn *Muối của rừng*.

Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ

HS thực hiện nhiệm vụ cá nhân khoảng 10 phút (có thể thực hiện ở nhà).

Bước 3: Báo cáo, thảo luận

- GV gọi HS trình bày kết quả vào tiết học sau hoặc vào tiết ôn tập buổi chiều.
- HS khác lắng nghe và nhận xét, bổ sung nếu cần.

Bước 4: Đánh giá, kết luận

Giáo viên nhận xét, hướng dẫn trả lời:

- Cần đảm bảo yêu cầu về hình thức, cấu trúc đoạn văn. Đoạn văn có thể tổ chức thành một luận điểm, bao gồm một số ý nhỏ. Có thể kết hợp việc phân tích và bình luận, đánh giá. Cần lưu ý yêu cầu “trình bày suy nghĩ của bạn về...” chứ không dừng lại ở việc nhận diện các yếu tố kì ảo trong truyện.
- Trên cơ sở nhận diện về các yếu tố kì ảo xuất hiện ứng với các phần kết cấu - diễn biến của câu chuyện, HS có thể tự đặt ra các câu hỏi: Nếu tác giả không sử dụng các yếu tố kì ảo trong ngữ cảnh ấy thì chủ đề - tư tưởng của tác phẩm sẽ thay đổi như thế nào? Những yếu tố kì ảo ấy tác động gì đến tâm lý, xúc cảm, suy tư của người đọc?

Đoạn văn tham khảo

Lối viết có đan xen màu sắc huyền thoại, không khí truyện mênh mang, mờ ảo, siêu thực. Người đọc không biết câu chuyện tác giả kể lại có thật bao nhiêu phần trăm, điều đó thực không quan trọng lắm, nhưng họ tin vào lời kể, tin vào suy nghĩ của người kể chuyện. Nguyễn Huy Thiệp đã mô tả các sự kiện không thể xảy ra nhưng đã xảy ra trong một hoàn cảnh hiện thực. Với *Muối của rừng* thì loài hoa tử huyền, thứ muối đặc biệt của rừng, là một huyền thoại. Chi tiết này xuất hiện vào cuối truyện, làm cho mọi vật được chiếu sáng bởi ý thức về sự thật, nhưng là sự thật trong tâm hồn, trong đạo đức và nhân cách. Cũng nhờ vậy mà ngay cả khi đã kết thúc, truyện vẫn giữ nguyên trong tâm trí người đọc cái mơ hồ, lằng đằng mù khơi và những câu hỏi không lời giải đáp. Nhà báo Nguyễn Đức Tùng đã nói hộ độc giả chúng ta điều đó: “*Người ta không biết vì sao ông Diểu bắn một con khỉ đực rồi cuối cùng tha cho nó, không những thế còn lột hết áo quần, và cuối cùng một người đi săn đuổi vật khác, tức là cái bên ngoài, lại sẵn sàng hi sinh cái quần lót của mình và ra về hoàn toàn trần truồng, đi tìm cái bên trong, đi dưới trời mưa xuân êm dịu. Tắm mát. Chỉ có lời văn mới dẫn tôi đi đến tận cùng câu chuyện, nhưng giữa chừng tôi vẫn có thể*

dừng lại mỉm cười”. Cái dư vang ấy phải chăng được gọi lên từ sắc nhiệm màu của sự tương hợp giữa biến chuyển nhận thức của ông Diêu và sự tái sinh bất ngờ của loài hoa huyền tử vốn chỉ có trong truyền thuyết. Đó có lẽ cũng chính là niềm khát khao ân tình, ân nghĩa và rất đỗi con người của không chỉ nhà văn mà còn là của mỗi độc giả...

4. HOẠT ĐỘNG 4: VẬN DỤNG

a. Mục tiêu: Vận dụng được kiến thức và kỹ năng đã học về văn bản *Muối của rừng* và thực hiện một số nhiệm vụ thực tiễn.

b. Nội dung: Thực hiện bài tập vận dụng.

c. Sản phẩm: Bảng thống kê tác phẩm có yếu tố kì ảo

Tác phẩm có yếu tố kì ảo	Nhân vật trung tâm	Chi tiết kì ảo	Tác dụng của chi tiết kì ảo

d. Tổ chức thực hiện:

Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ

GV nêu yêu cầu: Tìm đọc các tác phẩm thuộc thể loại truyện hiện đại, trong đó có yếu tố kì ảo và hoàn thành bảng sau:

Tác phẩm có yếu tố kì ảo	Nhân vật trung tâm	Chi tiết kì ảo	Tác dụng của chi tiết kì ảo

Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ

- HS thực hiện nhiệm vụ cá nhân ở nhà.

Bước 3: Báo cáo, thảo luận

- HS trình bày sản phẩm vào tiết học sau hoặc buổi chiều ôn tập.
- Các HS khác quan sát, nhận xét, đánh giá theo hướng dẫn của GV.

Bước 4: Đánh giá, kết luận

- GV nhận xét, đánh giá, chọn ra những sản phẩm tốt nhất để trao thưởng hoặc cho điểm.

HƯỚNG DẪN HỌC Ở NHÀ

- Vẽ sơ đồ tư duy về các đơn vị kiến thức của bài học.
- Tìm đọc thêm các văn bản truyện hiện đại, trong đó có yếu tố kì ảo.
- **Chuẩn bị bài:** Thực hành đọc: *Bến trần gian* (Trích – Lưu Sơn Minh).

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bùi Mạnh Hùng (Tổng chủ biên), Sách giáo viên Ngữ văn lớp 12, tập một, NXB Giáo dục Việt Nam.
- Nguyễn Thị Bích, KHBD môn Ngữ văn lớp 12, tập một, NXB Giáo dục Việt Nam.
- Nội dung công văn 5512/BGD-ĐT.
- Nội dung modul 1, 2, 3 được tập huấn.
- Một số tài liệu, hình ảnh trên mạng internet.

RÚT KINH NGHIỆM

.....
.....
.....
Ngày soạn:

Ngày dạy:

THỰC HÀNH ĐỌC

HS đọc ở nhà

BẾN TRẦN GIAN (Trích)

Lưu Sơn Minh

I. MỤC TIÊU

1. Năng lực

a. Năng lực chung: Bài học góp phần phát triển các năng lực chung:

- **Tự chủ và tự học:** Tự quyết định cách giải quyết vấn đề học tập, đánh giá kết quả thực hiện nhiệm vụ học tập của bản thân và các bạn.

- **Giao tiếp và hợp tác:** Tăng cường khả năng trình bày, diễn đạt ý kiến, ý tưởng trước lớp, tổ nhóm học tập, tương tác tích cực với các bạn trong tổ nhóm khi thực hiện nhiệm vụ hợp tác.

- **Giải quyết vấn đề và sáng tạo:** Chủ động đề ra kế hoạch học tập, thực hiện nhiệm vụ học tập cá nhân và nhóm học tập, xử lý linh hoạt sáng tạo các tình huống phát sinh khi thực hiện nhiệm vụ học tập.

b. Năng lực đặc thù: Bài học góp phần phát triển năng lực văn học và năng lực ngôn ngữ. Thông qua quá trình dạy **đọc, giúp:**

- HS nhận biết và phân tích, đánh giá được vai trò của yếu tố kì ảo trong truyện ngắn hiện đại.

- HS vận dụng được kinh nghiệm đọc, trải nghiệm cuộc sống và tri thức văn học để đánh giá, phê bình, thể hiện cảm xúc, suy nghĩ của cá nhân về tác phẩm.

- HS biết nhận xét nội dung bao quát của văn bản, phân tích được các chi tiết tiêu biểu trong văn bản.

2. Phẩm chất: Biết ơn thế hệ cha anh đi trước, biết trân trọng hòa bình.

II. THIẾT BỊ DẠY HỌC VÀ HỌC LIỆU

1. Thiết bị: Ti vi (hoặc máy chiếu), máy tính, Giấy A0 hoặc bảng phụ để HS làm việc nhóm.

2. Học liệu: SGK, STK, kế hoạch bài dạy, video clip, phiếu học tập, rubric đánh giá.

III. TIẾN TRÌNH DẠY – HỌC

1. HOẠT ĐỘNG 1: KHỞI ĐỘNG

a. Mục tiêu:

- HS có hứng thú đối với bài học.

- HS huy động được tri thức, kinh nghiệm về chủ đề sẽ học trong VB.

b. Nội dung hoạt động: GV cho HS xem Clip và trả lời câu hỏi.

c. Sản phẩm: Câu trả lời của HS.

d. Tổ chức thực hiện hoạt động:

Hoạt động của GV và HS	Dự kiến sản phẩm
Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ - Hãy quan sát Clip sau:	Suy nghĩ của cá nhân HS về chiến tranh và

https://www.youtube.com/watch?v=Vd9MVU3v9jg (00:00 – 03:50) - Trả lời câu hỏi: Bày tỏ suy nghĩ của em về chiến tranh và những người lính Cụ Hồ. Bước 2 + 3: Thực hiện nhiệm vụ và báo cáo - HS quan sát Clip, xung phong bày tỏ suy nghĩ của cá nhân. - HS khác nhận xét, thể hiện quan điểm của mình. Bước 4: Đánh giá, kết luận GV đánh giá, dẫn vào bài: Chiến tranh luôn gắn liền với đau thương, mất mát, chia lìa. Vì độc lập tự do của dân tộc, những người lính Cụ Hồ kiên cường, dũng cảm, nguyện hiến dâng tuổi thanh xuân không hề nuối tiếc. Họ có thể đã vĩnh viễn nằm xuống nơi đất Mẹ, nhưng linh hồn sẽ mãi bất tử trong trái tim những người thân yêu. Hãy đến với “Bến trần gian” của Lưu Sơn Minh để thấy được sự li kì đó!	những người lính Cụ Hồ.
---	-------------------------

2. HOẠT ĐỘNG 2: HÌNH THÀNH KIẾN THỨC

2.1: Tìm hiểu chung về tác giả và văn bản

- a. Mục tiêu:** Nêu được ấn tượng chung về tác giả Lưu Sơn Minh và văn bản *Bến trần gian*.
- b. Nội dung hoạt động:** Thuyết trình kiến thức chung về tác giả và văn bản.
- c. Sản phẩm:** HS thuyết trình về tác giả và văn bản.
- d. Tổ chức thực hiện hoạt động:**

Hoạt động của GV và HS	Dự kiến sản phẩm
Nhiệm vụ 1. Tìm hiểu chung về tác giả. Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ Giáo viên hướng dẫn trước cho học sinh tìm hiểu ở nhà về tác giả (có thể trình bày thêm các tư liệu thu thập). Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ HS thực hiện nhiệm vụ cá nhân hoặc nhóm (đã chuẩn bị ở nhà). Bước 3: Báo cáo, thảo luận - HS thuyết trình nhanh 1 phút về tác giả trước lớp. - GV hỗ trợ, quan sát, khích lệ HS. - HS nhận xét lẫn nhau. Bước 4: Đánh giá, kết luận - GV nhận xét, chốt kiến thức *Nhiệm vụ 2 : Đọc, tìm hiểu chung về văn bản Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ - GV nêu yêu cầu HS: + Đọc văn bản. + Giới thiệu ngắn gọn những nét chính về văn bản <i>Bến trần gian</i> (về thể loại, phương thức biểu đạt chính, đặc điểm sáng tác của Lưu Sơn Minh).	I. Đọc và tìm hiểu chung 1. Tác giả Lưu Sơn Minh - Lưu Sơn Minh sinh năm 1974 tại thành phố Hà Nội. - Nhà văn thành công nổi bật với những truyện viết về đề tài lịch sử. - Các tác phẩm chính: <i>Mưa sâm cầm</i> (tập truyện ngắn, 1999); <i>Trần Quốc Toản</i> (tiểu thuyết, 2006); <i>Trần Khánh Dư</i> (tiểu thuyết, 2016). - Lưu Sơn Minh được biết đến như một nhà văn thành công rất sớm với những truyện ngắn nổi tiếng mang tính huyền thoại, huyền ảo. Đó là dòng văn học phi tuyến tính, tách bỏ thực tại, bay trên thời gian và lịch sử mà rất ít cây bút Việt Nam theo đuổi vì mức độ khó của nó. 2. Văn bản <i>Bến trần gian</i>

Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ HS thực hiện nhiệm vụ theo cặp Bước 3: Báo cáo, thảo luận - HS nhận xét lẫn nhau. Bước 4: Đánh giá, kết luận - GV nhận xét, chốt kiến thức.	- Thể loại: Truyện ngắn - Phương thức biểu đạt chính: Tự sự - Văn bản tiêu biểu cho lối viết phi tuyến tính, tách bỏ thực tại, bay trên thời gian Lưu Sơn Minh.
--	---

2.2: Khám phá văn bản

a. Mục tiêu:

- HS nhận biết và phân tích, đánh giá được vai trò của yếu tố kì ảo trong truyện ngắn hiện đại.
- HS vận dụng được kinh nghiệm đọc, trải nghiệm cuộc sống và tri thức văn học để đánh giá, phê bình, thể hiện cảm xúc, suy nghĩ của cá nhân về tác phẩm.
- HS biết nhận xét nội dung bao quát của văn bản, phân tích được các chi tiết tiêu biểu trong văn bản.

b. Nội dung hoạt động: HS hoạt động nhóm để tìm hiểu nội dung và nghệ thuật của văn bản thông qua việc chuẩn bị bài kĩ ở nhà và thuyết trình trên lớp.

c. Sản phẩm: Phiếu học tập đã hoàn thiện của nhóm.

d. Tổ chức thực hiện hoạt động:

Phiếu học tập số 1

Ý nghĩa biểu tượng của “bến trần gian”				
Ý nghĩa 1	Ý nghĩa 2	Ý nghĩa 3	Ý nghĩa 4	Ý nghĩa “n”
...	...	...	...	...

Phiếu học tập số 2

Suy tư của tác giả về đời sống tâm linh của con người từng trải qua nhiều mất mát vì chiến tranh			
Suy tư 1	Suy tư 2	Suy tư 3	Suy tư “n”
...	...	...	...

Phiếu học tập số 3

Yếu tố kì ảo	Tác dụng
Yếu tố kì ảo 1	...
Yếu tố kì ảo 2	...

Hoạt động của GV và HS	Dự kiến sản phẩm
Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ - GV chia lớp thành 3 nhóm hướng dẫn HS trao đổi nhóm trước ở nhà theo những gợi dẫn: Nhóm 1: Tìm hiểu ý nghĩa biểu tượng của “bến trần gian” (Phiếu học tập số 1)	II. Khám phá văn bản 1. Ý nghĩa biểu tượng của “bến trần gian” * Ý nghĩa 1: Bến trần gian - không gian đặc biệt - Bến là nơi gặp gỡ, chia li, là ranh giới giữa hai thế giới: hiện tại và vĩnh hằng. - Bến trần gian là nơi con người gặp gỡ, trò chuyện với những người lính đã hi sinh. - Không gian bến trần gian mang đậm màu sắc huyền ảo, linh thiêng.

Nhóm 2: Tìm hiểu suy tư của tác giả về đời sống tâm linh của con người từng trải qua nhiều mất mát vì chiến tranh (Phiếu học tập số 2) Nhóm 3: Tìm hiểu yếu tố kì ảo trong truyện ngắn và tác dụng của việc sử dụng yếu tố này (Phiếu học tập số 3) Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ - HS chuẩn bị sản phẩm trước ở nhà theo nhóm. Bước 3: Báo cáo, thảo luận - Dưới sự dẫn dắt của GV, từng nhóm HS thuyết trình sản phẩm trước lớp. - HS khác lắng nghe và nhận xét, bổ sung. Bước 4: Đánh giá, kết luận - GV nhận xét, chốt vấn đề.	* Ý nghĩa 2: Bến trần gian - biểu tượng cho cuộc đời - Bến trần gian là nơi con người trải qua muôn vàn cung bậc cảm xúc: vui, buồn, sướng, khổ. - Bến trần gian là nơi con người đối mặt với những thử thách, gian nan. - Bến trần gian là nơi con người học cách trưởng thành, vượt qua chính mình. * Ý nghĩa 3: Bến trần gian - biểu tượng cho sự hi sinh - Bến trần gian là nơi ghi dấu những hi sinh thầm lặng của những người lính. - Bến trần gian là nơi tưởng nhớ, tri ân những người đã ngã xuống vì độc lập tự do. - Bến trần gian là lời nhắc nhở về trách nhiệm của thế hệ sau đối với những người đã khuất. * Ý nghĩa 4: Bến trần gian - biểu tượng cho niềm tin vào cuộc sống - Bến trần gian là nơi con người tìm thấy sự đồng cảm, chia sẻ. - Bến trần gian là nơi con người tiếp thêm sức mạnh cho nhau để vượt qua khó khăn. - Bến trần gian là nơi con người giữ gìn niềm tin vào cuộc sống tốt đẹp. * Ý nghĩa 5: Bến trần gian - biểu tượng cho sự bất tử - Bến trần gian là nơi con người gặp gỡ những người đã khuất, nhưng họ vẫn sống trong lòng mọi người. - Bến trần gian là nơi con người gửi gắm niềm tin vào sự bất tử của tâm hồn. - Bến trần gian là nơi con người hướng đến một tương lai tốt đẹp. => Kết luận: “Bến trần gian” là một hình ảnh ẩn dụ đầy ý nghĩa, thể hiện quan niệm về cuộc sống, về sự hi sinh và niềm tin vào tương lai của con người. Bến trần gian là nơi con người gặp gỡ, chia li, trải qua muôn vàn cung bậc cảm xúc, đối mặt với thử thách và học cách trưởng thành. Bến trần gian là nơi tưởng nhớ những người đã hi sinh và nhắc nhở thế hệ sau về trách nhiệm của mình. Bến trần gian là nơi con người tìm thấy sự đồng cảm, chia sẻ và tiếp thêm sức mạnh cho nhau. Bến trần gian là nơi con người giữ gìn niềm tin vào cuộc sống tốt đẹp và hướng đến một tương lai tươi sáng. 2. Suy tư của tác giả về đời sống tâm linh của con người từng trải qua nhiều mất mát vì chiến tranh
---	---

*** Suy tư 1: Nỗi ám ảnh về chiến tranh**

- Chiến tranh đã để lại những vết thương lòng sâu sắc cho con người, đặc biệt là những người lính.
- Họ phải chứng kiến sự hi sinh của đồng đội, người thân, và bản thân họ cũng phải chịu đựng những đau đớn về thể xác và tinh thần.
- Nỗi ám ảnh về chiến tranh khiến họ luôn sống trong lo âu, sợ hãi và dằn vặt.

*** Suy tư 2: Nỗi khát khao bình yên**

- Sau chiến tranh, con người khao khát được sống trong hòa bình, được hàn gắn những vết thương lòng và xây dựng lại cuộc sống.
- Họ mong muốn được sum họp bên gia đình, được yêu thương và chia sẻ.
- Nỗi khát khao bình yên là động lực để con người vượt qua những khó khăn và tiếp tục sống.

*** Suy tư 3: Niềm tin vào cuộc sống**

- Mặc dù trải qua nhiều mất mát, con người vẫn giữ niềm tin vào cuộc sống.
- Họ tin rằng cuộc sống sẽ tốt đẹp hơn, và họ sẽ có cơ hội để bù đắp những gì đã mất.
- Niềm tin vào cuộc sống giúp con người có thêm sức mạnh để vượt qua những thử thách và hướng đến tương lai.

*** Suy tư 4: Lòng vị tha và sự bao dung**

- Sau chiến tranh, con người có xu hướng vị tha và bao dung hơn.
- Họ sẵn sàng tha thứ cho những lỗi lầm của người khác và giúp đỡ những người gặp khó khăn.
- Lòng vị tha và sự bao dung giúp con người xích lại gần nhau hơn và cùng nhau xây dựng một xã hội tốt đẹp hơn.

*** Suy tư 5: Suy tư về kiếp nhân sinh**

- Chiến tranh khiến con người suy ngẫm về kiếp nhân sinh, về giá trị của cuộc sống.
- Họ nhận ra rằng cuộc sống ngắn ngủi và quý giá, và họ cần trân trọng từng khoảnh khắc hiện tại.
- Suy tư về kiếp nhân sinh giúp con người sống có ý nghĩa hơn và biết yêu thương cuộc sống hơn.

=>**Kết luận:** Truyện ngắn “Bên trần gian” thể hiện những suy tư sâu sắc của tác giả Lưu Sơn Minh về đời sống tâm linh của con người từng trải qua nhiều mất mát vì chiến tranh. Qua tác phẩm, tác giả ca ngợi những phẩm chất tốt đẹp của con

	người như lòng dũng cảm, sự hi sinh, niềm tin vào cuộc sống và lòng vị tha. Đồng thời, tác giả cũng bày tỏ mong muốn về một thế giới hòa bình và hạnh phúc. 3. Yếu tố kì ảo trong truyện ngắn và tác dụng của việc sử dụng yếu tố này * Yếu tố kì ảo trong truyện ngắn: - Hình ảnh người lính đã hi sinh: họ hiện lên trong tâm trí của những người thân yêu một cách sinh động, rõ ràng. - Bến đò và người lái đò: không gian và nhân vật huyền ảo, mang tính biểu tượng. - Những chi tiết kì ảo khác: tiếng sáo diều kỳ, ánh trăng lung linh, sương giăng mờ ảo... * Tác dụng của việc sử dụng yếu tố này: - Tạo nên sự lôi cuốn, sức hấp dẫn, sự li kì của truyện ngắn. - Thể hiện quan điểm về thế giới tinh thần: con người tin vào sự tồn tại của thế giới bên kia, tin vào sự vĩnh cửu của linh hồn. - Thể hiện niềm tin vào cuộc sống: mặc dù trải qua nhiều sóng gió, con người vẫn giữ niềm tin vào tương lai tươi sáng. - Khắc họa tâm lí của nhân vật, giúp thể hiện những suy nghĩ, cảm xúc phức tạp của nhân vật. - Hỗ trợ tác giả truyền đạt thông điệp: ca ngợi những phẩm chất tốt lành của con người, thể hiện mong muốn về hòa bình,...
--	---

2.3. Hướng dẫn tổng kết

a. Mục tiêu: Giúp HS khái quát nghệ thuật, nội dung, ý nghĩa của văn bản.

b. Nội dung:

- GV sử dụng KT đặt câu hỏi, tổ chức hoạt động cá nhân.
- HS làm việc cá nhân, trình bày sản phẩm, quan sát và bổ sung.

c. Sản phẩm: Câu trả lời của HS .

d. Tổ chức thực hiện:

Hoạt động của GV và HS	Dự kiến sản phẩm
Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ GV nêu vấn đề: Câu 1. Nội dung trọng tâm của văn bản là gì? Bài học nào ý nghĩa nhất mà em rút ra từ trải nghiệm văn bản? Câu 2. Những yếu tố nào về nghệ thuật đã tạo nên sức hấp dẫn của văn bản? Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ	III. Tổng kết 1. Nội dung Truyện ngắn “Bến trần gian” thể hiện những suy tư sâu sắc của tác giả Lưu Sơn Minh về đời sống tâm linh của con người từng trải qua nhiều mất mát vì chiến tranh. Qua văn bản, tác giả ca ngợi những phẩm chất tốt đẹp của con người như lòng dũng cảm, sự hi sinh, niềm tin vào cuộc sống và lòng vị tha. Đồng thời, tác giả cũng

- HS suy nghĩ cá nhân và ghi ra giấy câu trả lời trong 02 phút. - GV hướng theo dõi, hỗ trợ (nếu HS gặp khó khăn). Bước 3: Báo cáo, thảo luận - GV gọi 2 HS trình bày 01 phút kết quả. - HS khác lắng nghe, nhận xét, bổ sung Bước 4: Đánh giá, kết luận GV chuẩn kiến thức.	bày tỏ mong muốn về một thế giới hòa bình và hạnh phúc. 2. Nghệ thuật - Xáo trộn lòng ghép thời gian, không gian linh hoạt: hồi tưởng quá khứ, ghép nối hiện tại – tương lai; đảo trộn cõi thực, cõi tâm linh, cõi ảo giác khiến cho thời gian, không gian nghệ thuật bị cắt thành nhiều phân đoạn nối tiếp xen kẽ nhau. - Hình ảnh khi chân thực, sống động, khi mờ nhòe, hư ảo. - Giọng văn khi thâm trầm, khi vội vã, khi suy tư, cảm xúc, khi lí trí, quyết đoán,...
---	---

3. HOẠT ĐỘNG 3: LUYỆN TẬP

a. Mục tiêu: HS hiểu được kiến thức trong bài học để thực hiện bài tập GV giao.

b. Nội dung: HS viết đoạn văn làm rõ sự độc đáo của nhà văn trong việc xây dựng nhân vật kì ảo.

c. Sản phẩm: Bài tập đã hoàn thành của HS.

d. Tổ chức thực hiện:

Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ

Nhiệm vụ: Viết đoạn văn nghị luận (khoảng 150 chữ) làm rõ sự độc đáo của nhà văn trong việc xây dựng nhân vật kì ảo.

Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ

HS thực hiện nhiệm vụ cá nhân ở nhà.

Bước 3: Báo cáo, thảo luận

- HS nộp sản phẩm cho GV vào tiết học sau.

- GV nhận xét, đánh giá và hướng dẫn HS tự đánh giá theo bảng kiểm.

Bước 4: Đánh giá, kết luận

Học sinh tự đánh giá điểm bài viết theo bảng kiểm.

Bảng kiểm đánh giá bài viết của HS

Tiêu chí		Mô tả tiêu chí	Kết quả	
			Đạt	Chưa đạt
Hình thức		Đảm bảo quy cách một đoạn văn với độ dài khoảng 150 chữ.		
Xác định đúng vấn đề nghị luận		Làm rõ sự độc đáo của nhà văn trong việc xây dựng nhân vật kì ảo.		
Nội dung	Đề xuất được hệ thống ý	Giới thiệu được vấn đề: sự độc đáo của nhà văn trong việc xây dựng nhân vật kì ảo.		
		Chọn đúng nhân vật kì ảo trong truyện bộc lộ rõ nét độc đáo của nhà văn.		
		Làm rõ tác dụng của việc xây dựng		

		nhân vật kì ảo.		
		Khẳng định tài năng, tấm lòng của nhà văn trong việc xây dựng nhân vật kì ảo.		
	Sắp xếp ý	Sắp xếp hệ thống ý phù hợp.		
Lập luận	Triển khai luận điểm	Triển khai được ít nhất 2 luận điểm.		
	Thao tác lập luận và phương thức biểu đạt	Thao tác lập luận và phương thức biểu đạt phù hợp.		
	Lí lẽ - dẫn chứng	Lập luận chặt chẽ, thuyết phục.		
Diễn đạt		Đảm bảo chuẩn chính tả, dùng từ, ngữ pháp.		
Sáng tạo		Suy nghĩ sâu sắc, diễn đạt mới mẻ.		

Đoạn văn tham khảo

Độc đáo của truyện ngắn *Bến trần gian* là hướng tới dạng nhân vật siêu thực – những vong hồn liệt sĩ. Đây là một trong những khám phá mới mẻ, táo bạo của người viết trong việc khắc họa chân dung người lính. Trong nhìn nhận của nhà văn Lưu Sơn Minh, người lính, lúc sinh thời, họ là những người đầy nhiệt huyết tuổi trẻ, ra trận với hoài bão độc lập tự do cho quê hương, dân tộc nhưng khi nhắm mắt xuôi tay, bị kẹt giữa hai cõi âm – trần, khát vọng này vẫn còn cháy bỏng. Không được như bao đồng đội khác hẳn có thể quay về quê hương, chết có mồ mả và có người hương khói, các vong hồn thực hiện khát vọng này bằng “những kí ức đậm sâu, thân thương” của mình. Những kỉ niệm của Lãng về bên sông quê hương, ngôi nhà nhỏ với bóng dáng mẹ già cô đơn mà phúc hậu. Chính những nét phác thảo về bi kịch mà nhân vật Lãng phải nếm trải từ chiến tranh, Lưu Sơn Minh đem đến cho người đọc những day dứt khôn nguôi. Lãng chính là đích đến của hành trình nhà văn tìm kiếm những con người khác nhau bên trong mỗi người, tái hiện những điều ẩn khuất, vô hình, khó lí giải. Điều này thể hiện sự nỗ lực cùng tấm lòng trân trọng của tác giả trên hành trình phát hiện vẻ đẹp của anh bộ đội Cụ Hồ dù là từ một thế giới khác – thế giới bên kia.

4. HOẠT ĐỘNG 4: VẬN DỤNG

a. Mục tiêu: HS vận dụng được kinh nghiệm đọc, trải nghiệm cuộc sống và tri thức văn học để đánh giá, phê bình, thể hiện cảm xúc, suy nghĩ của cá nhân về tác phẩm.

b. Nội dung: Thực hiện bài tập vận dụng.

c. Sản phẩm: Kết quả bài tập sưu tầm và đánh giá của HS.

d. Tổ chức thực hiện:

Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ

GV nêu yêu cầu: Mỗi HS sưu tầm 01 truyện ngắn viết về người lính chống Pháp hoặc chống Mĩ, có màu sắc kì ảo và đánh giá tác phẩm bằng một bài thu hoạch.

Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ

HS thực hiện nhiệm vụ ở nhà.

Bước 3: Báo cáo, thảo luận

HS nộp sản phẩm vào nhóm zalo hoặc gmail chung của lớp (hạn 1 tuần).

Các HS đều có thể tham khảo, góp ý cho sản phẩm của bạn.

Bước 4: Đánh giá, kết luận

GV lựa chọn giới thiệu sản phẩm tốt nhất của HS và nêu nhận xét, đánh giá bằng khen thưởng hoặc lấy điểm quá trình.

HƯỚNG DẪN HỌC Ở NHÀ

- Vẽ sơ đồ tư duy về các đơn vị kiến thức của bài học.
- Hoàn thành bài tập vận dụng theo yêu cầu.
- **Chuẩn bị bài:** Thực hành tiếng Việt (Nghệ thuật sử dụng điển cố trong tác phẩm văn học).

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Sách giáo khoa Ngữ văn 12, KNTTVCS, tập một, NXB Giáo dục Việt Nam.
- Nội dung công văn 5512/BGD-ĐT.
- Nội dung modul 1, 2, 3 được tập huấn.
- Một số tài liệu trên mạng internet.

RÚT KINH NGHIỆM

.....
.....
.....

Ngày soạn:

Ngày dạy:

THỰC HÀNH TIẾNG VIỆT

Tiết:..39

NGHỆ THUẬT SỬ DỤNG ĐIỂN CỐ TRONG TÁC PHẨM VĂN HỌC

I. MỤC TIÊU

1. Năng lực

a. Năng lực chung: Bài học góp phần phát triển các năng lực chung:

- **Tự chủ và tự học:** Tự quyết định cách giải quyết vấn đề học tập, đánh giá kết quả thực hiện nhiệm vụ học tập của bản thân và các bạn.
- **Giao tiếp và hợp tác:** Tăng cường khả năng trình bày, diễn đạt ý kiến, ý tưởng trước lớp, tổ nhóm học tập, tương tác tích cực với các bạn trong tổ nhóm khi thực hiện nhiệm vụ hợp tác.
- **Giải quyết vấn đề và sáng tạo:** Chủ động đề ra kế hoạch học tập, thực hiện nhiệm vụ học tập cá nhân và nhóm học tập, xử lý linh hoạt sáng tạo các tình huống phát sinh khi thực hiện nhiệm vụ học tập.

b. Năng lực đặc thù: Bài học góp phần phát triển năng lực ngôn ngữ. Thông qua quá trình dạy thực hành Tiếng Việt, giúp HS:

- Nhận biết, phân tích, đánh giá được nghệ thuật sử dụng điển cố trong các tác phẩm văn học cụ thể (cả trung đại và hiện đại).
- Nhận thức và lí giải được vấn đề: sử dụng điển cố cũng là một phương thức thể hiện rõ sự vay mượn, cải biến, sáng tạo trong tác phẩm văn học.

II. THIẾT BỊ DẠY HỌC VÀ HỌC LIỆU

1. Thiết bị: Ti vi (hoặc máy chiếu), máy tính, bảng phụ để HS làm việc nhóm.

2. Học liệu: SGK, STK, kế hoạch bài dạy, hình ảnh liên quan,...

III. TIỀN TRÌNH DẠY – HỌC

1. HOẠT ĐỘNG 1: KHỞI ĐỘNG

a. Mục tiêu:

- Kết nối tri thức
- Tạo hứng thú
- Tạo ra mâu thuẫn nhận thức

b. Nội dung hoạt động: HS tham gia trò chơi “Đuổi hình bắt chữ” kết nối vào bài học

c. Sản phẩm: Câu trả lời của HS

d. Tổ chức thực hiện hoạt động:

Cặp hình 1

Cặp hình 2

Cặp hình 3

Cặp hình 4

Hoạt động của GV và HS	Dự kiến sản phẩm
Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ Đuổi hình bắt chữ - GV nêu vấn đề: + Quan sát các hình ảnh trên màn hình máy chiếu/tivi (bên trên) + Gọi tên theo cặp hình ảnh mà em vừa quan sát. + Trình bày hiểu biết của em về điển cố. Bước 2 + 3: Thực hiện nhiệm vụ và báo cáo - HS quan sát hình ảnh, trả lời câu hỏi. - HS khác lắng nghe, bổ sung nếu cần. Bước 4: Đánh giá, kết luận - GV nhận xét, đánh giá câu trả lời, tuyên dương HS có câu trả lời đúng, nhanh. - GV dẫn vào bài học: Sử dụng điển cố là một thủ pháp ngôn ngữ trong sáng tạo văn học, thể hiện qua việc người sáng tác sử dụng tư liệu lịch sử, văn hoá, thơ văn,... khi sáng tác tác phẩm. Việc sử dụng điển cố đặc biệt phổ biến trong văn chương thời trung đại.	- Cặp hình 1: Gót chân A-sin - Cặp hình 2: Gương vỡ, lại lành - Cặp hình 3: Lá thắm, chỉ hồng - Cặp hình 4: Thương hải tang điền => Điển cố là câu chuyện đời xưa, câu chữ trong sách đời trước được dẫn lại vào tác phẩm dưới hình thức ngắn gọn (thường là 2 – 3 chữ) để biểu đạt một nội dung thông tin (hoặc một thông điệp) nhất định. => Bên cạnh khái niệm điển cố, các tài liệu còn sử dụng khái niệm điển tích với hàm nghĩa tương đương; điển cố hay điển tích cũng thường được gọi tắt là điển.

2. HOẠT ĐỘNG 2: LUYỆN TẬP, THỰC HÀNH

a. Mục tiêu:

- Nhận biết, phân tích, đánh giá được nghệ thuật sử dụng điển cố trong các tác phẩm văn học cụ thể (cả trung đại và hiện đại).
- Nhận thức và lí giải được vấn đề: sử dụng điển cố cũng là một phương thức thể hiện rõ sự vay mượn, cải biến, sáng tạo trong tác phẩm văn học.

b. Nội dung: HS tham gia trò chơi “Đi tìm cổ ngữ”.

c. Sản phẩm: Câu trả lời đúng của HS.

d. Tổ chức thực hiện:

Bảng nhận diện điển tích, điển cố

Ví dụ		
Ngữ liệu	Điển cố/Điển tích	Tác dụng
Sầu đông càng lắc càng đầy		

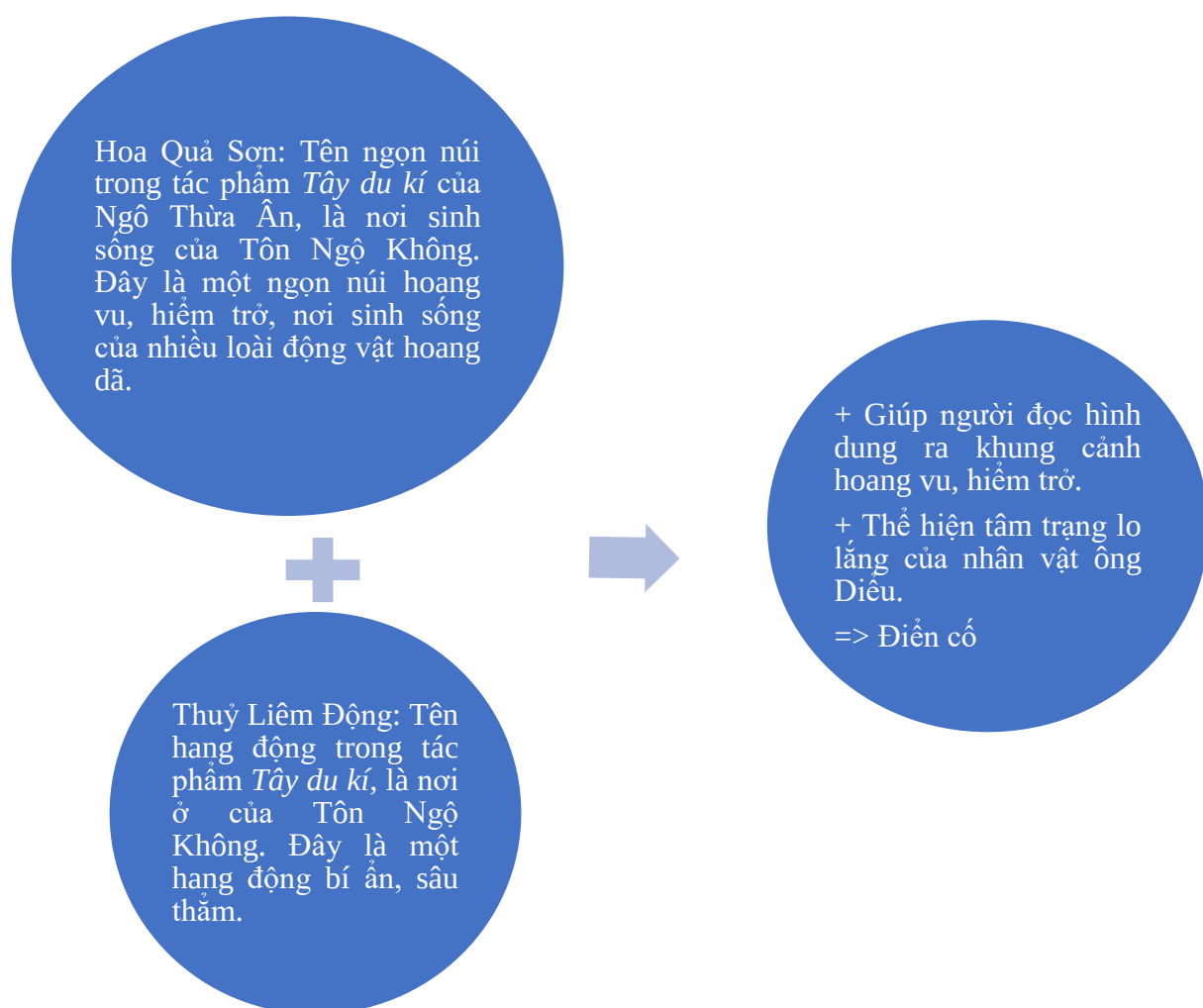
Ba thu đồn lại một ngày dài ghê (Nguyễn Du)		
Tướng sĩ một lòng phụ tử, hoà nước sông chén rượu ngọt ngào (Nguyễn Trãi)		

Hoạt động của GV và HS	Dự kiến sản phẩm		
Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ GV tổ chức cuộc thi: GV chia lớp làm 3 đội chơi tham gia cuộc thi Đi tìm cổ ngữ . Vòng 1. Nhận diện <u>Yêu cầu:</u> - Mỗi đội chơi nhận được 1 Bảng nhận diện điển tích, điển cố (bên trên; đội nào hoàn thành nhanh hơn, đúng hơn sẽ dành điểm cao hơn.) Cụ thể: - Nhất: 10 điểm - Nhì: 7 điểm - Ba: 5 điểm Vòng 2. Phát hiện - 3 đội chơi hoàn thành bài tập 1,2 SGK tr.114 - Các đội chơi tự tìm cách trình bày hợp lí (bảng, biểu, thuyết trình,...) nhanh, đúng, thuyết phục hơn sẽ được điểm cao hơn Cụ thể: - Nhất: 10 điểm - Nhì: 7 điểm - Ba: 5 điểm Vòng 3. Đồng sáng tạo 3 đội chơi thể hiện sự sáng tạo khi cảm nhận vẻ đẹp ngôn ngữ của nhà văn ở bài tập 3 SGK tr.115, đội nào	1. Nhận diện điển tích, điển cố		
	Ví dụ		
	Ngữ liệu	Điển cố/Điển tích	Tác dụng
	Sầu đông càng lắc càng đầy Ba thu đồn lại một ngày dài ghê (Nguyễn Du)	Điển cố <i>Ba thu đồn lại một ngày dài ghê</i> được dẫn lại từ <i>Kinh thi</i> (ca dao cổ Trung Quốc): <i>Nhất nhật bất kiến như tam thu hề</i> (Một ngày không trông thấy mặt lâu bằng ba mùa thu – ba năm).	Câu thơ của Nguyễn Du đã mượn điển cố để diễn tả nỗi nhớ mong của Kim Trọng từ sau buổi gặp gỡ nàng Kiều.
	<i>Tướng sĩ một lòng phụ tử, hoà nước sông chén rượu ngọt ngào</i> (Nguyễn Trãi)	Điển tích <i>hoà nước sông chén rượu ngọt ngào</i> lấy ý từ một truyện xưa bên Trung Quốc: Có một vị chỉ huy khéo dùng binh. Nhân có người dâng một vò rượu ngon, ông liền cho hoà vò rượu đó vào nước sông để mọi người cùng uống khiến quân sĩ cảm động, đồng lòng đánh giặc.	Câu văn của Nguyễn Trãi nói lên tình cảm gắn bó, chia ngọt sẻ bùi, trên dưới một lòng của nghĩa quân Lam Sơn.
	2. Tìm hiểu nghệ thuật sử dụng điển cố trong tác phẩm văn học		
	a. Bài tập 1,2 SGK tr.114		
	Ngữ liệu	Điển cố	Tác dụng
	<i>Trộm nghĩ dòi củi khỏi bếp tranh, để phòng cháy trước khi chưa cháy, dùng dâu</i>	“Dòi củi khỏi bếp tranh –	Thể hiện sự hiểu biết sâu rộng về

làm nhanh hơn, đúng hơn sẽ được điểm cao hơn Cụ thể: - Nhất: 10 điểm - Nhì: 7 điểm - Ba: 5 điểm Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ HS trao đổi theo đội nhóm Bước 3: Báo cáo, thảo luận - GV lựa chọn MC dẫn dắt cuộc thi; 2 thư ký ghi điểm. - Các đội cử đại diện tham gia cuộc thi, thời gian thi đấu tối đa 10 phút. - Các đội còn lại đều có quyền bổ sung để được ghi điểm. Bước 4: Đánh giá, kết luận GV nhận xét, căn cứ kết quả từ thư ký, xếp thứ tự, chúc mừng đội thắng cuộc, trao thưởng.	<i>ràng cửa tổ để ngừa mưa trước lúc chưa mưa. Dân tình dễ chìm đắm vào sự yên vui, còn thể vận khó lòng giữ được luôn bình trị [...]. Thần là kẻ thiếp hèn mọn, tên tợ Bích Châu, lúc nhỏ sinh ở bồng môn, khi lớn được hầu nơi tiêu thất [...]. Xin bày tỏ mười điều băn khoăn tác dạ:</i> <i>Một là, năng giữ cỗi gốc của nước, trừ hà bạo thì lòng người yên vui.</i> <i>Hai là, giữ phép xưa bỏ phiền nhiễu thì kỉ cương không rối.</i> <i>Ba là, nén kẻ quyền thần, để ngăn ngừa chính sự một nát.</i> <i>Bốn là, thải bớt kẻ những lạm để trừ tệ khoét đục của dân.</i> <i>Năm là, xin cổ động Nho phong, khiến cho đuốc lửa cùng ánh mặt trời soi sáng.</i> <i>Sáu là, mở đường cho người nói thẳng, để cho cánh cửa của lòng thành cùng với đường can gián đều mở toang.</i> <i>Bảy là, cách kén quân, nên chú trọng vào dũng lực hơn là cao lớn.</i> <i>Tám là, chọn tướng nên cầu người thao lược mà không căn cứ vào thế gia.</i> <i>Chín là, khí giới quý hồ bền sắc, không chuộng văn hoa.</i>	Dùng dâu ràng cửa tổ”: Dẫn điển trong Hán thư(Trung Quốc), ý nói phòng ngừa từ trước để tránh những hậu họa. “Bồng môn”: Cửa liếp lều tranh, chỉ sự nghèo hèn; đối với “tiêu thất” ở sau: buồng lựa, phòng son, chỉ sự quyền quý, cao sang. “Mười điều”: Là mười điều tấu sớ của Trình Diên trong Hán thư, Bích Châu muốn bày tỏ mười điều quan tâm, lo lắng của mình về việc cai trị đất nước.	văn hóa và lịch sử, từ đó tăng tính thuyết phục cho lập luận. Không chỉ vậy, việc sử dụng ngôn từ cổ điển còn thể hiện lòng yêu nước và mong muốn đất nước được thịnh vượng của Bích Châu. Nó còn phản ánh niềm tin sâu sắc vào đạo đức, Nho giáo và tầm quan trọng của việc cai trị đất nước một cách sáng suốt và công bằng.
--	--	--	---

	Mười là, trận pháp cốt cho tề chỉnh, cần chi diệu múa. Mười điều kể trên rất là thiết thực, phơi bày tấm lòng trung, mong được bề trên soi xét. Hay tất làm, dở tất bỏ, vua nghĩ đến chăng! Nước được trị, dân được yên, thiếp mong lắm vậy!	Một số điển khác như: “Nén kẻ quyền thần”, “Phạt Trụ diệt Khương” trong <i>Sử kí</i>, “Thải bớt kẻ những lạm”, “Trừ gian diệt bạo” trong <i>Sử kí</i>, “Cổ động Nho phong”, “Nhân nghĩa lễ trí tín” trong <i>Tứ thư</i>,...	
	Thiếp là cung nhân đời Trần Duệ Tông, không bị chìm đắm ở bến Đố Phụ và cũng không bị nước cuốn ở Tiêm Đài, chỉ là hồng nhan bạc phận, chiếc bóng một mình, phiêu lưu vào trong tay yêu quái. Từ khi về nơi thủy quốc, ở lẫn với loài hôi tanh, xấu hổ làm vợ họ Trương, bị lụy làm tù nước Sở, ngậm sầu như biển, coi ngày bằng năm, giận thân không thể hoá ra hồn tinh vệ, chỉ đau lòng mà thốt ra phú Li tao. May sao ngày nay gặp đức Thánh hoàng, dám xin cả gan tâu bày, mong được ra tay tế độ, vớt kẻ trầm luân, để cho tiện thiếp lại được trông thấy ánh sáng mặt	- Các điển cổ được sử dụng: Đố Phụ, Tiêm Đài, vợ họ Trương, tù nước Sở, Li tao,... – Hình thức: Tên người, tên đất, tên sự kiện, tên tác phẩm,... – Nội dung: Các điển cổ trên đều gọi liên tưởng đến thân phận bi kịch, oan trái mà	Tăng tính biểu cảm (thể hiện tâm trạng bi thương, sâu uất của nhân vật); tăng sức thuyết phục (hiểu biết lịch sử và văn hoá, khiến lời nói của nàng thêm xác tín); tăng tính nghệ thuật (lời văn trau chuốt, mượt mà và giàu sức gợi);

	trời. Đó là ân lớn của bề hạ tái tạo vậy.	người phụ nữ có tài năng, đức hạnh phải chịu đựng.	thể hiện ý đồ của tác giả (kiến thức uyên bác, hiểu biết sâu rộng về văn hoá và lịch sử của tác giả);...
b. Bài tập 3 (xem sơ đồ bên dưới)			

3. HOẠT ĐỘNG 3: VẬN DỤNG

- a. Mục tiêu:** Hiểu được nghệ thuật sử dụng điển cố trong các tác phẩm văn học cụ thể (cả trung đại và hiện đại) và vận dụng vào thực hiện các nhiệm vụ thực tiễn.
- b. Nội dung:** Thực hiện bài tập vận dụng.
- c. Sản phẩm:** Su rù tầm điển tích, điển cố của học sinh và kết quả phân tích tác dụng.

d. Tổ chức thực hiện:

Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ

GV nêu yêu cầu:

- Mỗi HS lập 1 sổ sưu tầm những điển tích, điển cố trong văn học.
- Phân tích tác dụng của những điển tích, điển cố tìm được.

Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ

HS thực hiện nhiệm vụ cá nhân ở nhà.

Bước 3: Báo cáo, thảo luận

HS gửi sản phẩm vào nhóm lớp hoặc nộp bài qua phần mềm học tập.

Bước 4: Đánh giá, kết luận

GV có thể thông báo kết quả ở đầu buổi học tiếp theo; nhận xét, đánh giá về sản phẩm của HS và kết luận.

HƯỚNG DẪN HỌC Ở NHÀ

- Ôn tập kiến thức về điển cố, điển tích; hoàn thành các bài tập vận dụng.
- **Chuẩn bị bài:** Viết bài văn nghị luận về việc vay mượn – cải biến – sáng tạo trong một tác phẩm văn học.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bùi Mạnh Hùng (Tổng chủ biên), Sách giáo viên Ngữ văn lớp 12, tập một, NXB Giáo dục Việt Nam.
- Nguyễn Thị Bích, KHBD môn Ngữ văn lớp 12, tập một, NXB Giáo dục Việt Nam.
- Nội dung công văn 5512/BGD-ĐT.
- Nội dung modul 1,2,3 được tập huấn.
- Một số hình ảnh, tài liệu trên mạng internet.

RÚT KINH NGHIỆM

.....
.....
.....

Ngày soạn:

Ngày dạy:

VIẾT

Tiết:..430,41

VIẾT BÀI VĂN NGHỊ LUẬN VỀ VIỆC VAY MƯỢN – CẢI BIẾN – SÁNG TẠO TRONG MỘT TÁC PHẨM VĂN HỌC

I. MỤC TIÊU

1. Năng lực

a. Năng lực chung: Bài học góp phần phát triển các năng lực chung:

- **Tự chủ và tự học:** Tự quyết định cách giải quyết vấn đề học tập, đánh giá kết quả thực hiện nhiệm vụ học tập của bản thân và các bạn.
- **Giao tiếp và hợp tác:** Tăng cường khả năng trình bày, diễn đạt ý kiến, ý tưởng trước lớp, tổ nhóm học tập, tương tác tích cực với các bạn trong tổ nhóm khi thực hiện nhiệm vụ hợp tác.

- **Giải quyết vấn đề và sáng tạo:** Chủ động đề ra kế hoạch học tập, thực hiện nhiệm vụ học tập cá nhân và nhóm học tập, xử lý linh hoạt sáng tạo các tình huống phát sinh khi thực hiện nhiệm vụ học tập.

b. Năng lực đặc thù: Bài học góp phần phát triển năng lực văn học và năng lực ngôn ngữ. Thông qua quá trình dạy **viết, giúp:**

- HS nhận biết được những yêu cầu của kiểu bài, bao gồm việc xác định người sáng tác đã tiếp nhận/ vay mượn những yếu tố nào từ tác phẩm có trước, có những cải biến (về nội dung, về hình thức) và sáng tạo riêng như thế nào, phân tích được tác động của những điều đó đến việc thể hiện thông điệp, cảm xúc,... của tác giả.

- HS biết thực hành viết bài văn nghị luận (về việc tiếp nhận ảnh hưởng và sáng tạo trong một hoặc một nhóm tác phẩm văn học) theo các bước được hướng dẫn.

2. Phẩm chất: Tích cực tìm kiếm tư liệu để hoàn thiện bài viết, cẩn trọng để tạo lập một văn bản nghị luận về việc vay mượn – cải biến – sáng tạo trong một tác phẩm văn học.

II. THIẾT BỊ DẠY HỌC VÀ HỌC LIỆU

1. Thiết bị: Ti vi (hoặc máy chiếu), máy tính, điện thoại thông minh, Giấy A0 hoặc bảng phụ để HS làm việc nhóm.

2. Học liệu: SGK, STK, kế hoạch bài dạy, video liên quan, phiếu học tập, rubric đánh giá,...

III. TIẾN TRÌNH DẠY – HỌC

1. HOẠT ĐỘNG 1: KHỞI ĐỘNG

a. Mục tiêu: Kết nối - tạo hứng thú cho học sinh, chuẩn bị tâm thế tiếp cận kiến thức mới.

b. Nội dung hoạt động: HS quan sát video và trả lời câu hỏi.

c. Sản phẩm: Câu trả lời của HS

d. Tổ chức thực hiện hoạt động:

Hoạt động của GV và HS	Dự kiến sản phẩm
Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ - GV nêu yêu cầu: 1. Quan sát video: https://www.youtube.com/watch?v=8q0RRc96tK8 2. Trả lời câu hỏi: - Tác phẩm văn học nào xuất hiện trong Clip trên? - Hãy chỉ ra một số khác biệt giữa văn bản gốc và sản phẩm nghệ thuật cải biên? - Theo anh/chị mục đích của sự cải biến tác phẩm văn học qua Clip trên là gì? Bước 2 + 3: Thực hiện nhiệm vụ và báo cáo HS xem Clip, trả lời câu hỏi. Bước 4: Đánh giá, kết luận - GV nhận xét, biểu dương câu trả lời nhanh, đúng của HS. - GV dẫn vào bài: Vay mượn, cải biến, sáng tạo là một hiện tượng khá thú vị, đặc biệt trong đời sống văn học. Khám phá bài học hôm nay chúng ta sẽ hiểu rõ hơn điều đó.	- Tác phẩm văn học xuất hiện trong Clip: <i>Truyện Kiều</i>. - Trong sản phẩm cải biến, nhân vật Thúy Kiều mang những đặc điểm của thể hệ gen Z ngày nay: quyết đoán, thông minh, linh lợi, hiện đại, thức thời nhưng lại không theo quan niệm của Nho giáo như trong văn bản gốc,... - Mục đích của sự cải biến: Sự cải biến để gây tiếng cười, để khắc họa rõ

	nét sự đổi thay của giới nữ trong thời đại mới,...
--	---

2. HOẠT ĐỘNG 2: HÌNH THÀNH KIẾN THỨC

a. Mục tiêu:

- HS xác định được các bước trong quy trình viết bài văn nghị luận về việc vay mượn - cải biến - sáng tạo trong một tác phẩm văn học.
- HS hiểu yêu cầu đối với bài văn nghị luận về việc vay mượn - cải biến - sáng tạo trong một tác phẩm văn học.

b. Nội dung hoạt động: GV hướng dẫn HS đọc bài viết tham khảo, thảo luận nhóm, hoàn thành phiếu học tập.

c. Sản phẩm: Phiếu học tập của HS.

d. Tổ chức thực hiện hoạt động:

Phiếu học tập số 1

STT	Nội dung tìm hiểu	Trả lời
1	Theo tác giả bài viết, trong truyện ngắn <i>Sự tích những ngày đẹp trời</i> , Hoà Vang đã kế thừa và làm biến đổi những phương diện cơ bản nào của “mẫu gốc”?	
2	Khi bàn về sự “biến đổi” của nhân vật ở truyện ngắn so với nhân vật ở “mẫu gốc”, theo bạn, tác giả bài viết đã có những phát hiện mới mẻ nào?	
3	Nêu nhận xét ngắn gọn về cách đánh giá của tác giả bài viết đối với những điểm sáng tạo của Hoà Vang trong việc biến đổi các yếu tố kì ảo.	
4	Qua việc tìm hiểu bài viết tham khảo, hãy chia sẻ thu hoạch của bạn trong việc rèn kĩ năng viết bài nghị luận về vấn đề vay mượn - cải biến - sáng tạo trong một tác phẩm văn học.	

Phiếu học tập số 2

Yêu cầu	Bài văn nghị luận về hiện tượng vay mượn – cải biến – sáng tạo trong một tác phẩm văn học
Nêu vấn đề	
Triển khai vấn đề	
Kết thúc vấn đề	

Hoạt động của GV và HS	Dự kiến sản phẩm		
Nhiệm vụ 1. Đọc và tìm hiểu bài viết tham khảo Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ - GV gọi 4 HS đọc bài viết tham khảo (Mở bài, Luận điểm 1, Luận điểm 2, Kết bài). - HS thảo luận cặp đôi hoàn thành Phiếu học tập số 1. Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ - 4 HS nối tiếp nhau đọc văn bản. - Thảo luận cặp đôi 4 câu hỏi SGK (theo phiếu) khoảng 5-7 phút. Bước 3: Báo cáo, thảo luận - Đại diện một số cặp đôi trình bày kết quả. - Các HS còn lại lắng nghe, nhận xét, bổ sung nếu cần. Bước 4: Đánh giá, kết luận - GV nhận xét, chốt vấn đề. Nhiệm vụ 2. Tìm hiểu yêu cầu đối với bài văn nghị luận về hiện tượng vay mượn – cải biến – sáng tạo trong một tác phẩm văn học Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ - GV nêu yêu cầu HS: Thảo luận nhóm hai bàn hoàn thiện Phiếu học tập số 2. Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ HS thảo luận nhóm, hoàn thiện phiếu học tập. Bước 3: Báo cáo, thảo luận - GV gọi đại diện 2-3 nhóm bàn trình bày kết quả.	I. Tìm hiểu chung dạng bài văn nghị luận về việc vay mượn - cải biến - sáng tạo trong một tác phẩm văn học 1. Đọc và tìm hiểu bài viết tham khảo		
	STT	Nội dung tìm hiểu	Trả lời - Kế thừa: + Cốt truyện: Giữ nguyên cốt truyện chính của truyền thuyết <i>Son Tinh, Thủy Tinh</i>. + Nhân vật: Giữ nguyên các nhân vật chính: Sơn Tinh, Thủy Tinh, Mị Nương, vua Hùng. + Mô típ: Sử dụng các mô típ quen thuộc trong truyền thuyết. - Biến đổi: + Biến đổi về chủ đề và cốt truyện: ++ Chủ đề: Bên cạnh chủ đề ca ngợi sức mạnh và trí tuệ của con người, tác phẩm còn đề cao tình yêu thương, sự thấu hiểu và tinh thần hoà hợp. ++ Cốt truyện: Bổ sung các chi tiết mới như lí do Mị Nương chọn Sơn Tinh vì yêu mến phẩm chất của chàng; nỗi đau khổ của Thủy Tinh sau khi thua cuộc; hành động của Mị Nương để hàn gắn mối quan hệ giữa Sơn Tinh và Thủy Tinh; thay đổi kết thúc (không còn là cuộc chiến triền miên giữa hai vị thần mà hướng đến sự hoà giải, dung hoà). + Biến đổi về nhân vật: Sơn Tinh được miêu tả chi tiết, sinh động hơn, thể hiện rõ phẩm chất anh hùng, mạnh mẽ, quyết đoán, tài năng; Thủy Tinh không còn là vị thần hung bạo, chỉ biết dùng vũ lực mà trở thành một người si tình, yêu say đắm Mị Nương; Mị Nương được khắc hoạ nội tâm phức tạp, thể hiện sự thương cảm với Thủy Tinh.

- Nhóm khác nhận xét, bổ sung cho nhau. Bước 4: Đánh giá, kết luận - GV nhận xét, chốt vấn đề.			+ Các biến đổi khác: ngôn ngữ, giọng điệu trữ tình, lãng mạn, mô tả thiên nhiên sinh động, giàu sức gợi tả, lồng ghép các chi tiết hiện thực vào tác phẩm.
	2	Khi bàn về sự “biến đổi” của nhân vật ở truyện ngắn so với nhân vật ở “mẫu gốc”, theo bạn, tác giả bài viết đã có những phát hiện mới mẻ nào?	Khi bàn về sự “biến đổi” của nhân vật ở truyện ngắn so với nhân vật ở “mẫu gốc”, tác giả bài viết đã có những phát hiện mới mẻ: Sơn Tinh được miêu tả chi tiết, sinh động hơn với vai là người anh hùng và người chồng; Thủy Tinh từ vị thần hung bạo, độc ác trở thành một người si tình với nhiều cung bậc cảm xúc, tình cảm; Mị Nương từ một công chúa chỉ biết tuân theo mệnh lệnh vua cha trở thành một người phụ nữ có nội tâm phức tạp.
	3	Nêu nhận xét ngắn gọn về cách đánh giá của tác giả bài viết đối với những điểm sáng tạo của Hoà Vang trong việc biến đổi các yếu tố kì ảo.	Cách đánh giá của tác giả bài viết đối với những điểm sáng tạo của Hoà Vang trong việc biến đổi các yếu tố kì ảo: khách quan, thuyết phục và có sức gợi mở, liên tưởng cho người đọc.
	4	Qua việc tìm hiểu bài viết tham khảo, hãy chia sẻ thu hoạch của bạn trong việc rèn kĩ năng viết bài nghị luận về vấn đề vay mượn - cải	Kĩ năng viết bài nghị luận về vấn đề vay mượn - cải biến - sáng tạo trong một tác phẩm văn học: - Xác định rõ luận đề. - Triển khai hệ thống luận điểm: chỉ rõ phương diện tiếp thu, cải biến, sáng tạo của tác phẩm so với “mẫu gốc”. Nhận xét về mức độ thành công. - Lập dàn bài chi tiết, khoa học. - Sử dụng dẫn chứng cụ thể, sinh

		biến - sáng tạo trong một tác phẩm văn học.	động. - Diễn đạt rõ ràng, mạch lạc, lưu ý thao tác so sánh.
2. Yêu cầu đối với bài văn nghị luận về hiện tượng vay mượn – cải biến – sáng tạo trong một tác phẩm văn học			
Yêu cầu	Bài văn nghị luận về hiện tượng vay mượn – cải biến – sáng tạo trong một tác phẩm văn học		
Nêu vấn đề	Giới thiệu chung về tác phẩm được lựa chọn; mối quan hệ giữa tác phẩm đó với tác phẩm mà nó đã chịu ảnh hưởng.		
Triển khai vấn đề	Chỉ ra và phân tích được các phương diện, khía cạnh chủ yếu của sự tiếp nhận, chịu ảnh hưởng,... trong tác phẩm.		
	Chỉ ra và phân tích được những điểm cách tân, sáng tạo của tác giả khi tiếp nhận ảnh hưởng từ tác phẩm khác.		
	Đánh giá giá trị của tác phẩm xét trên phương diện tiếp nhận và sáng tạo dựa vào các dẫn chứng cụ thể.		
Kết thúc vấn đề	Khẳng định vấn đề.		

3. HOẠT ĐỘNG 3: LUYỆN TẬP

a. Mục tiêu:

- HS xác định được các bước trong quy trình viết bài văn nghị luận về việc vay mượn - cải biến - sáng tạo trong một tác phẩm văn học.

- HS thực hành các bước để viết bài văn nghị luận về việc vay mượn - cải biến - sáng tạo trong một tác phẩm văn học.

b. Nội dung: HS thực hành viết theo các bước.

c. Sản phẩm: Bài viết của HS, phiếu hướng dẫn viết.

d. Tổ chức thực hiện:

Biểu khảo sát một số tác phẩm văn học có yếu tố cách tân

(GV có thể thiết kế trên trang tính để HS điền trước ở nhà)

Tác phẩm được chọn	Yếu tố vay mượn, cải biến, sáng tạo	Trọng tâm nghị luận
Truyện Kiều		
Thơ Xuân Diệu		
Đất nước – Nguyễn Khoa Điềm		
...		

Bảng tìm ý

Ý cần tìm	Kết quả
Có những thông tin nổi bật gì cần giới thiệu liên quan đến nhan đề, thể loại, tác giả, ý nghĩa của tác phẩm “nguồn” và tác phẩm chịu ảnh hưởng?	
Sự tiếp nhận có ý thức được thể hiện rõ trên những phương diện nào (thể loại, cốt truyện, điển cố,... hay cảm hứng, quan điểm, phong cách,...)? Trong đó, phương diện nào cần được đặc biệt nhấn mạnh?	
Bạn nhận diện sự tiếp nhận (chịu ảnh hưởng, vay mượn) dựa trên những yếu tố hoặc cơ sở nào?	
Tác dụng, ý nghĩa của sự cải biến, cách tân là gì?	
Nên đánh giá về mức độ, phạm vi, tính chất,... của sự vay mượn và biến đổi như thế nào cho thỏa đáng?	

Bảng lập dàn ý

Mở bài	
Thân bài	
Kết bài	

Hoạt động của GV và HS	Dự kiến sản phẩm																			
II. Thực hành viết 1. Trước khi viết Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ - GV nêu vấn đề: Thảo luận theo bàn: đọc SGK, thực hiện: + Biểu khảo sát một số tác phẩm văn học có yếu tố cách tân + Hoàn thành Bảng tìm ý và Bảng dàn ý Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ HS đọc SGK, thực hiện nhiệm vụ theo nhóm bàn. Bước 3: Báo cáo, thảo luận - HS chia sẻ câu trả lời. - HS khác quan sát, nghe và nhận xét, bổ sung. Bước 4: Đánh giá, kết luận - GV nhận xét, chốt kiến thức. 2. Thực hành viết Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ	II. Thực hành viết 1. Trước khi viết * Chuẩn bị viết <table><tr><th>Tác phẩm được chọn</th><th>Yếu tố vay mượn, cải biến, sáng tạo</th><th>Trọng tâm nghị luận</th></tr><tr><td>Truyện Kiều</td><td>Cốt truyện Nhân vật Mô típ Ngôn ngữ,...</td><td></td></tr><tr><td>Thơ Xuân Diệu</td><td>Thể thơ Ngôn ngữ Hình ảnh,...</td><td></td></tr><tr><td>Đất nước – Nguyễn Khoa Điềm</td><td>Chất liệu văn hóa dân gian,...</td><td></td></tr><tr><td>...</td><td>...</td><td></td></tr></table> * Tìm ý <table><tr><th>Ý cần tìm</th><th>Kết quả</th></tr><tr><td>Có những thông tin nổi bật gì cần giới thiệu liên quan đến nhan đề, thể loại, tác</td><td></td></tr></table>	Tác phẩm được chọn	Yếu tố vay mượn, cải biến, sáng tạo	Trọng tâm nghị luận	Truyện Kiều	Cốt truyện Nhân vật Mô típ Ngôn ngữ,...		Thơ Xuân Diệu	Thể thơ Ngôn ngữ Hình ảnh,...		Đất nước – Nguyễn Khoa Điềm	Chất liệu văn hóa dân gian,...		...	...		Ý cần tìm	Kết quả	Có những thông tin nổi bật gì cần giới thiệu liên quan đến nhan đề, thể loại, tác	
Tác phẩm được chọn	Yếu tố vay mượn, cải biến, sáng tạo	Trọng tâm nghị luận																		
Truyện Kiều	Cốt truyện Nhân vật Mô típ Ngôn ngữ,...																			
Thơ Xuân Diệu	Thể thơ Ngôn ngữ Hình ảnh,...																			
Đất nước – Nguyễn Khoa Điềm	Chất liệu văn hóa dân gian,...																			
...	...																			
Ý cần tìm	Kết quả																			
Có những thông tin nổi bật gì cần giới thiệu liên quan đến nhan đề, thể loại, tác																				

- GV nêu vấn đề: Cá nhân dựa vào gợi ý biểu khảo sát, tìm ý và dàn ý, lựa chọn một tác phẩm có biểu hiện tương đối rõ sự vay mượn – cải biến – sáng tạo để viết bài văn hoàn chỉnh. Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ HS thực hiện nhiệm vụ cá nhân viết bài. Bước 3: Báo cáo, thảo luận - HS đọc bài viết trước lớp. - HS khác bổ sung. Bước 4: Đánh giá, kết luận - GV tổ chức cho HS nhận xét, đánh giá bài viết theo rubric và dàn ý tham khảo. 3. Chỉnh sửa, hoàn thiện Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ - GV yêu cầu: Đọc lại bài văn đã viết. Đối chiếu với các yêu cầu đã nêu ở các bước chuẩn bị, tìm ý và lập dàn ý để kiểm tra và chỉnh sửa bài văn đã viết theo Bảng kiểm đánh giá bài viết. Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ HS thực hiện nhiệm vụ cá nhân. Bước 3: Báo cáo, thảo luận - HS đọc lại bài viết và chỉnh sửa, hoàn thiện. - HS chuyển bài cho nhau đọc và giúp bạn phát hiện lỗi để tiếp tục chỉnh sửa. Bước 4: Đánh giá, kết luận - GV nhận xét, đánh giá ý thức chuẩn bị và làm bài của HS theo yêu cầu.	giả, ý nghĩa của tác phẩm “nguồn” và tác phẩm chịu ảnh hưởng?	
	Sự tiếp nhận có ý thức được thể hiện rõ trên những phương diện nào (thể loại, cốt truyện, điển cố,... hay cảm hứng, quan điểm, phong cách,...)? Trong đó, phương diện nào cần được đặc biệt nhấn mạnh?	
	Bạn nhận diện sự tiếp nhận (chịu ảnh hưởng, vay mượn) dựa trên những yếu tố hoặc cơ sở nào?	
	Tác dụng, ý nghĩa của sự cải biến, cách tân là gì?	
	Nên đánh giá về mức độ, phạm vi, tính chất,... của sự vay mượn và biến đổi như thế nào cho thỏa đáng?	
* Lập dàn ý		
Mở bài	Giới thiệu ngắn gọn các thông tin về tác giả, tác phẩm, trọng tâm vấn đề (khía cạnh nào của sự vay mượn – cải biến) mà bài viết bàn luận.	
Thân bài	Nhận diện về phạm vi, tính chất của việc tiếp nhận, chịu ảnh hưởng.	
	Phân tích, đánh giá sự vay mượn, tiếp nhận, chịu ảnh hưởng trên các phương diện cụ thể.	
	Phân tích, đánh giá những điểm cải biến, sáng tạo của tác giả trong quá trình vay mượn.	
Kết bài	Ý nghĩa của việc tìm hiểu về sự vay mượn và cải biến trong tác phẩm. Nên đánh giá chung và hướng khám phá, tìm tòi tiếp theo.	
2. Thực hành viết Sản phẩm: Bài viết của HS 3. Chỉnh sửa, hoàn thiện Đọc lại bài văn đã viết. Đối chiếu với các yêu cầu đã nêu ở các bước chuẩn bị, tìm ý và lập dàn ý để kiểm tra và chỉnh sửa bài văn đã viết theo: Bảng kiểm đánh giá bài viết (bên dưới)		

Phụ lục 1: RUBRIC ĐÁNH GIÁ BÀI VIẾT

TIÊU CHÍ	CẦN CỐ GẮNG (0 – 4 điểm)	ĐẠT YÊU CẦU (5 – 7 điểm)	BÀI LÀM TỐT (8 – 10 điểm)
----------	-----------------------------	-----------------------------	------------------------------

Hình thức (3 điểm)	Bài làm chưa đảm bảo cấu trúc, luận điểm mơ hồ, chưa thuyết phục. Trình bày chưa mạch lạc. Mắc nhiều lỗi chính tả.	Bài làm đảm bảo cấu trúc, luận điểm chính chưa làm rõ yêu cầu. Trình bày tương đối sạch đẹp. Mắc ít lỗi chính tả.	Bài làm đảm bảo cấu trúc, trình bày mạch lạc, sắp xếp các luận điểm, bằng chứng, lí lẽ theo trật tự logic. Có sự kết hợp các phương thức biểu đạt phù hợp. Trình bày thuyết phục được người nghe.
Nội dung (7 điểm)	Nội dung sơ sài mới dừng lại ở mức độ biết và nhận diện.	Nội dung đúng, đủ và làm rõ được một phần yêu cầu. Có ít nhất 1 – 2 ý mở rộng nâng cao.	Nội dung đúng, đủ và làm rõ được yêu cầu. Có bài học rút ra. Có ít nhất 1 – 2 ý mở rộng nâng cao. Có sự sáng tạo.
Điểm	0 – 4 điểm	5 – 7 điểm	8 – 10 điểm
TỔNG	10		

Phụ lục 2: DÀN Ý THAM KHẢO

Viết bài văn nghị luận về hiện tượng vay mượn – cải biến – sáng tạo chất liệu văn hóa dân gian trong đoạn trích *Đất Nước* - Nguyễn Khoa Điềm

Mở bài (Giới thiệu ngắn gọn các thông tin về tác giả, tác phẩm, trọng tâm vấn đề)	- Giới thiệu ngắn gọn các thông tin về tác giả, tác phẩm: + Nguyễn Khoa Điềm là một trong những cây bút tiêu biểu trong nền thơ ca kháng chiến chống Mỹ cứu nước. Thơ ông hấp dẫn bởi sự kết hợp giữa xúc cảm nồng nàn và suy tư sâu lắng của người trí thức về đất nước, con người Việt Nam. + Trường ca <i>Mặt đường khát vọng</i> được tác giả hoàn thành ở chiến khu Trị - Thiên năm 1971, in lần đầu năm 1974, viết về sự thức tỉnh của tuổi trẻ đô thị vùng tạm chiếm miền Nam về non sông đất nước, về sứ mệnh của thế hệ mình trong cuộc kháng chiến chống Mỹ. + Đoạn trích <i>Đất Nước</i> thuộc chương V của bản trường ca; thể hiện những nhận thức sâu sắc về đất nước, trong đó nổi bật là hình ảnh đất nước hiện lên trong quan hệ gắn bó với mỗi con người. - Giới thiệu ngắn gọn trọng tâm vấn đề: Chất liệu văn hóa dân gian trong đoạn thơ <i>Đất Nước</i> được sử dụng vừa quen thuộc vừa mới lạ.		
Thân bài	Nhận diện về phạm vi, tính chất của việc tiếp nhận, chịu ảnh hưởng.	- Phạm vi: Đoạn trích <i>Đất Nước</i> - Nguyễn Khoa Điềm - Tính chất của việc tiếp nhận, chịu ảnh hưởng: Nhà thơ đã vận dụng thành công chất liệu văn hóa dân gian. Những chất liệu ấy vừa quen thuộc (gắn gũi với cuộc sống của mỗi con người Việt Nam) vừa mới lạ (với những sáng tạo mới mẻ, hấp dẫn).	
	Phân tích, đánh giá sự vay mượn, tiếp nhận, chịu ảnh hưởng trên các	- Chất liệu dân gian được sử dụng rất đa dạng, phong phú, tất cả đều gần gũi, quen thuộc với mỗi con người Việt Nam: + Có phong tục, lối sống, tập quán sinh hoạt, vật dụng quen thuộc (miếng trầu, tóc bới sau đầu, cái kèo, cái cột, hạt gạo xay, giã, giần, sàng, hòn than, con cúi,...).	

	phương diện cụ thể. Phân tích, đánh giá những điểm cải biến, sáng tạo của tác giả trong quá trình vay mượn.	+ Có ca dao, dân ca, tục ngữ, truyền thuyết, cổ tích. - Vận dụng ca dao, tục ngữ nhưng dẫn dắt khéo léo, khi lấy nguyên vẹn toàn bài khi chỉ mượn ý mượn tứ để khẳng định, tôn vinh những nét đẹp trong sinh hoạt và tâm hồn con người Việt Nam. Đó là sự chăm chỉ chịu thương, chịu khó; là tấm lòng thủy chung son sắt trong tình yêu; là sự duyên dáng, ý nhị trong từng lời ăn tiếng nói... - Liệt kê hàng loạt những câu chuyện từ xa xưa trong truyền thuyết, cổ tích dân tộc để làm nổi bật vẻ đẹp trù phú của đất nước, những truyền thống quý báu của nhân dân ta đồng thời khẳng định vai trò to lớn của nhân dân trong việc “làm ra Đất Nước”. + Truyền thống đoàn kết, tinh thần cảnh giác cao độ trước kẻ thù “dân mình biết trồng tre mà đánh giặc”. + Tinh thần uống nước nhớ nguồn “Hàng năm ăn đâu làm đâu/ Cũng biết cúi đầu nhớ ngày giỗ Tổ”. + Hoặc tô đậm sự trù phú tươi đẹp của quê hương,...
	Đánh giá sự vay mượn, tiếp nhận và những điểm cải biến, sáng tạo của tác giả.	- Chất liệu văn hóa, văn học dân gian được sử dụng đậm đặc đã tạo nên một không gian nghệ thuật riêng của đoạn trích, vừa bình dị, gần gũi, hiện thực, lại vừa giàu tưởng tượng, bay bổng, mơ mộng. Hơn nữa, có thể nói chất dân gian đã thấm sâu vào tư tưởng và cảm xúc của tác giả, tạo nên một đặc điểm trong tư duy nghệ thuật ở đoạn trích này. - Bằng việc sử dụng đậm đặc chất liệu văn hóa dân gian, bên cạnh việc lí giải, định nghĩa Đất Nước ở nhiều bình diện (không gian, thời gian lịch sử, truyền thống văn hóa), nhà thơ Nguyễn Khoa Điềm còn làm nổi bật một tư tưởng mới mẻ: “Đất Nước của nhân dân/ Đất Nước của ca dao thần thoại” - Qua việc sử dụng đậm đặc chất liệu văn hóa dân gian, ta thấy được tư tưởng sâu sắc, mới mẻ của Nguyễn Khoa Điềm. Đoạn thơ kết tinh tư tưởng yêu nước, niềm tự hào dân tộc của nhà thơ, cũng là đóng góp lớn của ông đối với thơ ca dân tộc. Đoạn thơ khẳng định tài năng sáng tạo, sự am hiểu tường tận về văn hóa dân gian của tác giả. - Thành công đòi hỏi ở nhà thơ Nguyễn Khoa Điềm một vốn sống, vốn văn hóa phong phú, một sự nhận thức sâu sắc, mới mẻ về Đất Nước, về Nhân Dân. Đồng thời đòi hỏi ở nhà thơ Nguyễn Khoa Điềm có một tài năng, một bản lĩnh của người cầm bút.

		- Qua đoạn thơ, để lại bài học sâu sắc về cuộc sống: biết trân trọng những giá trị văn hóa dân gian; bài học về sáng tạo nghệ thuật: đem đến những sáng tạo, mới mẻ từ những giá trị gần gũi, quen thuộc.
Kết bài	Ý nghĩa của việc tìm hiểu về sự vay mượn và cải biến trong tác phẩm. Nên đánh giá chung và hướng khám phá, tìm tòi tiếp theo.	

Phụ lục 3: Bảng kiểm đánh giá bài viết

STT	Yêu cầu		Đạt	Chưa đạt
1	Triển khai các ý	Triển khai các ý thành một hoặc một vài đoạn văn.		
		Sự phù hợp về dung lượng (độ dài) của ý chính (vay mượn – biến đổi) và các ý phụ.		
		Mạch ý đã triển khai có tính logic cao.		
2	Hệ thống các dẫn chứng	Hệ thống các dẫn chứng (trích dẫn, số liệu thống kê,...) gắn với từng luận điểm rõ ràng, xác đáng.		
		Trích dẫn ý kiến từ các tài liệu tham khảo một cách hợp lý, trình bày theo đúng quy định.		
		Dẫn chứng hợp lý.		
3	Diễn đạt	Sự khách quan trong bàn luận, so sánh, đánh giá,... về mức độ vay mượn, tiếp thu, sáng tạo của tác giả.		
		Tổ chức liên kết hệ thống ý một chặt chẽ.		
		Sự liên kết giữa các câu trong đoạn và giữa các đoạn trong bài viết.		
4	Chính tả, ngữ pháp	Lựa chọn từ ngữ thích hợp, nhất là hệ thống các từ ngữ thể hiện sự so sánh, đánh giá.		
		Đúng chuẩn chính tả, từ ngữ, ngữ pháp tiếng Việt.		

4. HOẠT ĐỘNG 4: VẬN DỤNG

- a. Mục tiêu:** Vận dụng kiến thức đã học để giải quyết bài tập, củng cố kiến thức.
- b. Nội dung:** Lập sổ sưu tầm những áng thơ, văn có sự cải biến và cách tân độc đáo.
- c. Sản phẩm:** Sổ sưu tầm của HS theo yêu cầu của GV.
- d. Tổ chức thực hiện:**

Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ

GV nêu yêu cầu: Lập sổ sưu tầm những áng thơ, văn có sự cải biến và cách tân độc đáo.

Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ

HS tự thực hiện nhiệm vụ học tập ở nhà.

Bước 3: Báo cáo, thảo luận

HS chia sẻ tại CLB thơ văn hoặc gửi sản phẩm vào nhóm lớp.

Bước 4: Đánh giá, kết luận

GV nhận xét, tổng kết trong bài học sau.

HƯỚNG DẪN HỌC Ở NHÀ

- HS hoàn thiện các bài tập còn lại.

- **Chuẩn bị nội dung nói và nghe:** Trình bày về việc vay mượn – cải biến – sáng tạo trong một tác phẩm văn học.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bùi Mạnh Hùng (Tổng chủ biên), Sách giáo viên Ngữ văn lớp 12, tập một, NXB Giáo dục Việt Nam.

- Nguyễn Thị Bích, KHBD môn Ngữ văn lớp 12, tập một, NXB Giáo dục Việt Nam.

- Nội dung công văn 5512/BGD-ĐT.

- Nội dung modul 1, 2, 3 được tập huấn.

- Một số tài liệu trên mạng internet.

RÚT KINH NGHIỆM

.....
.....
.....

Ngày soạn:

Ngày dạy:

NÓI VÀ NGHE

Tiết: 42, 43

TRÌNH BÀY VỀ VIỆC VAY MƯỢN – CẢI BIẾN – SÁNG TẠO TRONG MỘT TÁC PHẨM VĂN HỌC

I. MỤC TIÊU

1. Năng lực

a. Năng lực chung: Bài học góp phần phát triển năng lực chung.

- **Tự chủ và tự học:** Tự quyết định cách giải quyết vấn đề học tập, tự đánh giá kết quả thực hiện nhiệm vụ, giải quyết vấn đề học tập của bản thân và các bạn.

- **Giao tiếp và hợp tác:** Tăng cường khả năng trình bày, diễn đạt ý kiến, ý tưởng trước lớp, tổ nhóm học tập, tương tác tích cực với các bạn trong tổ nhóm, khi thực hiện nhiệm vụ hợp tác.

- **Giải quyết vấn đề và sáng tạo:** Chủ động đề ra kế hoạch học tập, thực hiện nhiệm vụ học tập cá nhân và nhóm học tập, xử lý linh hoạt sáng tạo các tình huống phát sinh khi thực hiện nhiệm vụ học tập.

b. Năng lực đặc thù: Bài học góp phần phát triển năng lực văn học và năng lực ngôn ngữ thông qua quá trình dạy *Nói và Nghe*:

- HS nhận biết được các yêu cầu về nội dung và hình thức của việc trình bày vấn đề tiếp nhận, cách tân,... trong một tác phẩm văn học cụ thể.

- HS biết lựa chọn đề tài, trình bày, đánh giá được việc vay mượn - cải biến - sáng tạo trong một tác phẩm văn học.

- HS chủ động thực hành các yêu cầu đối với người nói và người nghe, theo đề tài đã được xác định, lựa chọn.
- HS nghe hiểu và nắm bắt được nội dung trình bày của người nói. Biết nhận xét về nội dung và hình thức trình bày.

2. Phẩm chất: Biết tôn trọng người đối thoại, hình thành tư duy phản biện.

II. THIẾT BỊ DẠY HỌC VÀ HỌC LIỆU

1. Thiết bị: Ti vi (hoặc máy chiếu), máy tính, Giấy A0 hoặc bảng phụ để HS làm việc nhóm.

2. Học liệu: SGK, kế hoạch bài dạy, sách tham khảo, video liên quan, phiếu học tập, bảng tự đánh giá và đánh giá về ý kiến trao đổi, đánh giá, bảng kiểm,...

III. TIẾN TRÌNH DẠY – HỌC

1. HOẠT ĐỘNG 1: KHỞI ĐỘNG

a. Mục tiêu:

- Tạo hứng thú cho HS, thu hút HS sẵn sàng thực hiện nhiệm vụ học tập của mình.
- HS huy động được tri thức, kinh nghiệm cho bài trình bày.

b. Nội dung: GV hướng dẫn HS xem đoạn Clip, GV đặt câu hỏi, HS trả lời.

c. Sản phẩm: Câu trả lời đúng của HS, cảm nhận ban đầu về vấn đề đặt ra trong tiết học.

d. Tổ chức thực hiện:

Hoạt động của GV và HS	Dự kiến sản phẩm
Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ - HS xem Clip: https://www.youtube.com/watch?v=nzFpgLPv3qU - GV nêu vấn đề: + Câu chuyện nào được kể trong Clip? + So với nguyên mẫu, em thích bản nào hơn? Vì sao? Bước 2 + 3: Thực hiện nhiệm vụ và báo cáo - HS xem Clip và xung phong trả lời câu hỏi. - GV gọi 2-3 HS trình bày kết quả. - HS khác lắng nghe, bổ sung nếu cần. Bước 4: Đánh giá, kết luận - Giáo viên đánh giá câu trả lời của HS, kết luận. - Giáo viên dẫn vào bài mới: Vay mượn, cải biến, sáng tạo là một hiện tượng khá thú vị, đặc biệt trong đời sống văn học. Vậy chúng ta sẽ đánh giá vấn đề này như thế nào?	- Câu chuyện: Thỏ và Rùa - HS thể hiện ý kiến cá nhân: + Truyện ngụ ngôn nguyên bản (bài học quý của cha ông truyền lại, ngôn ngữ giản dị dễ thuộc dễ nhớ, đặc biệt thích hợp với trẻ em). + Truyện cải biến của Chât GPT: ngôn ngữ bắt trend, vẫn giữ được bài học nhưng theo tinh thần của giới trẻ hôm nay.

2. HOẠT ĐỘNG 2: HÌNH THÀNH KIẾN THỨC

a. Mục tiêu: HS xác định được yêu cầu và các bước để trình bày về việc vay mượn – cải biến – sáng tạo trong một tác phẩm văn học.

b. Nội dung: Trao đổi, thảo luận các yêu cầu và các bước để trình bày về việc vay mượn – cải biến – sáng tạo trong một tác phẩm văn học.

c. Sản phẩm: Câu trả lời của HS.

d. Tổ chức thực hiện:

Hoạt động của GV và HS	Dự kiến sản phẩm
------------------------	------------------

I. CHUẨN BỊ NÓI

***Nhiệm vụ 1: Tìm hiểu yêu cầu của kiểu bài trình bày về việc vay mượn – cải biến – sáng tạo trong một tác phẩm văn học**

Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ

GV nêu yêu cầu: Để thuyết phục người nghe khi trình bày về hiện tượng vay mượn – cải biến – sáng tạo trong tác phẩm văn học, cần lưu ý điều gì?

Bước 2 +3: Thực hiện, báo cáo nhiệm vụ

HS đọc SGK, thảo luận cặp đôi 2 phút và báo cáo.

HS khác nhận xét, bổ sung nếu cần.

Bước 4: Đánh giá, kết luận

GV nhận xét câu trả lời của HS, chốt kiến thức.

***Nhiệm vụ 2: Chuẩn bị các bước trình bày về việc vay mượn – cải biến – sáng tạo trong một tác phẩm văn học**

Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ

GV yêu cầu:

- Lớp chia thành nhiều nhóm (căn cứ theo sự lựa chọn đề tài viết ở tiết học trước).

- Các nhóm xây dựng quy trình trình bày về hiện tượng vay mượn – cải biến – sáng tạo trong tác phẩm văn học, cụ thể:

Tìm ý và sắp xếp ý theo bảng:

Câu hỏi tìm ý	Trả lời
Nội dung chính của bài nói là gì? Tác giả, tác phẩm nào sẽ được tập trung phân tích?	
Tác phẩm được chọn chịu ảnh hưởng từ tác phẩm nào có trước? Căn cứ xác định có quan hệ vay mượn - cải biến ở đây là gì?	
Đâu là phương diện cho thấy rõ nhất sự tiếp nhận ảnh hưởng từ “nguyên mẫu”? Bài nói sẽ nhấn mạnh điểm gì khi đề cập vấn đề này?	
Các biểu hiện chính của việc vay mượn là gì? Nên đánh giá thế nào về mức độ, tính chất của mối quan hệ vay mượn - cải biến ở trường hợp này?	

I. CHUẨN BỊ NÓI

1. Yêu cầu của kiểu bài trình bày về việc vay mượn – cải biến – sáng tạo trong một tác phẩm văn học

- Giới thiệu ngắn gọn những thông tin chính về vấn đề được chọn: tác phẩm, tác giả; nội dung đặt ra liên quan đến chủ đề bài nói.

- Lựa chọn được một hoặc một vài phương diện nổi bật của sự vay mượn trong tác phẩm (như cốt truyện, nhân vật, tình tiết,...) để phân tích, qua đó, nêu những phát hiện về sự vay mượn – cải biến – sáng tạo của tác giả so với “nguyên mẫu”.

- Đánh giá chung về ý nghĩa của vấn đề đặt ra trong bài nói

2. Chuẩn bị các bước trình bày về việc vay mượn – cải biến – sáng tạo trong một tác phẩm văn học

a. Lựa chọn đề tài

- Lựa chọn đề tài đã triển khai ở phần *Viết*

- Lựa chọn đề tài mới

b. Tìm ý và sắp xếp ý

Câu hỏi tìm ý	Trả lời
Nội dung chính của bài nói là gì? Tác giả, tác phẩm nào sẽ được tập trung phân tích?	
Tác phẩm được chọn chịu ảnh hưởng từ tác phẩm nào có trước? Căn cứ xác định có quan hệ vay mượn - cải biến ở đây là gì?	
Đâu là phương diện cho thấy rõ nhất sự tiếp nhận ảnh hưởng từ “nguyên mẫu”? Bài nói sẽ nhấn mạnh điểm gì khi đề cập vấn đề này?	

Tác giả có những sáng tạo nổi bật gì khi tiếp nhận ảnh hưởng và vay mượn chất liệu cho sáng tác của mình?		Các biểu hiện chính của việc vay mượn là gì? Nên đánh giá thế nào về mức độ, tính chất của mối quan hệ vay mượn - cải biến ở trường hợp này?	
Việc vay mượn - cải biến - sáng tạo của tác giả nói lên được điều gì về bối cảnh văn học lúc tác phẩm ra đời?		Tác giả có những sáng tạo nổi bật gì khi tiếp nhận ảnh hưởng và vay mượn chất liệu cho sáng tác của mình?	
Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ HS đọc SGK, tài liệu tham khảo và thảo luận nhóm, hoàn thành nhiệm vụ. Bước 3: Báo cáo, thảo luận - GV yêu cầu 1 – 2 nhóm trình bày dàn ý đã xây dựng, chỉnh sửa, các nhóm khác góp ý, bổ sung. - GV yêu cầu thực hành luyện nói trong nhóm, góp ý cho nhau trước khoảng 5 phút. Bước 4: Đánh giá, kết luận GV nhận xét phần làm việc các nhóm, chốt kiến thức.		Việc vay mượn - cải biến - sáng tạo của tác giả nói lên được điều gì về bối cảnh văn học lúc tác phẩm ra đời?	

3. HOẠT ĐỘNG 3: LUYỆN TẬP

a. Mục tiêu: HS biết lựa chọn đề tài, trình bày, đánh giá được việc vay mượn – cải biến – sáng tạo trong một tác phẩm văn học cụ thể; biết lắng nghe và trao đổi.

b. Nội dung: HS trình bày bài nói đã chuẩn bị ở bài viết và nhận xét, trao đổi về bài nói.

c. Sản phẩm: Bài trình bày của học sinh và nhận xét, trao đổi về bài nói.

d. Tổ chức thực hiện:

Hoạt động của GV và HS	Dự kiến sản phẩm										
Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ - GV lưu ý HS các bước chuẩn bị để có bài trình bày tốt, lưu ý HS tận dụng các lợi thế của giao tiếp trực tiếp bằng lời như sử dụng ngôn ngữ, cử chỉ, điệu bộ và sự tương tác tích cực với người nghe để tạo sức hấp dẫn và thuyết phục. - HS trình bày bài nói, mỗi HS từ 5 – 7 phút. - HS còn lại lắng nghe, ghi chép vào vở, nhận xét về bài nói trên các tiêu chí trong phiếu nhận xét: <table><tr><th colspan="3">PHIẾU NHẬN XÉT BÀI NÓI</th></tr><tr><th>STT</th><th>Tiêu chí</th><th>Nhận xét</th></tr></table>	PHIẾU NHẬN XÉT BÀI NÓI			STT	Tiêu chí	Nhận xét	II. THỰC HÀNH NÓI VÀ TRAO ĐỔI, ĐÁNH GIÁ 1. Thực hành nói Tham khảo bài trình bày về hiện tượng vay mượn – cải biến – sáng tạo chất liệu văn hóa dân gian trong đoạn trích <i>Đất Nước</i> - Nguyễn Khoa Điềm (xem bên dưới) 2. Trao đổi, đánh giá a. Trao đổi <table><tr><th>Người nghe</th><th>Người nói</th></tr><tr><td>Đánh giá về tính hệ thống, hợp lí của vấn đề mà bài trình bày đề cập; sự hấp dẫn của vấn đề vay mượn</td><td>Trao đổi về các góp ý, đề nghị,... của người nghe theo đúng trọng tâm. Có thể xem đây là cơ hội để giải thích thêm các ý tưởng mà bài</td></tr></table>	Người nghe	Người nói	Đánh giá về tính hệ thống, hợp lí của vấn đề mà bài trình bày đề cập; sự hấp dẫn của vấn đề vay mượn	Trao đổi về các góp ý, đề nghị,... của người nghe theo đúng trọng tâm. Có thể xem đây là cơ hội để giải thích thêm các ý tưởng mà bài
PHIẾU NHẬN XÉT BÀI NÓI											
STT	Tiêu chí	Nhận xét									
Người nghe	Người nói										
Đánh giá về tính hệ thống, hợp lí của vấn đề mà bài trình bày đề cập; sự hấp dẫn của vấn đề vay mượn	Trao đổi về các góp ý, đề nghị,... của người nghe theo đúng trọng tâm. Có thể xem đây là cơ hội để giải thích thêm các ý tưởng mà bài										

1	Giọng nói rõ ràng truyền cảm và dễ nghe không?		– cải biến – sáng tạo được bài trình bày lựa chọn.	trình bày của mình chưa thể hiện hết.
2	Nội dung bài nói đúng yêu cầu và có sức thuyết phục không?		Trao đổi về nội dung, mức độ thuyết phục của bài trình bày, những điểm cần làm rõ, những điểm cần rút kinh nghiệm,...	Có thể đặt ra các câu hỏi với người đối thoại, nhằm mục đích hướng tới nhận thức hợp lí nhất về những vấn đề, phương diện cùng quan tâm.
3	Bố cục bài nói rõ ràng, mạch lạc không?		Nhận xét về sự chuẩn bị, cách trình bày của người nói.	Với những vấn đề, phương diện còn có cách hiểu, cách lí giải khác nhau, cần ghi nhớ để xin ý kiến gợi ý, giải đáp từ chuyên gia.
4	Các phương tiện phi ngôn ngữ được sử dụng phù hợp không?			
5	Phương tiện hỗ trợ được sử dụng phù hợp không?			

PHIẾU TỰ NHẬN XÉT QUÁ TRÌNH NGHE VÀ TRAO ĐỔI		
STT	Tiêu chí	Nhận xét
1	Thái độ nghe: đã tập trung và tôn trọng người nói chưa?	
2	Có tích cực ghi chép không?	
3	Các ý bổ sung đúng vấn đề, có ý nghĩa không?	
4	Câu hỏi phản biện đã hướng đến vấn đề chính của bài nói chưa?	

Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ
HS kiểm tra, rà soát lại bài nói khoảng 2 phút

Bước 3: Báo cáo, thảo luận
- GV gọi 2-3 HS lên trình bày
- HS khác thực hiện nhiệm vụ nghe, ghi chép, trao đổi và hoàn thành phiếu

PHIẾU NHẬN XÉT BÀI NÓI		
STT	Tiêu chí	Nhận xét
1	Giọng nói rõ ràng truyền cảm và dễ nghe không?	
2	Nội dung bài nói đúng yêu cầu và có sức thuyết phục không?	
3	Bố cục bài nói rõ ràng, mạch lạc không?	
4	Các phương tiện phi ngôn ngữ được sử dụng phù hợp không?	
5	Phương tiện hỗ trợ được sử dụng phù hợp không?	

PHIẾU TỰ NHẬN XÉT QUÁ TRÌNH NGHE VÀ TRAO ĐỔI		
STT	Tiêu chí	Nhận xét
1	Thái độ nghe: đã tập trung và tôn trọng người nói chưa?	
2	Có tích cực ghi chép không?	
3	Các ý bổ sung đúng vấn đề, có ý nghĩa không?	

Bước 4: Đánh giá, kết luận GV tổng hợp nhận xét và đánh giá bài trình bày của HS theo bảng kiểm (bên dưới)	4	Câu hỏi phản biện đã hướng đến vấn đề chính của bài nói chưa?	
--	---	---	--

Tham khảo bài trình bày về hiện tượng vay mượn – cải biến – sáng tạo chất liệu văn hóa dân gian trong đoạn trích Đất Nước - Nguyễn Khoa Điềm

Xin chào các bạn!

Hôm nay tôi xin trình bày với cả lớp một số ý kiến đánh giá về hiện tượng vay mượn – cải biến – sáng tạo chất liệu văn hóa dân gian trong đoạn trích Đất Nước - Nguyễn Khoa Điềm.

Để có thể nắm bắt vấn đề trọn vẹn và đầy đủ, đầu tiên tôi xin giới thiệu ngắn gọn các thông tin về tác giả, tác phẩm:

Trước hết, về tác giả, Nguyễn Khoa Điềm là một trong những cây bút tiêu biểu trong nền thơ ca kháng chiến chống Mỹ cứu nước. Thơ ông hấp dẫn bởi sự kết hợp giữa cảm xúc nồng nàn và suy tư sâu lắng của người trí thức về đất nước, con người Việt Nam.

Trường ca *Mặt đường khát vọng* được tác giả hoàn thành ở chiến khu Trị - Thiên năm 1971, in lần đầu năm 1974, viết về sự thức tỉnh của tuổi trẻ đô thị vùng tạm chiếm miền Nam về non sông đất nước, về sứ mệnh của thế hệ mình trong cuộc kháng chiến chống Mỹ.

Đoạn thơ trên thuộc chương V - chương Đất Nước của bản trường ca; thể hiện những nhận thức sâu sắc về đất nước, trong đó nổi bật là hình ảnh đất nước hiện lên trong quan hệ gắn bó với mỗi con người.

Đoạn thơ hấp dẫn nhiều thế hệ bạn đọc ngay từ khi nó vừa ra đời. Và một trong những yếu tố tạo nên thành công đó của đoạn trích, chính là chất liệu văn hóa dân gian được sử dụng vừa quen thuộc (gần gũi với cuộc sống của mỗi con người Việt Nam) vừa mới lạ (với những sáng tạo mới mẻ, hấp dẫn).

Trong đoạn trích, chúng ta có thể thấy, chất liệu dân gian được sử dụng rất đa dạng, phong phú, tất cả đều gần gũi, quen thuộc với mỗi con người Việt Nam. Ở đó ta thấy những phong tục, lối sống, tập quán sinh hoạt, vật dụng quen thuộc (miếng trầu, tóc bới sau đầu, cái kèo, cái cột, hạt gạo xay, giã, giần, sàng, hòn than, con cúi,...). Bên cạnh đó, rất nhiều ca dao, dân ca, tục ngữ, truyền thuyết, cổ tích đã từng thấm máu tâm hồn thơ trẻ của ta, giờ đây xuất hiện rất đổi ngọt ngào trong đoạn trích.

Tuy nhiên, chúng ta cũng cần nhấn mạnh rằng: Vận dụng ca dao, tục ngữ nhưng dẫn dắt khéo léo, khi lấy nguyên vẹn toàn bài khi chỉ mượn ý mượn tứ để khẳng định, tôn vinh những nét đẹp trong sinh hoạt và tâm hồn con người Việt Nam. Đó là sự chăm chỉ chịu thương, chịu khó; là tấm lòng thủy chung son sắt trong tình yêu; là sự duyên dáng, ý nhị trong từng lời ăn tiếng nói,...

Bên cạnh đó việc liệt kê hàng loạt những câu chuyện từ xa xưa trong truyền thuyết, cổ tích dân tộc cũng chỉ để làm nổi bật vẻ đẹp trù phú của đất nước, những truyền thống quý báu của nhân dân ta đồng thời khẳng định vai trò to lớn của nhân dân trong việc “làm ra Đất Nước”. Đó có thể là truyền thống đoàn kết, tinh thần cảnh giác cao độ trước kẻ thù “dân mình biết trồng tre mà đánh giặc”, là tinh thần uống nước nhớ nguồn “Hàng năm ăn đâu làm đâu/ Cũng biết cúi đầu nhớ ngày giỗ Tổ”. Hoặc tô đậm, là sự trù phú tươi đẹp của quê hương.

Chất liệu văn hóa, văn học dân gian được sử dụng đậm đặc đã tạo nên một không gian nghệ thuật riêng của đoạn trích, vừa bình dị, gần gũi, hiện thực, lại vừa giàu tưởng tượng, bay bổng, mơ mộng. Hơn nữa, có thể nói chất dân gian đã thấm sâu vào tư tưởng và cảm xúc của tác giả, tạo nên một đặc điểm trong tư duy nghệ thuật ở đoạn trích này.

Bằng việc sử dụng đậm đặc chất liệu văn hóa dân gian, bên cạnh việc lí giải, định nghĩa Đất Nước ở nhiều bình diện (không gian, thời gian lịch sử, truyền thống văn hóa), nhà thơ Nguyễn Khoa Điềm còn làm nổi bật một tư tưởng mới mẻ: “Đất Nước của nhân dân/ Đất Nước của ca dao thần thoại”.

Như vậy việc vận dụng, sáng tạo chất liệu dân gian của Nguyễn Khoa Điềm chính là để giúp người đọc thấy được tư tưởng sâu sắc, mới mẻ của ông về đất nước. Đoạn thơ kết tinh tư tưởng yêu nước, niềm tự hào dân tộc của nhà thơ, cũng là đóng góp lớn của ông đối với thơ ca dân tộc. Đoạn thơ khẳng định tài năng sáng tạo, sự am hiểu tường tận về văn hóa dân gian của tác giả.

Thành công đòi hỏi ở nhà thơ Nguyễn Khoa Điềm một vốn sống, vốn văn hóa phong phú, một sự nhận thức sâu sắc, mới mẻ về Đất nước, về Nhân Dân. Đồng thời đòi hỏi ở nhà thơ Nguyễn Khoa Điềm có một tài năng, một bản lĩnh của người cầm bút.

Qua đoạn thơ, để lại bài học sâu sắc về cuộc sống: biết trân trọng những giá trị văn hóa dân gian; bài học về sáng tạo nghệ thuật: đem đến những sáng tạo, mới mẻ từ những giá trị gần gũi, quen thuộc.

Xin cảm ơn thầy cô và các bạn đã chú ý theo dõi bài trình bày! Em mong muốn nhận được những góp ý từ thầy cô và các bạn!

Bảng kiểm đánh giá bài trình bày của HS

STT	Tiêu chí	Mức độ		
		Chưa đạt (0 điểm)	Đạt (1 điểm)	Tốt (2 điểm)
1	Nội dung bài nói về hiện tượng vay mượn – cải biến – sáng tạo chất liệu văn hóa dân gian trong đoạn trích <i>Đất Nước</i> - Nguyễn Khoa Điềm.	Nội dung sơ sài, chưa có đủ luận cứ để người nghe hiểu vấn đề.	Có đủ luận cứ để người nghe hiểu vấn đề.	Vấn đề hấp dẫn, tính giáo dục cao.
2	Nói to, rõ ràng, truyền cảm.	Nói nhỏ, khó nghe, nói ngập ngừng, lắp.	Nói to, nhưng đôi chỗ lặp lại hoặc ngập ngừng.	Nói to, truyền cảm, không lặp lại hay ngập ngừng.
3	Sử dụng yếu tố phi ngôn ngữ phù hợp.	Điều bộ thiếu tự tin, mắt chưa nhìn vào người nghe; nét mặt chưa biểu cảm, biểu cảm chưa phù hợp.	Điều bộ tự tin, vào người nghe; biểu cảm chưa phù hợp với nội dung vấn đề.	Điều bộ rất tự tin, mắt nhìn vào người nghe; nét mặt sinh động.

4	Mở đầu và kết thúc hợp lí.	Không chào hỏi hoặc không có lời kết thúc bài nói.	Có chào hỏi, có lời kết thúc nhưng chưa ấn tượng.	Chào hỏi, kết thúc bài nói rất ấn tượng.
ĐIỂM	Tổng điểm:/10			

4. HOẠT ĐỘNG 4: VẬN DỤNG

a. Mục tiêu: Vận dụng được kiến thức, kỹ năng đã học để trình bày về hiện tượng vay mượn – cải biến – sáng tạo trong một tác phẩm văn học.

b. Nội dung: Tổ chức cuộc thi trình bày về hiện tượng vay mượn – cải biến – sáng tạo trong một tác phẩm văn học và lưu lại thành video.

c. Sản phẩm: Video giới thiệu.

d. Tổ chức thực hiện:

Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ

Nhiệm vụ về nhà: Hãy trình bày về hiện tượng vay mượn – cải biến – sáng tạo trong một tác phẩm văn học (Lưu thành video clip).

Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ

HS tự thực hiện nhiệm vụ học tập ở nhà theo hình thức cá nhân hoặc làm việc theo nhóm tự chọn.

Bước 3: Báo cáo, thảo luận

GV trình chiếu một số video clip của HS vào đầu buổi học tiếp theo hoặc trong hoạt động ngoại khóa và tổ chức cho HS lựa chọn những video clip xuất sắc để lấy điểm quá trình.

Bước 4: Đánh giá, kết luận

GV nhận xét, đánh giá về buổi thi trình bày của HS và kết luận.

5. HOẠT ĐỘNG 5: Củng cố, mở rộng (CẢ BÀI 4)

a. Mục tiêu: Vận dụng kiến thức của bài học vào việc làm bài tập để khắc sâu kiến thức.

b. Nội dung:

- GV giao bài tập, gợi ý cho HS thực hiện tại lớp hoặc ở nhà.

- HS hoạt động nhóm để hoàn thành bài tập.

c. Sản phẩm: Đáp án đúng của bài tập

d. Tổ chức thực hiện:

Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ

GV chia 2 nhóm thảo luận câu hỏi 1 và 2:

Câu hỏi thảo luận nhóm:

Câu 1. Bài học đã đưa lại cho bạn những hiểu biết gì về đặc điểm nổi bật của truyện truyền kì thời trung đại?

Câu 2. Yếu tố kì ảo trong truyện truyền kì và yếu tố kì ảo trong một số thể loại văn học khác (truyện thuyết, truyện cổ tích, truyện ngắn hiện đại,...) có những điểm giống, khác nhau như thế nào?

Câu hỏi của cá nhân:

Câu 3. Tìm đọc một tác phẩm văn học hiện đại có yếu tố kì ảo, viết bài giới thiệu ngắn gọn về tác phẩm đó.

Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ

- HS thảo luận, trả lời câu hỏi 1,2.

- Cá nhân thực hiện câu số 3.

Bước 3: Báo cáo, thảo luận

- GV gọi đại diện nhóm HS trả lời câu hỏi 1,2.
- Cá nhân trình bày câu hỏi số 3.
- HS nhận xét, bổ sung cho nhau.

Bước 4: Đánh giá, kết luận

GV hướng dẫn, yêu cầu HS tự nhận xét, đánh giá kết quả làm việc của HS.

GỢI Ý TRẢ LỜI

Câu 1. Đặc điểm nổi bật của truyện truyền kì thời trung đại:

Đặc điểm nổi bật của truyện truyền kì thời trung đại		Bài học
Tính kết hợp hài hòa giữa truyền thống và hiện đại	Truyện truyền kì vay mượn nhiều yếu tố từ văn học dân gian, Phật giáo, Nho giáo và văn học Trung Quốc.	- Hiểu được những đặc điểm nổi bật này giúp chúng ta đánh giá cao giá trị của truyện truyền kì thời trung đại, đồng thời học hỏi cách vay mượn, cải biến và sáng tạo trong các lĩnh vực khác nhau. - Khả năng tiếp thu và sáng tạo của văn học Việt Nam trong quá trình phát triển. - Năng lực tư duy độc lập, sáng tạo của các tác giả thời trung đại. - Giá trị nhân văn sâu sắc và ý nghĩa hiện thực của truyện truyền kì.
	Tuy nhiên, các tác giả không sao chép nguyên bản mà đã cải biến và sáng tạo để phù hợp với bối cảnh xã hội và quan niệm thẩm mỹ của thời đại.	
Tính hư cấu và hiện thực đan xen	Truyện truyền kì sử dụng nhiều yếu tố hoang đường, kì ảo để thể hiện hiện thực đời sống xã hội.	
	Các yếu tố hư cấu được sáng tạo dựa trên nền tảng hiện thực, góp phần thể hiện quan niệm về con người và cuộc sống của người xưa.	
Tính nhân đạo sâu sắc	Truyện truyền kì thể hiện sự quan tâm, đồng cảm với những số phận bất hạnh, đề cao giá trị con người.	
	Các tác giả sáng tạo nên những hình tượng nhân vật mang tính biểu tượng cho những phẩm chất tốt đẹp.	
Phong cách nghệ thuật độc đáo	Truyện truyền kì sử dụng ngôn ngữ giản dị, giàu hình ảnh, thể hiện sự kết hợp giữa ngôn ngữ văn học và ngôn ngữ dân gian.	
	Các tác giả sáng tạo những hình ảnh, chi tiết, mô típ mang đậm dấu ấn cá nhân.	

Câu 2. Những điểm giống, khác nhau của yếu tố kì ảo trong truyện truyền kì và yếu tố kì ảo trong một số thể loại văn học khác (truyện thuyết, truyện cổ tích, truyện ngắn hiện đại)

* Giống nhau:

- Bản chất: Kì ảo là yếu tố hư cấu, phi thực tế, mang tính hoang đường, kì diệu.
- Chức năng:
 - + Tạo sự hấp dẫn, lôi cuốn cho tác phẩm.
 - + Thể hiện quan niệm của con người về thế giới, cuộc sống và con người.
 - + Phản ánh ước mơ, niềm tin của con người.

*** Khác nhau:**

Thể loại	Yếu tố kì ảo	Mục đích	Ví dụ
Truyền kì	Kì ảo đan xen hiện thực	Thể hiện quan niệm đạo đức, triết lí nhân sinh, ca ngợi những phẩm chất tốt đẹp của con người	Chuyện chức Phán sự đền Tản Viên, Từ Thức gặp tiên
Truyền thuyết	Kì ảo gắn liền với lịch sử	Ca ngợi công lao dựng nước, giữ nước của các vị anh hùng, thể hiện niềm tự hào dân tộc	Lạc Long Quân và Âu Cơ, An Dương Vương và Mị Châu - Trọng Thủy
Cổ tích	Kì ảo thể hiện ước mơ, niềm tin vào cái thiện, cái đẹp	Giáo dục đạo đức, bài học cuộc sống, rèn luyện phẩm chất tốt đẹp	Tám Cám, Sọ Dừa, Cây khế
Truyện ngắn hiện đại	Kì ảo ít xuất hiện, thường mang tính biểu tượng, ẩn dụ	Phản ánh hiện thực xã hội, thể hiện quan niệm về con người và cuộc sống	Muối của rừng (Nguyễn Huy Thiệp)

Câu 3. Giới thiệu ngắn gọn về một tác phẩm văn học hiện đại có yếu tố kì ảo:

Bức tranh thiếu nữ áo lục của nhà văn Quế Hương đã qua yếu tố kì ảo dựng lên một bi kịch tinh thần, đồng thời gợi dậy những nhận thức về cái đẹp, về lối sống nhân văn trong mỗi chúng ta.

Bi kịch của người họa sĩ trong *Bức tranh thiếu nữ áo lục* bắt đầu từ lúc “vị cứu tinh” tình cờ xuất hiện. “Anh ta đến chỉ tình cờ núp mưa và chột rùng mình trước bức tranh ế ẩm của người họa sĩ vô danh (...). Vốn sống bằng nghề môi giới tranh, anh ta đánh hơi thấy mình sẽ được gì từ cái gallery thừa thớt mấy người này. Anh ta trở lại với một trùm buôn tranh với tầm cỡ quốc tế, đặc biệt sinh tranh Á Đông (...). Nhưng cũng từ đó, cuộc sống anh không còn yên ổn nữa. Tiền bạc, danh vọng ùa vào anh như một lũ xâm lăng. Chúng làm mất quân bình mọi cái, khuôn đi mọi cái, thay đổi mọi cái. Ngay cả anh cũng không nhận ra vợ con, bạn bè mình. Họ đẹp ra, sang ra, thân tình hết mực nhưng... hoàn toàn xa lạ”.

Mượn cái kì ảo, nhà văn thể hiện sự nâng niu, đề cao cái Đẹp giữa cuộc đời trần thế. Thì ra, cái đẹp vẫn tồn tại, cứu rỗi tâm linh con người, vượt lên trên những khổ đau hệ lụy của đời sống dù cho nhiều khi nó cũng phải trải qua lắm nỗi truân chuyên. Thế giới vẫn được xây dựng trên lòng trung thực, khát vọng công lý và vẻ đẹp trường tồn.

Yếu tố kì ảo không chỉ giúp nhà văn Quế Hương biểu hiện quan niệm về thế giới đa chiều và con người tâm linh mà còn thể hiện cảm hứng nhận thức lại thực tại. Có lẽ bởi vậy mặc dù nhà văn gửi bao triết lí sâu xa nhưng truyện vẫn không hề khô khan, ngược lại rất sinh động, cuốn hút.

HƯỚNG DẪN HỌC Ở NHÀ

- Vẽ sơ đồ tư duy về các đơn vị kiến thức của bài học.
- Hoàn thành các bài tập vận dụng và củng cố, mở rộng, ứng dụng các phần mềm hỗ trợ trên mạng.
- **Chuẩn bị bài 5: Tiếng cười của hài kịch.**

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bùi Mạnh Hùng (Tổng chủ biên), Sách giáo viên Ngữ văn lớp 12, tập một, NXB Giáo dục Việt Nam.
- Nguyễn Thị Bích, KHBD môn Ngữ văn lớp 12, tập một, NXB Giáo dục Việt Nam.
- Nội dung công văn 5512/BGD-ĐT.
- Nội dung modul 1,2,3 được tập huấn.
- Một số tài liệu, hình ảnh trên mạng internet.

RÚT KINH NGHIỆM

.....

.....

.....